

T.C.
ERZİNCAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI

SİCİLLİ AHVAL DEFTERLERİNE GÖRE
KEMAHLI
DEVLET MEMURLARI

Yüksek Lisans Tezi

Yunus Emre Polat

DANIŞMAN

Doç. Dr. ABDULKADİR GÜL

Erzincan 2014

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu alışmada, Tarih Anabilim Dalında jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman /

Jüri : Doç. Dr. Abdulkadir GÜL

Jüri : Yrd. Doç. Dr. Samet ALTINBİLEK

Jüri : Doç. Dr. Salim GÖKÇEN

Yukarıdaki imzalar, adı geçen öğretim üyelerine aittir. 24 / 06 / 2014

Prof. Dr. Adem BAŞIBÜYÜK
Enstitü Müdürü

SİCİLL-İ AHVÂL DEFTERLERİNE GÖRE

OSMANLI BÜROKRASİSİNDE KEMAHLI DEVLET MEMURLARI

Yunus Emre Polat

Erzincan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yüksek Lisans Tezi, Haziran 2014

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Abdulkadir Gül

ÖZET

Osmanlı Devleti bürokrasisinde çalışan memurların görevleri esnasındaki durumlarını, maaş, atama, taltif, terfi gibi birçok hal tercümelerini içeren bilgilerin tutulduğu defterlerin tescil işlemine, Sicill-i Ahvâl, meydana gelen defterlere de Sicill-i Umumî Defterleri adı verilmiştir. Sicill-i Ahvâl Defterleri, Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde düzenli olarak tutulmaya başlanmıştır. Bu defterler, taşra bürokrasisi, personel politikaları ve devletin işleyişi gibi birçok bilgiyi ihtiva etmektedir. Çalışmada; bu arşiv kaynağı ve birçok araştırma-inceleme eserlerden de istifade edilerek, XIX. yüzyılın ilk yarısındaki Kemahlı memurların biyografileri incelenmiştir. Bu araştırmamız da 77 Kemahlı memur incelenmiştir.

Anahtar kelimeler: Osmanlı Devleti, Sicill-i Ahvâl, Kemah, Kemahlı memurlar.

PUBLIC OFFICIALS FROM KEMAH IN THE OTTOMAN

BUREAUCRACY ACCORDING TO SICIL-I AHVÂL

DEFTERLERI

Yunus Emre Polat

Erzincan University, Institute of Social Sciences

M.A. Thesis, June 2014

Thesis Supervisor: Assist. Doç. Dr. Abdulkadir Gül

ABSTRACT

The registration work of the records which contain information about the condition of the officials working at the bureaucracy of the Ottoman Empire on their duties and their life histories like salary, appointment, rewarding, and promotion is called Sicill-i Ahval, and those books are called Sicill-i Umumî records. Sicill-i Ahval records: were started to be kept on a regular basis during the last period of the Ottoman Empire. These defters contain detailed information on issues such as the bureaucracy in the country, policies on personnel and the mechanism of the empire. In this study, the biographies of public officials from Kemah in the first half of the XIX. century were examined through archive sources and numerous other researches and works. 77 of these officials are Personss,

Keywords: The Ottoman Empire, Sicill-i Ahval, Kemah, public officials from Kemah

İÇİNDEKİLER

TEZ KABUL TUTANAĞI.....	I
ÖZET	II
ABSTRACT.....	III
İÇİNDEKİLER	IV
EKLER.....	VIII
TABLolar	VIII
KISALTMALAR CETVELİ	IX
ÖNSÖZ	X

GİRİŞ 1

I. KEMAHIN COĞRAFİ YAPISI VE TARİHÇESİ.....	1
II. OSMANLI DEVLETİ'NDE BİYOGRAFİ VE SİCİL KAYITLARI.....	6
III. KONUNUN SINIRLILIĞI VE KAYNAKLAR	13
I.BÖLÜM.....	15
I.1. Osmanlı Bürokrasisindeki Değişim.....	15
I.2. Memurların Ad, Aile, Sülale, Şan ve Şöhretleri.....	16
I.3. Kazadaki Memurların Mülazemet, Terfi, İstifa ve Azilleri.....	17
I.4. Maaşlar	20
I.5. Kazadaki Memurların Eğitim Durumları	21
I.6. Lisan Durumu	23
I.7. Memurların Çalıştıkları Kurumlar.....	25

II. BÖLÜM

OSMANLI BÜROKRASİSİNDE KEMAHLI

MEMURLAR	28
II.1. Mehmet Said Efendi.....	28
II.2. Baki Efendi.....	28
II.3. Yusuf Ziya Paşa	29
II.4. Arif Efendi	30
II.5. İsmail Hakkı Efendi	31
II.6. Ali Rıza Efendi.....	32
II.7. Abdurrahman Efendi	33

II.8. Ahmet Hamdi Efendi	34
II.9. Süleyman Hilmi Efendi.....	34
II.10. Mehmet Refik Efendi.....	35
II.11. Hüseyin Besim Efendi.....	35
II. 12. Abdurrahman Efendi.....	36
II.13. Mehmet Arif Efendi	38
II.14. Mehmet Refik Efendi.....	38
II.15. Tatar Ağası Zade Hafız Abdullah Efendi.....	39
II.16. Osman Nuri Efendi	40
II.17. Körükçü zade Ali Rıza Efendi	40
II.18. Mevlüt Ali Rıza Efendi	41
II.19. Hafız İsmail Cemaleddin Efendi	41
II.20. Mustafa Sırrı Efendi	42
II.21. Mehmet Abid Efendi.....	43
II.22. Mehmet Sabit Efendi.....	43
II.23. İsmail Hakkı Efendi	44
II.4. Hafız Mehmet Tahir Efendi	45
II.25. Mehmet Şakir Efendi	45
II.26. Mehmet Şakir Efendi	46
II.27. Mustafa Şakir Efendi.....	46
II.28. Hafız Osman Efendi	47
II.29. İsmail Hakkı Efendi	48
II.30. Mustafa Ağa.....	48
II.31. Mehmet Sabit Efendi.....	49
II.32. Mustafa Nazif Efendi	50
II.33. Osman Nuri Efendi	50
II.34. Lütfü Efendi	51
II.35. Mehmet Tevfik Efendi	51
II.36. Lütfü Efendi	52
II.37. Ömer Dursun Bey	52
II.38. Hüseyin Hamdi Efendi.....	54

II.39. Mehmet Cahit Efendi	54
II.40. Mehmet Şevki Efendi.....	54
II. 41. Ahmet Zeki Efendi	55
II. 42. Ömer Celal Efendi.....	55
II. 43. İsmail Efendi	56
II. 44. Hasan Hüsni Efendi.....	57
II. 45. Hafız Mehmet Kamil Efendi	57
II. 46. Mehmet Şevki Efendi.....	58
II. 47. Halid Haluk Efendi	58
II. 48. Mustafa Bey	59
II. 49. Yusuf Kemal Efendi.....	60
II. 50. Mehmet Fevzi Efendi	61
II. 51. Mustafa Şevki Efendi	62
II. 52. Ahmet Efendi	62
II. 53. Ahmet Tevfik Efendi.....	63
II. 54. Mustafa İhsan Efendi	64
II. 55. Yusuf Cemal Efendi	64
II. 56. Kazım Habib Efendi.....	65
II. 57. Mehmet Hayri Efendi.....	65
II. 58. Halil Hakkı Efendi	65
II. 59. Mehmet Arif Efendi	66
II. 60. Molla Hafız Hayri Efendi.....	66
II. 61. İsmail Hakkı Efendi	67
II. 62. Hasan Efendi	67
II. 63. Mehmet Tevfik Efendi	68
II. 64. Kazım Efendi	68
II. 65. Mehmet Sabit Efendi.....	69
II. 66. Osman Nuri Efendi	70
II. 67. Mehmet Dursun Efendi	70
II. 68. Mehmet Hayri Efendi.....	70
II. 69. Abdullaziz Efendi.....	71

II. 70. Mustafa Kamil Efendi	71
II. 71. Yusuf Ziya Efendi	72
II. 72. Hüseyin Mazhar Efendi.....	73
II. 73. Mehmet Cemil Efendi	74
II. 74. Yusuf Ziya Efendi	74
II. 75. Salim Efendi.....	75
II. 76. Mustafa Fehmi Efendi.....	75
II. 77. Ahmet Tevfik Efendi.....	76
SONUÇ.....	77
SÖZLÜK.....	78
BİBLİYOGRAFYA.....	83
MAKALELER.....	85
EKLER.....	87

EKLER

Ek-1	Memurların Genel Dökümü
Ek-2	1879 tarihli Sicil Talimatı
Ek-3	1879 tarihli Sicil Talimatına Zeyl
Ek-4	Bir Şhadetnâme (Diploma).
Ek-5	Mehmet Efendiye ait Sicill-i Ahval Belgesi
Ek-6	Mehmet Efendiye ait Sicill-i Ahval Belgesi
Ek-6	Hacı Aziz Efendiye ait Sicill-i Ahval Belgesi

TABLolar

Tablo-1	Memurların Eğitim Gördükleri Kurumlar
Tablo-2	Memurların Lisan Durumu
Tablo-3	Memurların Çalıştıkları Dairelere Göre Dağılımları

KISALTMALAR CETVELİ

BOA. :Başbakanlık Osmanlı Arşivi.

BOA. DH. SAİD: Başbakanlık Osmanlı Arşivi Dâhiliye Nezareti Sicill-i Ahvâl İdaresi.

Bkz. Bakınız.

C. : Cilt.

DH. SAİD. MEM. : Dâhiliye Nezâreti Memur Sicil Zarfları.

DH. SAİD. d. : Dâhiliye Nezareti Sicill-i Ahvâl Defterleri.

D.İ.A : Diyanet İslam Ansiklopedisi

Dos. : Dosya.

Ed. : Editör.

Haz. : Hazırlayan.

İ.A. : İslam Ansiklopedisi

MF. SCL. : Maarif Nezareti Sicil Dosyaları.

Nr. : Numara.

OTAM. : Osmanlı Araştırmaları ve Uygulama Merkezi Dergisi.

s. : Sayfa

S. : Sayı.

ŞD. : Şûrâ-yı Devlet.

TD. : Tapu-Tahrir Defteri.

TTK. : Türk Tarih Kurumu.

vd. : Ve diğerleri.

Y.A. RES. : Yıldız Tasnifi Sadaret

ÖNSÖZ

Osmanlı Devleti'nde personel kayıtları belirli bir merkezde toplanmayıp, çeşitli birimlerde ve eserlerde dağınık halde mevcuttu. Bu durum II. Abdulhamid dönemine kadar devam etmiş, 1879 senesinde *Sicill-i Ahvâl Komisyonu*'nun kurulmasıyla birlikte personel kayıtları düzenli tutulmaya başlanmıştır. Gelişen ve gittikçe karmaşıklaşan bir bürokrasinin neticesinde oluşturulan komisyonun hazırladığı sicil kayıtları yakın dönem biyografi yazımına ışık tutmaktadır.

Son dönem Osmanlı devlet teşkilatında görev yapan memurlara ait hal, maaş, atama, terfi, tayin gibi hususların kaydının tutulduğu Sicill-i Ahvâl Defterleri bu çalışmanın esas kaynağını oluşturmaktadır. Mezkûr defterler, İstanbul Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde bulunmaktadır.

Bu çalışma, giriş ve iki bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde, Kemah'ın coğrafi konumu ve idari yapısı, Osmanlı Devleti'nde biyografi ve sicil kayıtları ve konunun sınırlılığı değerlendirilmiştir.

Birinci bölümde Sicill-i Ahvâl defterlerinde kayıtları bulunan Kemah doğumlu devlet memurlarının biyografileri, doğum sıralarına göre ve aslına uygun olarak günümüz Türkçesine aktararak yazılmıştır. İkinci bölümde ise, devlet adamlarının eğitim durumları, maaş miktarları ve çalıştıkları kurumlar gibi birçok konu, değerlendirme yapılarak sunulmuştur. Eserin sonunda sık kullanılan Osmanlıca kelimelerden sözlük oluşturulmuştur. Ayrıca ekler kısmında memurların doğum tarihi, ismi, baba adı ve aile şöhreti, tablo halinde verilmiştir. Yine bu bölümde çalışmaya yardımcı olan belgelerin asıllarından bazı numuneler sunulmuştur.

Bu çalışma esnasında yardımlarını ve desteğini esirgemeyen hocam, Sayın Doç. Dr. Abdulkadir Gül'e, Yard. Doç. Samet Altınbilek'e ve Doç. Dr. Salim Gökçen'e teşekkürlerimi sunarım.

GİRİŞ

I. KEMAHIN COĞRAFİ YAPISI VE TARİHÇESİ

Doğu Anadolu Bölgesinin Yukarı Fırat Bölümünde yer alan Kemah kasabası, Fırat'ın ana kolu olan Karasu ırmağının açmış olduğu boğazın (Kemah boğazı) güney yamacında kurulmuştur. Erzincan il merkezine 51 km uzaklıkta bulunan kasabadan ülkenin doğu bölgesini batıya bağlayan demiryolu geçmektedir. Asfalt bir yol ile Erzincan il merkezine bağlı olan Kemah, batıya doğru düşük standartlı asfalt kaplama karayolu ile Kemaliye ilçesinden sonra Malatya ve Sivas illerine bağlanmaktadır.¹

Kemah kazasının Tarihi Coğrafya Özellikleri bakıldığında; Kemah'ta yerleşme tarihinin başlangıcını kesin olarak belirleyen herhangi bir kaynak bulunmamaktadır. Ancak yapılan tarihi araştırmalarda, Kemah'ın da üzerinde yer aldığı bölge tarihinin Paleolitik Çağ'a (yontma taş devri) gidebileceği vurgulanmıştır. Bunun yanında, doğudaki Erzincan ovası ile Erzurum'da yapılan kazılardaki arkeolojik bulgular, bölge tarihinin M.Ö. 4000-3000 yıllarına kadar dayandığını gösterir Asur ve Hititler'e ait çivi yazılı kaynaklarda Kemah, M.Ö. 2000'li yıllarda Doğu Anadolu'da kurulmakta olan küçük feodal beyliklerden biridir. M.Ö. 15. yüzyılda Hitit kökenli kaynaklarda Kemah'tan Kumaha olarak bahsedilmekte ve Hititler'in Hayaşalar üzerine Kemah kalesi için seferler yaptığını belirtmektedir. Bu bilgilerden Kemah'ta yerleşme tarihinin günümüzden en az 4000 yıl önce başlamış olabileceği sonucunu çıkarmamız mümkündür.²

Hayaşalar'dan sonra, Bizanslılar dönemine kadar Kemah'ta Urartular, İskit ve Kimmerler, Medler, Persler, Partlar (İranlılar), ve Romalıların yaşadığı kaynaklardan anlaşılmaktadır.

¹ Adem Başbüyük, 'Kemah (Erzincan) Kalesi', Doğu Coğrafya Dergisi, Ankara 2012, s.3.

² İsmet Miroğlu, 'Kemah Sancağı ve Erzincan Kazası', (1520-1566), Türk Tarih Kurumu Yay. XIV. Dizi, Ankara,1990, s. 2.

Roma İmparatorluğunun parçalanmasından sonra Kemah, M.S. 10. yüzyıla kadar Arsak Devletinin önemli Şehirlerinden biridir. Ani ismiyle anılan Kemah, aynı zamanda kutsal şehir özelliğindedir. Zamanla şehir Camacha (Kamaçha-Ani) adını almıştır.

Kemah, 379-678 arasında kalan devrede Bizanslıların egemenliğinde kalmıştır. Bu dönemde Kemah'tan yazılı kaynaklar Theodosiopolis olarak bahseder. İslâmiyet'in ortaya çıkışından bir müddet sonra bölge Arapların akınlarına maruz kalmıştır. Kemah Türklerin egemenliğine girinceye kadar, Araplar ve Bizanslılar arasında birkaç defa el değiştirmiştir. Bu tarihlerdeki Kemah, Arap kaynaklarında *Kamah*, *Kemh* ve *Kamh* şeklinde geçmektedir.

Anadolu'ya ilk Türk akınları, Hun Türklerinin 4. yüzyılın başlarında Derbent ve Daryol geçitlerinden Doğu Anadolu'ya girmeleri ile başlamıştır. Malazgirt Zaferinden (1071) kısa bir süre sonra ise Kemah Türklerin eline geçmiştir. Alparslan, Malazgirt Zaferinin ardından Orta ve Doğu Anadolu'nun çeşitli kesimlerine komutanlar gönderirken, Erzincan-Kemah-Şarkîkarahisar (Şebinkarahisar) çevresini Emir Mengücek Gâzi'ye iktâ ederek bu bölgelerin fethedilmesini emretmiştir. Bunun üzerine Kemah-Erzincan bölgesini fetheden Emir Ahmet Mengücek Gâzi Mengücek Beyliğini kurarak (1072-1114) korunaklı ve sağlam bir kaleye sahip olması dolayısıyla Kemah'ı merkez yapmıştır. Dolayısıyla doğal süreçlerin ortaya çıkardığı Kemah Kalesi, Türk hâkimiyetinden önce olduğu gibi Türklerin Anadolu'ya gelmeleri ile birlikte yine çok tercih edilen stratejik askeri bir mevki özelliğindedir.

Mengücek Beyliği sınırları içerisinde 1228 yılına kadar kalmış olan Kemah, bu tarihten sonra Anadolu Selçuklu Devleti'nin himayesine girmiştir. Köseadağ Savaşı (1243) ile birlikte Moğol istilâsına uğramış olan bölge, 1335 yılına kadar Selçuklu himayesindedir. Bu tarihten sonra 16. yüzyıl başlarına kadar Kemah Eretna Beyliği, Karakoyunlular ve Akkoyunlular gibi Türkmen topluluklar arasında sık sık el değiştirmiştir. Son olarak 1503 yılından itibaren Kemah ve çevresi Safevilerin eline geçmiştir.

Anlaşılacağı gibi, Kemah savunma ve aynı zamanda kontrol özelliği yüksek olan kale dolayısıyla çeşitli devletler, milletler ve hatta etnik gruplar arasında sık sık el değiştiren bir yerleşme durumundadır.

Osmanlıların yükselme dönemlerinde Yavuz Sultan Selim 1514 yılında Çaldıran Muharebesini kazanmış ve Doğu Anadolu Osmanlı hâkimiyetine girmiştir. Aynı yıllarda Kemah Kalesini ele geçiren isyancı bir grup çevreyi tehdit etmektedir. Bunun üzerine Yavuz Sultan Selim kuşatmaya bizzat katılarak 15 Mayıs 1515 tarihinde kaleyi dolayısıyla Kemah'ı Osmanlı topraklarına katmıştır. Osmanlı himayesine girdikten sonra Kemah idarî olarak sancak statüsüne getirilmiştir.³ Osmanlı egemenliğine girinceye kadar bölgede bir takım millet veya devletlerin mücadelesi sonucu Kemah'taki yerleşmelerin ve kale surlarının aşırı derecede tahrip olduğuna çeşitli kaynaklarda işaret edilmektedir.⁴

Korunaklı ve sağlam bir yapıya sahip olan Kemah Kalesi hakkında Osmanlı devri için en gerçekçi bilgileri Evliya Çelebi Seyahatnamesinde bulabilmekteyiz. Söz konusu eserde kalenin Erzurum civarında benzeri olmadığı ve üç sağlam kapısı ile üzerinde ağır toprakların bulunduğu belirtilmektedir. Ayrıca kale üzerinde 600 kadar toprak damlı ev, üç cami, sekiz mescit ile beş buğday ambarının bulunduğu işaret edilmektedir. 1520 ve 1530 tarihli tahrir defterlerinde, kalenin dışında dört mahallenin bulunduğu ve bu mahallelerin 239 haneden meydana geldiği kaydedilmiştir. Bu mahalleler, Cami mahallesi, Ahi Ferec mahallesi, Rumbacı mahallesi ve Orta mahalle olup, konumları ile ilgili bir kayda rastlanmamıştır.1Yine 1516'da Şehirde Müslüman ve Hıristiyan toplam 2591 kişi yaşamakta olup, nüfus 1530'da 3697'ye yükselmiş, ancak 1591'de 2556'ya kadar gerilemiştir. 1520 yılında Kemah kaza merkezinde bulunan 1146 kadar asker nüfus yerleşmenin gelişmesinde askeri önemini göstermektedir.⁵

³ Başbüyük, 'Kemah (Erzincan) Kalesi, s.3.

⁴ Başbüyük, 'Kemah (Erzincan) Kalesi', s.3.

1591 yılında beş mahallesi olan Kemah'a 297 köy ve 126 mezraa bağlıdır. Genişçe bir alanın yönetim merkezi olan Kemah'ın bu devrelerden sonra idari fonksiyon alanı giderek daralmıştır.

16. yüzyıla kadar geçen devrede Kemah kalesi, Doğu Anadolu ve çevresinde hâkimiyet kurmuş olan devlet ya da milletlerin adeta kavuşum noktasındadır. Bir başka ifade ile bölgede uzun veya kısa süreli kurulup yıkılan devlet veya beylikler, geniş alanlara yayılım gösteremediklerinden daha dar sınırlar içerisinde birbirleri ile mücadeleye dayalı bir hâkimiyet anlayışını benimsemişlerdir. Bu bakımdan kaleler söz konusu devletçikler için vazgeçilmez savunma alanlarını oluşturmaktadır. Bu kalelerin en önemlilerinden biri ise doğal süreçlerin ortaya çıkarmış olduğu ve savunmanın çok kolay sağlandığı Kemah Kalesidir. Ancak ileride bahsedileceği üzere 16. yüzyıldan sonra Osmanlı İmparatorluğunun sınırlarının genişlemesi, ülke sınırlarının ortasında kalan Kemah Kalesinin öneminin azalmasına neden olmuştur. Bu durum her şeyden önce asker nüfusun ve devlet yatırımlarının azalmasını, Şehrin ise fonksiyonlarının zayıflamasını hızlandırmıştır.

Kemah kalesinin askeri anlamda savunma özelliğinin yanında, içerisinde yer aldığı vadiyi doğu-batı yönünde kat eden ticaret yolunu kontrol etme özelliği de bulunmaktaydı. Çünkü günümüzde Anadolu'nun doğusunu batısına bağlayan demiryolunun geçtiği Kemah boğazı, fiziki anlamda bu doğrultuda alternatifsiz doğal geçit özelliğindedir. Çeşitli kaynaklarda Erzincan-Sivas arasındaki Kemah boğazının hem ticaret, hem de askeri bakımdan Anadolu'daki önemli yol güzergâhlarından birini meydana getirdiği belirtilmektedir.

Siyasi coğrafyada statik olarak kabul edilen coğrafi mevki, yer şekilleri, iklim ve akarsular gibi doğal etkenlerin önemi, teknolojik gelişim sonucu jeopolitik ve jeostratejik anlamda büyük ölçüde azalmıştır. Kemah kalesinin 16. yüzyıldan sonra öneminin azalması, Kemah'ı gerileme sürecine iten en önemli etkenlerden biridir. Osmanlı İmparatorluğu egemenliğine girdikten sonra idarî olarak bir sancak merkezi olan Kemah, aynı zamanda serhat şehri (sınır şehri) özelliğindedir. Sınır bölgesi olmanın yanında kaleye bağlı olarak bilhassa doğuya yapılacak seferlerde askerî bir üs durumundadır. İmparatorluğun sınırlarının genişlemesi ve kalenin stratejik

öneminin azalmasının bir sonucu olarak, 1566 yılından sonra sancak statüsünden çıkarılarak Erzincan'a bağlı bir kaza durumuna getirilmiştir. 16. yüzyıldan sonra idarî yapısındaki değişikliğin sonucu Kemah'a bağlı yerleşmelerin sayısında önemli ölçüde azalma olmuştur. Nitekim 1892 yılında kazaya bağlı 4 nahiye ve 86 köy bulunmaktadır.

Kalenin dolayısıyla yerleşmenin öneminin azalmasında önemli etkenlerden biri de Anadolu'nun doğusunu batısına bağlayan yol hatlarının kuzeye kaymış olmasıdır. Askeri ve ticaret yollarının önemi kaybetmesi ve kara yolu ulaşım hattının Kemah'ın kuzeyinden geçmesi, ilçenin birkaç yüzyıldan beri sapa bir konumda kalmasına neden olmuştur. Cumhuriyet döneminin hemen sonrasında (1939) ilçeden geçen demiryolu ise beklenen kalkınmayı gerçekleştirmenin aksine göçleri hızlandırmıştır.

20. yüzyılın başında 3250 kişinin yaşadığı Kemah ilçe merkezinin Cumhuriyet döneminin ilk nüfus sayımındaki nüfusu 1590'a kadar gerilemiştir. Cumhuriyet döneminden başlayarak günümüze kadar geçen dönemde ilçe merkezi ve köylerinden dışarıya yoğun bir göç hareketi yaşanmaktadır. Belirgin olmasa da sayım dönemlerinde inişli çıkışlı rakamlara ulaşan kasaba nüfusu 2000 yılı nüfus sayımında 2862'dir.⁶

⁶ Başbüyük, 'Kemah (Erzincan) Kalesi', s.4.

II. OSMANLI DEVLETİ'NDE BİYOGRAFİ VE SİCİL KAYITLARI

Osmanlılar biyografi yazımına önem vermiş, çeşitli meslek gruplarının biyografilerinden oluşan tercüme-i ahvâl eserleri vücuda getirmişlerdir. XVI. yüzyılda Osmanlı şairlerinin biyografilerini toplayan ilk tezkireyi, aynı yüzyılın ortasında ulema ve şeyhlerin tercüme-i hâllerini ihtiva eden tabakat kitabı izlemiştir. Zamanla Şeyhülislamın, Anadolu ulemasının tercüme-i hâlleri, hattatların, musikişinasların biyografileri, Sadrazamların hayatları, Reisülküttaplar, baş defterdarlar, maliye nazırlarının biyografilerini ihtiva eden eserlerin yanında, yüksek dereceli memurların ve meşhurların tercüme-i hâlleri de yazılmıştır.⁷ Osmanlı Tarihi yazıcılığı içerisinde bu türe dâhil çok sayıda örnek vermek mümkün ise de Taşköprülü zade⁸ ve Kâtip Çelebinin⁹ eserleri en belirgin olanlarıdır. Osmanlı Devletinin son döneminde de aynı gelenek devam ederek çeşitli meslek ve memuriyetlere ait çok sayıda biyografi türü eserler verilmiştir. Mehmet Süreyya Bey Mehmet Zeki Pakalın Bursalı Mehmet Tahir Mahmut Kemal İnal vb. eserleri Osmanlı'nın son yıllarında yaşamış bir kimsenin hayatını araştırmak için başvurulacak en önemli kaynaklardır. Biyografi çalışmaları için başvuru kaynakları bunlarla sınırlı olmayıp bunlara ilaveten daha çok sayıda değişik türden eser bulunmaktadır.

Bu çalışmanın en önemli kaynağını sicili Ahval defterleri oluşturmaktadır. Bu defterlerin tanzimi için oluşturulan komisyonlar ve kayıtların ana hatlarıyla açıklanmasında fayda vardır. Osmanlı dönemi teşkilatında görev alan memurların görev süreleri boyunca hal tercümelerinin, özel ve memuriyetleriyle ilgili durumlarının kaydolmasına sicil-i ahval, bu tescillerin oluşturduğu defterlere de sicilli-i umumi defterleri denilmiştir

⁷ Abdulkadir Gül, *Osmanlı Devleti Bürokrasisi'nde Erzincanlı Memurlar*, Konya, 2011, s. 15.

⁸ Taşköprüzâde, eş- Şakâiku'l-Numâniye fi Ulemaî Devleti'l- Osmâniyye, neşr. Ahmet Suphi Fırat, İstanbul, 1985.

⁹ Kâtip Çelebi, *Süllemü'l-Vusûl ila Tabakâti'-Fuhûl*, Süleymaniye Ktp. Şehid Ali Paşa, No: 1887.

II. Mahmut ve onu izleyen Tanzimat Dönemi, idari, siyasi, sosyal, kültürel, ekonomik olarak son derece önemli değişmelerin ve gelişmelerin olduğu bir süreçtir. Bir bütün oluşturan 19. Yüzyıl idari reformları, ülke çapında idarenin mülki, idari, askeri bütün alanlarında merkeziyetçi bir düzenleme getirdi. Bu dönem, nezaretlerin ve nezaret meclislerinin ortaya çıktığı ve ihtisaslaşmaya başladığı ve geliştiği dönmemdi. Dönemin dikkat çeken en önemli özelliklerinden birisi sivil bürokrasinin idarede söz sahibi olmaya başlamasıdır. Bu süreçte Osmanlı idari yapısında, hacminde ve mensuplarını görevlerinde meydana gelen değişiklikler sivil bürokrasinin yapısını da değiştirdi. Sivil bürokrasi, konsolosluk ve diplomatik hizmetlerin deniz aşırı ülkelere de yayılmış, yine bu dönemde oluşturulmaya çalışılan yeni taşra idaresinin ana sorumluluğunu da üstlenerek, eyaletlerdeki rolünü kurumsallaştırmıştı. Mustafa Reşit Paşa, Ali Paşa ve Fuat Paşa'nın idaresi altında sivil bürokrasi merkezde ve taşrada en etkili resmi hizmet kolu olarak etkisini sürdürdü. Merkezileşme, devlet teşkilatında meydana gelen gelişmeler ve büyümeye bağlı olarak bürokratik kadrolarda her geçen gün biraz daha genişledi. 18. Yüzyıl sonlarında merkez ve taşra teşkilatının toplamı yaklaşık 2.000 kişi tahmin edilen bu resmi hizmet biriminin sayısı, Sultan II. Abdülhamit döneminde 35.000'e ulaştı.¹⁰

Mülkiyenin boyut işlevlerindeki büyüme ile beraber personel politikası değiştirdi. Merkezileşmeyi ve padişahın hâkimiyetini yeniden tesis etmeye çalışan II. Mahmut'un 1830' lardaki reformları sivil bürokrasiyi şekillendirerek kişisel kontrol araçları olarak görev yapacak şekilde yeniden örgütledi. Nezaretlerin kurulmasıyla Babiâli kademe kademe yeni teşkilat ve çalışma düzenine girerken Avrupa tarzı bir yönetim model alınarak, idari alandaki reformlarla personel politikasında temelleri atıldı. Nezaretlerin yanında Dar-ı Şurayı Babiâli ve meclisi Ahkâmı-ı Adliye gibi organlarda tesis edilerek batılı devletlerinkine benzer bir tarzda bürokrasi oluşturulmaya çalışıldı. İdareyi şekillendirme girişiminin önemli bir tarafı, mülkiyenin müşterek bir düzenlenmesi ve terfiydi.

¹⁰ Gül, *Osmanlı Devleti Bürokrasisi'nde Erzincanlı Memurlar*, s.17.

Yeni mülki derecelerle bir hiyerarşi oluşturma ve dereceye göre sıralanmış resmi hitap şekilleri gibi yeni oluşumlar mülkiyeye yeni bir görünüş ve daha kesin olarak ve tanımlana bilir yeni bir kimlik kazandırdı.

Osmanlı Devleti hizmetinde çalışan memurların biyografilerinin kaydedildiği ve hizmetlerindeki değişiklikleri gösteren sicillerinin tutulması konusunda önemli bir çalışma II. Abdülhamit saltanatı başlangıcında, Dâhiliye Nezareti bünyesinde 6 Şubat 1879 tarihinde *Sicill-i Ahvâl Komisyonu*'nun kurulması ile olmuştur.¹¹ Komisyonun alt birimleri olarak merkez dairelerde Sicill-i Ahvâl Şubeleri, taşrada bulunan vilayet ve müstakil livalarda ise Sicill-i Ahvâl Hususi Komisyonları teşekkül edilmiştir. Komisyonun çalışmaları neticesinde 196 adet büyük boy sicil defterine 92.137 devlet memurunun biyografileri kaydedilmiştir. Daha verimli ve etkili çalışması için komisyon, 1894 yılında yeniden yapılandırılmış, müstakil ve daimi bir hüviyeti kazanmıştır.¹² 1896 senesinde bu komisyon lağvedilerek yerine hiçbir daireye bağlı olmayan *Memurîn-i Mülkîye Komisyonu* kurulmuştur. 1908 senesinde II. Meşrutiyetin ilanını müteakip, Memurîn-i Mülkîye Komisyonu kaldırılmış, Dâhiliye Nezâreti teşkilatı içerisinde *Sicill-i Ahvâl İdaresi* adıyla yeniden yapılandırılmıştır. Böylece her daire memurunu kendisi seçeceği için umumî sicil uygulamasına son verilmiş, memurların özgeçmiş özetleri ve sicil evrakları memur dosyalarında muhafaza edilmeye başlanmıştır.¹³

Sicill-i Ahvâl Komisyonu, kaldırıldığı 1909 senesine kadar zor şartlar altında görev yapmıştır. Özellikle 1879'dan 1885 senesine kadar memurların Sicill-i Ahvâl komisyonuna verdikleri biyografileri, hiçbir inceleme yapılmadan ve resmî belgelerle doğrulukları kanıtlanmadan sicile geçirilmiştir. Bunun neticesinde, sicil kayıtlarında memurlarla ilgili bilinmesi gereken pek çok nokta meçhul kalmıştır.

¹¹ Atilla Çetin, "Sicill-i Ahvâl Defterleri ve Dosyaları", *Türk Dünyası Tarih Dergisi*, S.65, Haziran-1992, s. 35.

¹² Ayrıntılı bilgi için bkz. Gülden Sarıyıldız, *Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun Kuruluşu ve İşleyişi*, İstanbul, 2004.

¹³ Gül, *Osmanlı Devleti Bürokrasisi'nde Erzincanlı Memurlar*, s. 21.

Ancak, 1885 yılında memurların verdikleri biyografiler, derinlemesine incelenmeye başlanmış ve 1888 senesinden itibaren, biyografilerdeki bilgilerin doğruluğu ve tam olup olmadığı resmî belgelere başvurularak ve karşılaştırılarak doğrulandıktan sonra tescil edilmiştir.¹⁴

Dâhiliye Nezareti Sicill-i Ahvâl İdaresi, Sicill-i Umumî defterleri üzerinde çalışmayı sürdürmemiştir. Bilakis memurlara ilişkin tayin, terfi, nakil, nişan gibi konular, 50.000’i aşkın vesika halinde Memurin Muamelât Dosyaları adı altında toplanmıştır. Halen bu ad altında Başbakanlık Osmanlı Arşivi’nde muhafaza edilen dosyalar Sicill-i Umumî defterlerinin devamı sayılabilir. Ancak sicilden ziyade özlük hakları ile ilgili belgeleri ihtiva ettiğini söylemek mümkündür.¹⁵

Takip edilen usule göre, memurun doğum tarihinden başlayarak ölüm tarihi de dâhil memurların bütün vukuatlarının sicillerine işlenmesi gerekiyordu. Sicill-i Ahvâl Komisyonu’nun hazırladığı ve ilk dönemlere ait tercüme-i hâl varakaları şöyle tertip edilmiştir: *“İsim ve şöhret ve pederi ismi. Tarih-i velâdet ve müvellidi. Kangı mekteplerde kangı fenleri tâhsil etmiştir ve şehadetnâmesi var mıdır ve kangı lisânlarda tekellüm ve kitâbet edebilür. Telifâtı var ise neye dâirdir. Hidmet-i devlete kaç yaşında ve kangı tarihte girmiştir. Ve muvazzafân veyahûd mülazemetle mi dahîl olmuştur. Ne hidmetlerde bulunmuş ve ne rütbeleri hâmil olmuş ve her me’mûriyetinde ne kadar maaş almış ve ne kadar ma’zûl kalmıştır ve müddet-i ma’zûliyetinde maaşa nâil olmuş mudur olmuş ise ne kadar ma’zûliyet maaşı almıştır ve ecnebî nişânları var ise ne sebeble nâil olmuşdur ve bu vuku’âtının tarihleri nedir bulunduğu me’mûriyetlerden ne esbâba mebnî infisâli vuku bulmuş mudur ve taht-ı muhâkemeye alınmış ise töhmet ve beratından kangısı intâc etmiş ve ceza görmüş müdür ve beratına dâir yedinde evrâk var mıdır.”*¹⁶

¹⁴ Sarıyıldız, *Sicill-i Ahvâl Komisyonu’nun Kuruluşu ve İşleyişi*, s. 168.

¹⁵ Necati Gültepe, “Osmanlılarda Bürokrasi: Merkezi Yönetimi”, *Osmanlı Ansiklopedisi*, C. 6, s. 241-255.

¹⁶ BOA. MF. SCL. 16/17; Y.A. RES.26/6

Ayrıca incelenen belgelerin mülâhazat kısmında kısa memurluk hayatının özeti ve memurun amirleri tarafından hakkındaki düşünceler kaleme alınmıştır.¹⁷

1879 tarihli Sicil Talimatında, Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun hazırladığı tercüme-i hâl varakaları şöyle tertip edilmiştir: *“sâhib-i tercümenin kendüsüyle pederinin ismi ve mahlas ve şöhreti ve lâkabı ve gerek kendüsü ve gerek pederi ismiyle mi mahlasıyla mı veya hem ismi hem mahlasıyla mı ve yahûd şöhretiyle mi yâd olduğu ve kendüsü ve babası bey midir efendi midir ağa mıdır paşa mıdır ve babası me'mûrinden ise son me'mûriyet ve rütbesi ve değil ise kangı sıfatdandır ve nerelidir ve ber-hayât mıdır değil midir ve milliyet ve tâbiyeti nedir ve ebeveyni cihetinden ma'rûf bir sülâleye mensûb mudur. Mahal ve tarih-i velâdeti, sene-i hicrîye ve ona müsâdif sene-i malîyenin mümkün mertebe şuhûr ve eyyâmı tasrîh olunarak gösterilmelidir. Kangı memleket ve mekteplerde kangı ilim ve fen ve sa'nat ve lisânları ve ne dereceye kadar tahsîl eylediği ve Şehâdetname ve tasdikname ve icâzetnâme alub almadığı kangı lisânlarla kitâbet ve yahûd yalnız tekellüm etdiği beyân olunmalıdır. Ancak tekellüm ve kitâbetleriyle me'lûf ve ma'rûf olmadığı lisânların usûl ve lügâtini âdi bilmekle o lisânlarla tekellüm ve kitâbet iderim denilmeyüb okudum âşinâyım ve o lisânları tekellüm ve kitâbetle me'lûf ve me'rûf ise tekellüm ve kitâbet iderim denilmektedir. Ve kütüb ve resâilden ba ruhsat-ı resmîye tab' ve neşr olunmuş bir eser ve te'lîfi var ise neye dair olduğu ve kangı tarihte ve nerede tab' ve neşr olduğu ve ihtiraât-ı fenniye ve sanâi'ye vesâireye dâir berât-ı âli bir imtiyazı hâiz olduğu halde kangı fen ve sana'ta dâir kangı şeyi ve nerede ve kangı tarihte ihtirâ' etmişdir ve me'mûriyete dâir intihâbnamesi var ise kangı mahalden virilmiştir ve kangı ve me'mûriyete dâir ve o me'mûriyetin kaçınıcı sınıfındandır ve tarih ve numarası gösterilmelidir. Hidmet-i devlete kangı tarihte ve kaç yaşında ve nerede ve muvazzafân mı veyâhud mülazemetle mi dâhil olmuşdur ve ondan sonra sırasıyla maaşlı ve maaşsız gerek dâimi ve gerek asâlet ve vekâlet veya ilâve-i me'mûriyet sûretleriyle kangı me'mûriyetlere geçmiştir ve her birinden ne kadar maaş veya maaşa mukabil veyâhud fevkalâde harcırâh ve yevmiye ve ücret-i maktua' ve gayr-ı maktua' ve âidat-ı sâire almışdır. Ve muayyenâtca dâimi ve*

¹⁷ Gül, Osmanlı Devleti Bürokrasisi'nde Erzincanlı Memurlar, s. 22.

muvakkat ne kadar zamâim ve tenzilât vuku' bulmuştur ve her bir hizmet-i me'mûriyetde kangı tarihte işine mübâşeret etmiş ve maaşını istifâyaya başlamış ve kangı tarihte iş başından ayrılıp kangı tarihe kadar ve ne mikdâr maaş almıştır ve ne kezâlik sırasıyla kangı rütbe ve nişânlara ve ne sebeble nâil olmuştur ve hizmet-i devlete duhûlünden tercüme-i hâlini tanzîm eylediği tarihe kadar bazen açıkta kalmış mıdır ve müddet-i ma'zûliyeti ne mikdâr imtidât itmiş ve o müddetle ma'zûliyet maaşı almış mıdır. Almış ise mikdarı nedir ve ecnebi nişânına hâmil olanlar nerede ve ne sebeple kangı devletin nişânını almıştır ve bunun kabul ve ta'lîki hakkında kangı tarihte irâde-i sen'îye-i hazret-i padişahî şeref müteallik buyrulmuştur ve hizmet-i devletde bulunmadığı esnâda hidemât-ı husûsîyede bulunmuş ise nerede ve kimin hizmetinde ve ne kadar müddet bulunmuştur ve ondan ne sebeble ayrılmıştır. ve hidemât-ı husûsîyede bulunmamış ise o müddeti kangı mahalde imrâr eylemiştir. Buraları sene-i hicriye ve ona müsadîf sene-i mâliye tarihlerinin mümkün mertebe şuhûr ve eyyâmı tasrîhiyle tahrir olunmalıdır. Şayed sâhib-i tercümenin iş bu tarihler tamamıyla mazbuti değil ise takrîben filân senenin filân ayının evâil veya evâsıt veya evâhirinde ibâresiyle iktifâ kılınur... ”¹⁸

Memurlara ait belgeler incelendiğinde yukarıda yazılan 1879 tarihli Sicil Talimatnamesi'ne göre bu biyografi kayıtlarının belirli bir metot dâhilinde yürütüldüğü görülmüştür. Buna göre; belgenin ilk kısmında memurun kendisi ve babasının ismi, şöhreti, lakabı, milliyeti ve tâbiyeti yazılmıştır. Ardından babasının ve kendisinin bey mi efendi mi ağa mı paşa mı olduğu, babası memur ise son memuriyet rütbesi, değil ise ne iş yaptığı ve hangi sınıftan olduğu, nereli olduğu ve ailesi yönünden meşhur bir aileye mensup ise bu hususların belirtilmesi istenmiştir.

İkinci kısımda, memurun doğum yeri ile tarihi Hicrî ve ona tekabül eden Rumî takvim olarak yazılmıştır. Ancak belgelerin genelinde Hicrî ve Rumî takvimlerin kullanılmasında her zaman aynı tertip üzerinde gidilmemiştir. Tarihlendirmeler; doğum tarihleri hariç, umumiyetle gün, ay ve yıl esasına göre yapılmıştır. Bazı belgelerde Hicrî takvim, bazı belgelerde ise Rumî takvim kullanılmıştır.

¹⁸ BOA. ŞD. 2671/29.

Benzer belge içerisinde Hicrî takvimin karşılığı olan Rumî takvim tırnak içerisinde belirtilmiş, nadir de görülse aynı belgede tarihlendirmelerde bir kısmı Hicrî, bir kısmı ise Rumî takvim kullanılmıştır.

Belgenin üçüncü kısmında; hangi memleket ve mekteplerde veya özel hocalardan hangi ilim, fen, sanat ve dilleri ne dereceye kadar tahsil eylediği, şهادetnâme veya icazetnâme alıp almadığı, hangi lisanları okuyup yazabildiği kaydedilmiştir. Lisanlara tam vakıf olanlar "*okuryazar*", kısmen bilenler ise "*aşınadır*" şeklinde ifade edilmiştir. Dördüncü kısımda; memurun devlet hizmetine hangi tarihte, kaç yaşında, nerede, muvazzaf (kadrolu) ya da mülazemetle (stajyer) mi girdiği, ardından sırasıyla bulunduğu görevler, bu görevlerden aldığı ücretler zamlar ya da tenzilatlar, azil, şikâyet üzerine mahkeme olup olmadığı, hangi rütbe ve nişanları aldığı, maz'uliyet döneminin olup olmadığı, bu sürede maaş alıp almadığı gibi hususlar belirtilmiştir. Yine belgelerin mülâhazat kısmında memurun kısa memurluk hayatının özeti ve memurun amirleri tarafından hakkındaki düşünceler kaleme alınmıştır.

Bu kayıtlar dairelerin bölge ve genel müdürlüklerine gönderilip, tasdik olunduktan sonra hepsinin Dâhiliye Nezâreti Sicill-i Ahvâl bürosuna kayıt edilmek üzere havale edildiği anlaşılmaktadır. Ayrıca çalıştığı nahiye, kaza, sancak ve vilayet yöneticileri, memurlar hakkında görüşlerini bildirmişler. Bu bilgiler tercüme-i hâl ve kurum sicillerine kayıt edilmiş ve Dâhiliye Nezâretine gönderilmiştir. Belgelerin büyük bir kısmında memurun iş hayatıyla ilgili bilgiler kronolojik olarak verilmemiştir. Ayrıca memurlar hakkında çeşitli kurum ve makamlar tarafından yazılan mülâhazalar, belgeler içerisinde de dağınık bir şekilde belirtilmiştir.

Osmanlı biyografi ve prosopografi¹⁹ araştırmaları için Sicill-i Ahvâl defterleri en önemli kaynak olduğu belirtilmiştir. Özellikle Osmanlı merkez ve taşra teşkilatında çalışan memurları konu edinen araştırmacılar için vazgeçilmez arşiv kaynaklarının

¹⁹ *Prosopografi*: Tarih ilmine yardımcı bilimler arasında kabul edilen prosopografi ile kolektif biyografi çalışmaları kastedilir. Kısaca, bir grup insan hayatının topluca incelenmesi anlamına gelen prosopografi ortak eğitim, kültür, mesleki veya siyasi geçmişe sahip geniş veya küçük gruplar üzerinde yapılabilmektedir. Bu araştırmalarda ortak özelliklere sahip bir grup belirlenir ve bu grup da kendi içinde çeşitli hususlar gözetilerek incelenir. Grubun ortak özellikleri, seçkinleştirici özellikleri ve farklılık arz eden özellikleri irdelenmeye çalışılarak bir grup biyografisi meydana getirilir. Kemal Daşcıoğlu, "Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Buldanlı Memurlar", *Buldan Sempozyumu*, 23-24 Kasım 2006, s.563.

başında gelen bu koleksiyonda, 92.137 kişinin kaydının 201 defterde toplandığı görülmektedir. Ancak bu sayının gerçeği yansıtmadığı düşünülmektedir. Nitekim memurların defterlerde farklı isimlerle tekrar tekrar kaydedildikleri, ya da başka bir sayfaya yapılan zeyillerin de bu sayıya dâhil edildiği göz önüne alınırsa bu sayının daha az olduğu tahmin edilmektedir.

III. KONUNUN SINIRLILIĞI VE KAYNAKLAR

“*Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Osmanlı Bürokrasisinde Kemahlı Devlet Adamları (1820-1854)*” adlı çalışmada Kemah’da doğmuş devlet adamlarının biyografileri esas alınmıştır. Bu çalışma XIX. yüzyılın ilk çeyreğinden ikinci çeyreğinin sonuna kadarki olan kısmı yaklaşık 35 yıllık bir süreyi ihtiva etmektedir. Araştırmada Başbakanlık Osmanlı Arşivi’ndeki Dâhiliye Nezâretine bağlı Sicill-i Ahvâl defterlerindeki kayıtlar esas alınmıştır. Kemahlı devlet adamlarının biyografileri, doğum tarihine göre, belgelerdeki bilgilere sadık kalınarak günümüz Türkçesine aktarılmıştır. Sonuçta yapılan değerlendirme kısmında Kemahlı devlet adamlarının ait oldukları aileler, şan şöhretleri, eğitimleri, lisan durumları, atama, terfi, azil, taltifleri, maaş durumları, çalıştıkları kurumlar gibi birçok husus irdelenmiştir. Elde edilen verilerden yararlanılarak Osmanlı Devleti taşra bürokrasisi hakkında da bazı genel değerlendirmeler yapılmıştır.

Belgelerde adı geçen nahiye, kaza ve sancakların o dönemdeki idari taksimatları dipnotlarda belirtilmiştir.²⁰ Yerleşim yerlerinin varsa yeni isimleri eski isimleriyle birlikte parantez içinde gösterilmiştir. Ayrıca kullanılan birtakım kelimelerin anlamı sözlük oluşturularak çalışmanın son kısmına eklenmiştir. Çalışmanın son kısmında memurlar doğum tarihlerine göre; doğum tarihleri, kendi ve babalarının isimleri, şöhret veya unvanları esas alınarak tablo oluşturulmuştur. Ekler kısmında yararlanılan arşiv kaynaklarından örnekler sunulmuştur.

Araştırmada toplam 87 Sicili Ahval belgesi incelenmiştir. Kemahlı devlet adamlarına ait 77 kayıt kullanılmıştır. Bu devlet adamlarının tamamı müslümandır. İlk memur kaydı 1823, son memurun kaydı ise 1884 yılına aittir.

²⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz. Kemal H. Karpat, *Osmanlı Nüfusu (1830-1914) Demografik ve Sosyal Özellikleri*, İstanbul, 2003; Tahir Sezen, *Osmanlı Yer Adları (Alfabetik sırayla)*, Ankara, 2006.

Bazı devlet adamları Sicili ahval arşiv belgeleri özetlerinde Kemahlı olarak tasnif edilmişse de Kemah kazası dışında doğdukları tespit edilmiştir. Bu şekilde olan memurların adları ve doğum yerleri şu şekildedir. Mehmet Hilmi Efendi İstanbul, Kudsi Efendi Karaman doğumlu, Ferhat Efendi Çerkezistan doğumlu, Ahmet Canip Efendi Erzincan doğumlu, İbrahim Ethem Efendi Teşamir kazası doğumlu Hüseyin Sami Efendi Malatya kazası doğumludur.

I.BÖLÜM

I.1. Osmanlı Bürokrasisindeki Değişim

Tanzimat Fermanı ile birlikte Osmanlı Devleti, idarî, siyasî, sosyal, ekonomik ve kültürel anlamda son derece önemli değişim ve dönüşümün yaşandığı bir dönem içerisine girmiştir. Tanzimat Dönemi, nezâretlerin kurulduğu, uzmanlaşmaların başladığı ve geliştiği bir dönemdir. Bu dönemde devlet bürokratik anlamda XV ve XVI. yüzyıllarla kıyaslanamayacak kadar büyümüştü. XVIII. yüzyıl sonlarında merkez ve taşra teşkilatının toplamı yaklaşık 2.000 kişi tahmin edilirken II. Adulhamid döneminde bu sayı 35.000'e ulaşmıştı.²¹

19. yüzyılda idari reformlar ile ülke çapında idarenin mülki askeri gibi bütün alanlarda düzenlemeye gidilmiştir.²² Bu dönem nezaretlerin ve nezaret meclislerinin ortaya çıktığı ihtisaslaştığı bir dönemdir. Osmanlı idari yapısında, hacminde ve mensuplarının görevlerinde meydana gelen değişiklikler sivil bürokrasinin de yapısını değiştirmiştir. Sivil bürokrasi bu dönemde oluşturulmaya çalışılan yeni taşra idaresinin ana sorumluluğunu da üstlenerek, vilayetlerdeki rolünü kurumsallaştırmıştır. Sivil bürokrasi merkezde olduğu gibi taşrada da resmi hizmet kolu olarak etkisini sürdürmüştür. Merkezleşme devlet teşkilatında meydana gelen gelişme ve büyümeye bağlı olarak bürokratik kadroları da her geçen gün biraz daha genişletmiştir.²³

Avrupa'nın herhangi bir devletinde rastlanacak genel modele göre gerçekleştirilen bu merkeziyetçilik, devlet bürokrasisini şubelere ayırmak, memurlara maaş vermek ve hazinenin gelir ve giderlerini bir elden yapıp mali kontrolü kurmak diye özetlenebilir.²⁴

²¹ Sarıyıldız, *Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun Kuruluşu ve İşleyişi*, s. 1.

²² Ali Akyıldız, *Osmanlı Bürokrasisi ve Modernleşme*, İstanbul, 2004, s. 20.

²³ Cater V.Findly, *Osmanlı Devleti'nde Bürokratik Reform Bâbiâli (1789-1922)*, (çev. Latif Boyacı-İzzet Akyol), İstanbul, 1994, s. 57.

²⁴ İlber Ortaylı, *İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı*, İstanbul, 2006, s. 24.

Yeni mülkî derecelerle bir hiyerarşi oluşturma ve dereceye göre sıralanmış resmi hitap şekilleri gibi yeni oluşumlar mülkiyeye yeni bir görüş ve kimlik kazandırmıştır.²⁵

Merkeziyetçi eğilimleri daha belirginleştiren 1864 ve 1871 İdare-i Umûmiye Vilâyet Nizamnâmeleri taşrada yeni bürokratik düzenlemeler getirmiştir. 1864 senesindeki nizamnâme ile mülkîye memurlarının validen, nahiye müdürlerine, muhtara kadar olan kademelere göre yetki ve sorumlulukları tespit edildi. Memurların muhakeme edilmeleri ile ilgili esaslar 1871'de nizamnâme ile belirlendi. 1873 tarihli kararname ile maaş ve harcırahlarla ilgili hükümler konulmuştur. Bu süreçte başlayan düzenlemeler daha sonra günümüzde de varlığını devam ettiren 17 Şubat 1914 tarihli “*Memurîn Muhakemât Kanunu*”nun hazırlanmasıyla son bulmuştur.²⁶

Personel yönetmeliklerini sistemleştirmek için yapılan girişimler, personel kayıtları bakımından modern bir sistemin oluşturulmasıyla yeni bir boyut kazandı. Memurların seçimi ve tayini için bazı ihtisas komisyonları oluşturuldu. Bunlardan birisi olan Memurin-i İntihab Komisyonu, geçirdiği dönüşümler ile Abdulhamid döneminde bürokratik atamalar üzerindeki kontrolü sağlayacak mekanizmanın bir parçası oldu.²⁷

I.2. Memurların Ad, Aile, Sülale, Şan ve Şöhretleri

Toplumsal köken araştırmalarında kişilerin sahip oldukları şan, şöhret ve lakaplar büyük önem taşır ve bunlar kişilerin aidiyetleri konusunda değerli bilgiler içerir. Osmanlı dönemindeki aile, sülale ve bunların lakap ve şöhretlerinin tespiti için, tahrir, temettuat ve avarız defterleri, vakıf kayıtları, şeri'yye sicillerindeki muhtelif kayıtlar, asker toplamak maksadıyla tanzim edilmiş olan nüfus yoklama defterleri ve bunların yanı sıra Sicill-i Ahvâl defterleri önemli kaynaklardır. Sicill-i Ahvâl defterlerinde tespit edilen Kemahlı memurların aile, sülale isimleri, bu kişilerin

²⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz. Cater V.Findly, *Kalemiyeden Mülkiyeye Osmanlı Memurlarının Toplumsal Tarihi*, (çev. Gül Çağalı Güven), İstanbul, 1996.

²⁶ Gül, *Osmanlı Devleti Bürokrasisi'nde Erzincanlı Memurlar*, s. 234.

²⁷ Sarıyıldız, *Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun Kuruluşu ve İşleyişi*, s. 4.

kullandıkları lakap ve şöhretlerin bazıları tespit edilmiştir. Buna göre; aile ve sülalenin isimleri şunlardır: Hafizzade, müftüzade, Tatar Ağası zade, Abdulkadirzade, Körükçüzade, Abbas zade, İlyaszade, Hacı Halilzade, Ayaşlızade, Abbas Zade, Keçici Zade, Bekirzade, Rençber Hakkızade, Cerrah zade, Kadızade, Müftü zade, Şakir zadedir.

Osmanlı klasik döneminde seyfiye mensuplarının *bey*, ilmiye mensuplarının ise *efendi* unvanı kullandığı bilinmektedir. Kalemîyenin gelişmesi ile birlikte *efendi* unvanını kalemîye personelinin kullandığı dikkati çekmektedir. Böylece efendi kelimesi sadece ilmiye sınıfının değil diğer memurların da kullandığı bir unvan haline gelmiştir. Memurlardan 3'ü Bey, 1 ağa 1 Paşa ünvanları yazılmıştır.⁷² memur isimlerinin sonuna *efendi* tabirlerini almışlardır.

Sülale ve şöhret adlarına bakıldığında ailelerin, isimlerini veya şöhretlerini yaptıkları iş, meslek, aile büyüğü ve atasından veya fiziksel özelliklerinden aldığı anlaşılmaktadır. ⁷⁷ devlet adamına ait biyografi kayıtlarında memurların

I.3. Kazadaki Memurların Mülazemet, Terfi, İstifa ve Azilleri

Osmanlı klasik dönemi devlet memurları daimi kadro değildi. valilik mütesellimlik, kadılık, müderrislik ve voyvodalık gibi hizmetlerde bulunanlar, o zaman usul kurallara göre maktu bedeller gezici ve kalem memuriyetinde bulunanalar kalemîye hisse ve harcı zeamet tayini veya atıye ve mevkuf ve mübaşeriye hizmeti gibi yıllık bazı tahsisat ve muayyenat ve mutat resmi hediyeler ile geçimlerini sağlardı. Bu dönemde ilmiye sınıfının vakıf yoluyla istihdam edildiği ve böylece tımar sistemi ile istihdam edilen askeri sınıf ile ilmiye sınıf arasında bir sosyo-politik denge oluşturduğu da görülmektedir.

Taşra teşkilatında yapılan köklü değişiklikler, uygulamada ortaya çıkan sorunlar göz önünde tutularak 1849' da çıkarılan bir yönetmelikle kurallara bağlandı. Dokuz bölüm halinde düzenlenen bu yönetmelik 68 maddeden oluşuyordu. 1864 Vilâyet Nizamnamesinin yürürlüğe girmesine dek geçerli oldu. "*Eyalet Meclisleri Nizamnamesi*" adı verilmiş olmasına karşın, taşra teşkilatının bütün basamaklarında görev alanların uyacakları kuralları kapsamakta; güvenlik, bayındırlık, yargı, eğitim-

öğretimi İlgilendiren konularla ilgili hükümlere de yer verilmekteydi.²⁸ 1871 tarihinde merkeziyetçilik eğilimi, daha belirgin olan Vilâyet Nizâmnâmesi yürürlüğe konuldu. Daha önce çıkarılan nizâmnâme ile mülkîye memurlarının validen nahiye müdürlerine, muhtara kadar olan kademelerine göre yetki ve sorumlulukları tespit edildi ve memurların muhakeme edilmeleri ile ilgili esaslar 1871'de nizâmnâme ile belirlendi; 1873 tarihli kararname ile maaş ve harcırahlarla ilgili hükümler konu Memurların seçimi ve tayini için bazı ihtisas komisyonları oluşturuldu. Bunlardan biri olan Memurin-i İntihab Komisyonu, geçirdiği dönüşümlerle Abdülhamid döneminde bürokratik atamalar üzerindeki kontrolü sağlayacak mekanizmanın bir parçası oldu. Personel yönetmeliklerini sistemleştirmek için yapılan girişimler, personel kayıtları bakımından modern bir sistemin oluşturulmasıyla yeni bir boyut kazandı. Sonuçta, en önemli yeniliklerden birisi, daha önce Osmanlı Devleti'nde görülmeyen modern bir usulün (devlet personelinin sicillerinin ilk defa resmi bir büro tarafından tutulmaya başlanması) uygulamaya konulmasıydı.²⁹ İncelenen bütün belgelerde, devlet memurluğuna adım atan kişiler istinasız devlet dairelerinde 1-3 yıl arasında değişen dönemlerde stajyer olarak denendiği ve asaletinin hemen tasdik edilmediği görülmektedir.

Dairelerin ihtiyacı olan memurları kendilerinin yetiştirdikleri anlaşılmaktadır. Küçük denilebilecek yaşta muhtelif dairelerde memurluğa ait bilgi ve deneyimler kazanmaları gayesiyle böyle bir uygulamaya gidildiğini söyleyebiliriz. İncelenen dönemde, mülazemet dönemindeki memur adayları genellikle *mülazım* bazen de *çırag* veya *şakird* olarak adlandırılmıştır. Bu şekilde küçük yaşta dairelerin kalemlerinde görevlendirilen stajyerler birer memur adayı olarak zamanla dairenin gördüğü işlerin bütün inceliklerini öğrenerek memurluğa hazır hale geliyorlardı. Bu mülazemetlik dönemlerinde, farklı dairelere göre değişse de 40-80 kuruş arasında maaş aldıkları görülmektedir.

Memurların meslek hayatlarında yoğun şekilde görevlerinden istifa edip ve belirli bir dönem açıkta kaldıktan sonra, göreve yeniden başladıkları oldukça sık görülen bir durumdur.

²⁸ Musa Çadırcı, "Tanzimat", *Osmanlı Ansiklopedisi*, C.6, s. 185.

²⁹ Sarıyıldız, *Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun Kuruluşu ve İşleyişi*, s. 4.

İstifaların sebepleri arasında; öncelikle gittikleri yer ve görevden hoşnut olmamaları, maaş ödemelerinde ki aksaklık veya yetersizlikler, azda görülse çalıştığı birimin yeniden yapılandırılması gibi durumlar sebep olmuştur. Ayrıca meslek hayatında memurların “*tenzil-i rütbe*” maruz kaldıkları ancak tekrar bir gayretle mesleklerinde başarılı oldukları da sık görülen bir durumdur.

Bir memurun azil edilmesi, kısa veya uzun süreli görevden el çektirilmesi olağan görülen durumlardandır. Bir memurun aziline sebep olacak en ağır suç zimmetle ilişkisinin olması idi. Diğer bir azil sebebi ise görevini kötüye kullanma, hakkında şikâyet üzerine *taht-ı muhakeme* (mahkeme olmak) olması ve neticesinde suçlu bulunması idi. Bu gibi durumlardan dolayı işlediği suçun derecesine göre, memur geçici ve tamamen meslekten azil edilmekteydi. Bunun yanı sıra kısa süreli görevden el çektirme ve sürgün hadiseleri de görülmektedir. Bir memurun görevden el çektirilmesinin sebepleri arasında; tayin edildiği görev yerine geç veya hiç gitmemesi, şahsıyla ilgili sicillere işlenecek olan evrakları göndermemesi veya çok geç göndermesi, atandığı yerdeki daire ve yöre ahalisiyle uyum sağlayamaması gibi fiillerdi.

Memurlar görevindeki üstün başarılarından dolayı da ödüllendirilmişlerdir. Bu ödüller arasında devlet tarafından memurların görevlerindeki üstün başarılarından dolayı nişan ve madalya (beratlarıyla birlikte verilmiş), makam ve maaş artışı ile taltif edildikleri görülmektedir. Bu madalya ve nişanlar memurların savaşlardaki üstün gayretlerinin yanı sıra barış zamanında da bulunduğu görevindeki başarılarından dolayı da verilmekteydi.³⁰

Yabancı devletler tarafından verilen madalya ve nişanların taşınması da padişah iradesine bırakılmış ve bu irade ile izin alındığı takdirde önemli günlerde takılması uygun görülmüştür. Osmanlı İmparatorluğu'nda madalyaların da nişanlarda olduğu gibi zaman zaman niteliksiz kişilere de verildiği görülmüştür. Osmanî ve Mecîdiye nişanlarının değişik dereceleri, memurun devlet hizmetindeki başarılarına göre verilmiştir.³¹

³⁰ Gül, *Osmanlı Devleti Bürokrasisi'nde Erzincanlı Memurlar*, s. 250. .

³¹ T. Nejat Eralp, “Osmanlıda Nişan ve Madalya”, *Türkler*, C.13, Ankara, 2002, s. 683-686.

Kemahlı memurlardan madalya ve nişan alanlar şunlardır;

Ali Rıza Efendi 21 Temmuz 1876 senesi Rütbe-i Selase ile rütbeden bir kıt'a meciidiye nişanı

Abdurrahman Efendi 4 kıt'a şehadetnameleri

Mehmet Sabit Efendi Yemen muhaberesi madalyası ve eşkıya harblerindeki hüsnü hizmetinden dolayı iftihar madalyası almıştır.

I.4. Maaşlar

İncelenen dönemde memurların maaş esasına göre çalıştığı görülmektedir. Maaşlar memurlara genellikle aylık az da olsa yevmiye ve maktu şeklinde ödenmekteydi. Maktu ücret alan memurlar umumiyetle geçici işlerde istihdam edilirdi. Dikkati çeken diğer bir husus ise memurlara maaşlarının haricinde tayinat verilmesi usulüydü, bu uygulamanın 1858 senesine kadarki biyografi kayıtlarına rastlanmış ancak bu tarihten sonra tayinatla ilgili kayıtlara rastlanmamıştır.

Bazı dönemlerde umumi fermanlarla memurların maaşlarında artış ve düşüşler yapılarak düzenlemelere gidilmiştir. Maaşlarda kesintiler “*tenzil*”, zamlar ise “*iblağ*” tabiriyle adlandırılmıştır. Ancak maaşların her zaman düzenli olarak ödenemediği anlaşılmaktadır. Memurların maaşlarına zamlar genellikle Ruz-ı Hızır (Mart ayı) ayının ilk haftasında yapılmaktaydı. Ayrıca belirli gelir limitinin üzerinde maaş alanların aylıklarında indirimle gidilmiştir. Memurların maaş artışı ve kesintileri yoğun olarak iş değişiklikleri esnasında görülmektedir. Memurlar mülazım olarak göreve başladıkları andan itibaren yıllara göre değişmekle beraber, maaşları umumiyetle 40–80 kuruş arasında veya 2,5 kuruş yevmiye şeklindeydi.

Belgelere bakıldığında memurların maaş miktarları arasında büyük bir fark vardır. Kaymakam, hâkim, mal müdürü gibi üst düzey memurlar hayli yüksek maaş alırken, özellikle kâtip, zaptiye memurları gibi alt derecedeki memurların çok düşük düzeyde aylık aldıkları göze çarpmaktadır. Memurların aldıkları eğitimler, çalıştıkları daireler ve terfi gibi durumlar maaşların miktarını belirleyen unsurlar arasındaydı. Bununla birlikte memurların bir göreve gönderilmesi durumunda aylık almalarının yanı sıra yolluk ve harcırah verilmesi de sık görülen bir durumdu. Hatta

bir memur hakkındaki şikâyetler neticesinde mahkeme devam ederken bile, maaşının beşte bir oranındaki kısmının ödendiği veya ölüm halinde geride kalanların mağdur olamaması için belirli bir miktar nafaka bağlandığı görülmektedir.

I.5. Kazadaki Memurların Eğitim Durumları

Osmanlı Devleti'nin kuruluş ve yükseliş dönemlerinde, eğitim, medreselerde yapılmakta idi ve medreseler ülkenin hemen her tarafına yayılmış bir durumda idi. Özellikle kız-erkek bütün çocukların yedi yaşından itibaren dinî vecibeleri yerine getirmek için bir takım dini bilgiler almaları, bu eğitim sayesinde gerçekleşmekteydi. İster yeni kurulan yerleşme birimlerinde olsun, ister yeni bir cami yapılsın, hemen yanında bir sıbyan mektebi veya bir medrese yapmak Osmanlı Türklerinin geleneği idi.³²

Osmanlı devlet bürokrasisinin en önemli müessesesi ilmiye teşkilatı ve en önemli ilmi kurumları da medreseler idi. Devletin gereksinim duyduğu her alanda nitelikli insan yetiştirmeyi hedef edinen medreseler, devlet yönetiminde de aktif rol üstlenen kişilerin yetiştirildiği eğitim-öğretim kurumları durumundaydı. Ne var ki II. Abdülhamid devrine gelindiğinde maarif alanında yapılan yeniliklere en büyük engel de medreselerdi. Zamanla medreselerin yanına alternatif eğitim kurumları kurulmuştur.³³

II. Mahmud, yüksekokullara öğrenci yetiştirilmesini sağlamak amacıyla İstanbul'un bazı semtlerinde "Rüşdiye" adıyla okullar açtı. Sıbyan Mektepleri ile askeri okullar arasında yer alan Rüşdiye'nin açılmasıyla bugünkü ilk mekteplerin temeli atılmış oldu.³⁴ Ayrıca 1868 senesinde mekteb-i iptidaiye rüştiye, idadi şeklinde yeni bir düzenlemeye gidilmiştir. II. Abdülhamid dönemi eğitim faaliyetleri, kendinden önceki döneme nazaran terakki kaydeden bir ihtivayı içinde barındırır. 1869 *Maârif-i Umûmiye Nizâmnâmesi*'nde öngörülen ve kurulan merkezi teşkilat 1872'de bazı değişikliklere uğrayarak I.Meşrutiyet'in ilanına kadar devam etmiştir.

³² Riveyda Nida Yıldırım, *II. Mahmut Dönemi Islahat Hareketleri*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ, 2006, s. 32.

³³ Mefail Hızlı, "Osmanlı Klasik Döneminde Medrese", *Türkler*, C.11, Ankara, 2002, s. 426.

³⁴ Yahya Akyüz, *Türk Eğitim Tarihi (Başlangıçtan 2009'a)*, Ankara, 2009, s. 158.

Bu teşkilat modern bir yapıya sahip olmadığından ötürü, teşkilatı yeniden düzene koyma ihtiyacı doğmuştur. 1879'a gelindiğinde ise *Maârif Nezâreti* bünyesinde yeniliğe gidilerek, nezâret modernleştirilmiştir.³⁵

Bunun akabinde eğitim alanında bir dizi yenileşme faaliyetlerine gidilerek günümüz eğitiminin çekirdeğini oluşturan eğitim kurumlarının temeli atılmıştır. Birçok meslek ve sanat okulu açılmış, üstün zekâlı vs. Hıristiyan çocuklarının eğitimi için kurulmuş olan Enderun Mektebi'nden sonra ilk kez özel eğitim alanında bir girişim olmuş, sağır, dilsiz ve körler için bir okul açılmıştır. Türk, azınlık ve yabancı özel öğretim büyük gelişme göstermiştir. Ancak, azınlık ve yabancı özel öğretim kurumlarının denetlenememesi çok önemli sakıncaları da beraberinde getirmiştir.

Sicill-i Ahvâl kayıtlarında; mezun olan kişilerin başarı dereceleri ve mezun olan kişilere okul tarafından şhadetnâme adında bugün ki anlamıyla mühürlü diplomalar verildiğini görmekteyiz. Bunun yanı sıra Kemah' da ulema olarak adlandırılan kişilerden alınan dersler neticesinde, yine bu kişiler tarafından talebelere icazetnâme verildiği ve devletin de bu belgelere itibar ettiği anlaşılmaktadır. Mektep hocaları ve ulemanın yanı sıra "*muallim-i mahsus*" olarak adlandırılan özel hocalarında dersler verdikleri sık görülen bir durumdur. Özel hoca olarak adlandırılan kişilerin çoğunluğu, eğitim gören kişinin birinci derecede aile yakınlarıydı. Kemah'da eğitim gören talebelerin okudukları dersler arasında; Arapça, Farsça, Türkçe, Ermenice, Rumca, Fransızca, Tarih, Coğrafya, Mantık, Sarf, Nahv, Hesab ve Temel İslami Bilimler bulunmaktaydı.

Eğitim görenlerin çok büyük kısmı bu okullarını bitirip şhadetnâme aldıkları gibi azda olsa bir kısmı da disiplinsizlik veya başarısızlık gibi sebeplerden dolayı okullarını bitirememişlerdir. Bazıları okullarından iyi derecede bazıları ise vasat derecede mezun olmuşlardır. Bazıları ise eğitimlerini birçok sebepten dolayı yarım bırakmışlar, ancak bunların bir kısmı sonradan eğitimlerini tamamlamışlardır. Bazı öğrenciler eğitimlerini Erzincan'da sürdürmüşler, bazıları da babalarının görevlerinden dolayı başka yerlerde tahsillerine devam etmişlerdir.

³⁵ Kodaman, *Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi*, C.12, s. 458.

Tablo-1. Kazadaki Memurların Eğitim Durumu

EĞİTİM KURUMLARI	TOPLAM
Sıbyan veya İptidâî	69
Rüştiye	60
Hukuk Mektebi	----
İslam Mektebi	----
Medrese	----
Yabancı Okullar	----
Millet Mektebi	----

Kemahlı memurlar yükseköğrenimlerini yapmak için şehir dışına gitmek zorunda idiler. Hukuk, mülkîye ve tıp gibi okullarda tahsil görenler İstanbul'a gitmişlerdir.

I.6. Lisan Durumu

XIX. yüzyılın ortalarında bir Avrupa dilini bilmek, hükümet nezdinde bir kariyer elde etmeyi amaçlayan gençler için vazgeçilmez bir nitelik haline gelmiştir. Eğitim görmüş tüm Osmanlı bürokratlarının temel formasyonu Arapça ve Farsça olmuştur. Kültürlü bir Osmanlı efendisi için yabancı dil bilmek şart olmakla birlikte ve geçerli diller Arapça ve Farsçadır.

Sicill-i Ahvâl defterlerinden çıkarılabilen bilgilerden biri de memurların okuryazarlık durumudur. Yayınlanan nizamnamenin 3. Faslı'nın 6. Maddesinde; *“Sâhib-i tercemenin kangı memleket ve mekteplerde veya muallim-i mahsustan kangı ilim ve fen ve sanat ve lisanları ve ne dereceye kadar tahsil eylediği ve şehadetnâme ve icazetnâme alıp almadığı ve kangı lisanlarda kitabet veyahud yalnız tekellüm ettiği tasrih olunur.”* denilmiştir. Böylece defterlerde memurların hangi dilde okuryazar oldukları, hangi dili konuştukları ve hangi dile aşina oldukları anlaşılmaktadır.

İncelenen defterlerde memurların tamamı Türkçe okuryazardır. Bu durumda devlet memurlarının okuryazar olma zorunluluğunun bir getirisiidir.

Tablo-2 Kemahlı Memurların Eğitim ve Lisan Durumu

Lisan	Okuryazar	Aşına	Toplam
Türkçe	-	-	-
Arapça	21	-	21
Farsça	15	-	15
Fransızca	3	-	3
İngilizce	-	-	-
Almanca	-	-	-
Ermenice	-	-	-
Rusça	-	-	-

Tablo 2’de görüldüğü üzere, memurlar Türkçe, Arapça Farsça, İtalyanca, Rumca, Ermenice, Arnavutça lisanlarını bilmektedirler. Bunlardan kimisi bir dil, kimisi ise birkaç dile aşına veya okuyup yazmışlardır. İstisnasız, müslim ve gayrimüslimlerin devlet memuru olabilmeleri için Türkçe okuryazar olması gerekmektedir. Fakat çalışmamızdada görüldüğü üzere Kemahda gayri müslim memura rastlanmamıştır.

Memurlar içerisinde yaygın bilinen ikinci dil Arapçadır. Bu dili Ermenice takip etmektedir. Müslüman memurlar arasında okul müfredatında bulunmamasına rağmen İtalyanca ve Arnavutça lisanlarına hakim olanları da bulunmaktadır. Gayrimüslimler arasında, kendi lisanları olan Ermenice ve Rumca’nın yanı sıra Fransızca ve Arapça’ya aşinalık ön plana çıkmaktadır.

Rüşdiyeden itibaren ders müfredatlarında Arapça, Farsça ve Fransızca dil eğitimi yapıldığı bilinmektedir. Özellikle Müslüman memurlar arasında rüşdiye mekteplerinden sonra idadi, hukuk, tıp ve mülkiye gibi mekteplerden mezun olanlar arasında Arapça ve Farsçanın yanı sıra Fransızca okuryazar veya aşına oldukları görülmektedir. Dil eğitimi almış olmalarına rağmen herkesin dile aynı oranda aşına olmadığı bir gerçektir. Müslümanların bir kısmı eğitim kurumlarının yanı sıra, özel hoca ve medreselerde diğer derslerin yanı sıra Arapça ve Farsça öğrenmek için birçok kitap ve ders okumuşlardır.

Arapça eğitimi alanlar Arapça dilinde önemli bir gramer derecesi olan Kara Davut kitabını, yine Farsçada önemli bir nasihat ve lisan kitabı olan Bostan ve Gülüstânı ve Mesnevi'yi yaygın şekilde okumuşlardır Memur olmak ve bulunduğu görevinde yükselmek için lisan öğrenmenin önemli bir rolünün olduğu belgelere yansımıştır. Kemah' da alt kademedeki memurların arasında bile 2–3 dil bilen kişiler bulunmaktadır. İlmiye ve askeri zümreden gelen memur çocukları belirli bir eğitim düzeyinde oldukları için dil öğrenme hususunda diğerlerinden daha avantajlı durumda oldukları görülmektedir.

I.7. Memurların Çalıştıkları Kurumlar

Sicill-i Ahvâl defterleri, XIX. yüzyılda Osmanlı Devletindeki kurumlar hakkında da bilgiler içermektedir. Bu bağlamda Kemha'da memurların dönemin şartlarına göre iyi bir eğitim aldıkları ve bu eğitimlerinin akabinde de devletin kurumlarının çeşitli kademelerinde vazifelere tayin edilmişlerdir.

Tablo-3 Kemahlı Memurların Çalıştıkları Kurumlar

Daireler	Memur sayısı
Adliye	6
Dahiliye	6
Defteri Hakani	1
Düyun-u Umumiye	5
Evkaf	2
Maarif	3
Maliye	13
Muhacirin komisyonu	---
Mülkiye	7
Ordu	3
Rüsumat	15
Sıhhiye	---
Şehremaneti	---
Posta telgraf	6
Ticaret	---
Zaptiye	1
Toplam	67

Tablo. 3'te görüldüğü üzere Kemahlı memurlar birçok kurumda istihdam olmuşlardır. Memurların çalıştıkları kurumlar olarak ilk sırada Maliye ve Rüsumat gelmektedir. Ayrıca incelenen belgelerde İstanbul Kadılığı ve daha sonra Kadı askerlik görevlerinde bulunmuştur.

Kemahlı memurların, meslek hayatları boyunca, aldıkları madalya, nişan ve kıdemler işlerinde başarılı olduklarının ve devlet tarafından takdir edildiklerinin bir göstergesidir

II. BÖLÜM

OSMANLI BÜROKRASİSİNDE KEMAHLI MEMURLAR

II.1. Mehmet Said Efendi

Ali Efendi zade Bekir Efendinin oğludur.1823 senesinde Kemah'da doğduğu tercüme-i hal varakasında kayıtlıdır. Kemah sıbyan mektebini okuduktan sonra, medresesinde Arabî ve Farsî okumuştur. Türkçe okuryazardır.

16 Ekim 1870 senesinde 47 yaşında olduğu halde 150 kuruş maaşla Kemah kazası mahkeme meclisi kâtipliğine tayin edilmiştir. 1871 senesinde maaşı 100 kuruş artırılır. 1789 senesinin Ekiminde 225 kuruş maaşla Kemah mahkemesi ikinci kâtipliğine tayin edilir. Memuriyet hayatı boyunca vazifesinde hüsnü hizmet ve vazifesinde muktedir olduğu Kemah kazası mahkemesinden yazılan mülâhazada, Erzurum Vilayeti Valilik Celilesi ve 4 Şubat1887 senesi Adliye Nezareti Celilesinde kayıtlıdır.³⁶

II.2. Baki Efendi

Tatar Ağası Kemahlı Ahmet Bey'in oğludur. 1824 senesinde Kemah kazasında doğmuştur. Dersaadet sıbyan mektebinde bir miktar ilim tahsil gördükten sonra Arabî ve Farsî dersler görmüştür. Türkçe okuryazardır. 19 yaşında iken 10 Nisan 1843 senesinden 13 Ocak 1849 senesine kadar aylık 300 kuruş maaşla vilayeti dâhiliye Tirvan Sancağı Tapu kâtipliği memurluğunda bulunmuştur. 10 Şubat 1851 senesi 600 kuruş maaşla Bursa Valisi Tahir Paşa Hazretlerinin kâtiplik hizmetine tayin edilmiştir. Sonra aylık 350 kuruş maaşla emniyet mal kalemi mukayyitliğine tayin edilmiştir. 4 Temmuz 1859 senesi maaşı 750 kuruşa arttırılmıştır. Aynı sene Hersek Sancağı kalemi Müteveffa Ahmet Paşa ile memuriyeti boyunca hüsnü hizmet ve gayretli olduğu mülazemetle bildirilmiştir. Hersek Valisi Nasid Paşa tarafından yazılan mülâhazada ve muhasebe celilesinde vazifesinde iktidar ve hüsnü hizmet sahibi olduğu kayıt edilmiştir. 14 Ekim 1864 senesinde 1100 kuruş maaşla Orkunuk Sancağı Orman dairesi ile Aşar vergisi tahkikat memurluğuna tayin edilmiştir.

³⁶ BOA. DH. SAİD. d. 13/78.

Memuriyet hayatı boyunca vazifesinde hüsni hizmet ve iktidar sahibi olduğu, çalıştığı tüm kurumlar tarafından tasdik edilmiştir.³⁷

II.3. Yusuf Ziya Paşa

Kemahlı Süleyman Ağa'nın oğludur.1826 senesinde Kemah'da doğmuştur. Sıbyan mektebinde bir miktar ilim okuduktan sonra Muallimi Mahsus da Arapça ve Farsça okumuştur. Türkçe okuyazardır. Arapça ve Farsçayı ileri derecede bilmektedir.1844 senesinde 18 yaşında olduğu halde 750 kuruş maaşla Bağdat Sancağı tahrirat kalemine dâhil edilmiştir. 1847 senesi aylık 1100 kuruş maaşla Kerkük maliye müdürlüğüne tayin edilmiş 11 ay sonra Dersaadete nakli tasdik edilmiştir. 1849 senesi Dersaadet Maliye Müdürlüğüne memur olarak tayin edilmiştir. 2 yıl Dersaadette memurluk vazifesinde bulunmuştur. 1851 senesinde Bağdat Eyaleti Tahrirat kâtipliğine tayin edilmiş bir müddet sonra 9 ay açıkta kalmıştır.1853 senesi aylık 1100 kuruş maaşla Süleymaniye tahrirat kâtipliğine tayin edilmiş, 1859 senesi terk ile 1861 senesi 2000 kuruş maaş ile Necef kazası müdürlüğüne tayin edilmiştir. 1859 senesinde istifa ederek 1860 senesinden 1861 senesine kadar Bağdat valiliğinde memurluk hizmetinde bulunmuştur.1862 senesi 1000 kuruş maaş ile Basra muhasebe müdürlüğüne memur olarak tayin edilmiştir. Aynı sene 4000 kuruş maaşla Bağdat eyaleti muhasebesine tayin edilmiştir. 10 ay sonra 10000 kuruş maaş ile Kerbela ve 1865 senesi Kerbela sancağına,1872 senesi 9020 kuruş maaş ile tekrar Şehrizor sancağı kaymakamlığına ta'yin ile memuriyeti vazifesinde bulunmuştur. 1879 senesi liva-ı meskûnun ömürü asukir ve mektebiyesinin birleşmesiyle ayrılmıştır. 1879 senesi tekrar Şehrizor sancağı kaymakamlığına 12500 kuruş maaş ile tayin olunmuştur. Aynı sene 11000 kuruş maaş ile Bağdat vilayeti merkez kaymakamlığına tayin edilmiştir.1880 senesi kaymakamlığının lağvı ciheti, münhasıl olarak 6 ay sonra 9000 kuruş maaş ile tekrar Süleymaniye 8 ay sonra Kerbela, 1880 senesi 7016 kuruş maaş ile Basra ve 1881 senesi 6000 kuruş aylık ile tekrar Kerbela kazası kaymakamlığına tayin edilmiştir.

³⁷ BOA. DH. SAİD. d. 2/297.

Bulunduğu memuriyetlerde nakil, tahvil, istifa, terfisi, maaşı, miktarı, çalıştığı kurumlar tarafından kayıt edilip görevinde muktedir ve hüsnü hizmet sahibi olduğu tasdik edilmiştir. Bağdat valisi Takıyeddin Paşa Hazretleri tarafından yazılan mülahazalarda istikamet ve iktidar sahibi olduğu belirtilmiştir. 19 Haziran 1874 Basra kaymakamlığı, 20 Ocak 1875 Süleymaniye kaymakamlığı, 11 Eylül 1872, 17 Ağustos 1872, Kerbela kaymakamlığı, 20 Şubat 1883 Bağdat merkez kaymakamlığı, 28 Haziran 1876 Bağdat eyaleti, 22 Haziran 1863 tarihli mazbata komisyonunca aynen görülerek kayıt edilmiştir. 24 Ağustos 1884³⁸

II.4. Arif Efendi

Asker emiri Mehmet Ağa zade demekle tanınan Mehmet Kamil Efendi'nin oğludur. 1834 senesi hicrisinde Kemah'da doğmuştur. Ergan Sıbyan mektebinde bir miktar okuduktan sonra Üsküdar Rüştüye Mektebi'nde Arabi'den izhar, Farisi'den tahfir ve kiraata kadar okumuştur. Türkçe okuryazardır. Ermeni lisanına da aşınadır.

1863 senesinde 25 yaşında olduğu halde 400 kuruş maaşla abahane-i umumiye memuriyetine tayin olunmuştur. 50 ay sonra görevinden ayrılmıştır. Bir müddet açıkta kaldıktan sonra 1872 tarihinde aylık 1500 kuruş maaşla Kastamonu Vilayeti te'addi ve ağnam memurluğuna tayin edilmiştir. Memuriyetinde hüsnü hizmetinden dolayı 20 Haziran 1874 senesi 400 kuruş maaşla zabtiye komisyonu ile meclis evrak memuriyetine tayin olunmuştur. Meclis evrak memuriyetinde hüsnü hizmet ve gayret ile vazifesini yerine getirdikten sonra 29 Mayıs 1876 senesinde aylık 600 kuruş maaşla levazım asker-i defter kâtipliğine ta'yin edilmiştir. 8 Nisan 1878 senesinde levazım asker-i defter kâtipliğinde aylık 1000 kuruş maaş almaktayken aynı sene maaşı 1400 kuruşa yükseltilmiştir. Memuriyetinden lağvı, kâtiplik memuriyetindeki maaşı, miktarı ve terfisi çalıştığı kurumlar tarafından kayıt edilmiştir. Jandarma Başkâtibi Mehmet Şemsettin Efendi tarafından yazılan mülahazada ve adı geçen zabıt dairesince evvel bulunduğu memuriyet vazifelerinde hüsnü hizmet, istikamet ve iktidar sahibi olduğu kayıt edilmiştir. 8 Nisan 1878

³⁸ BOA. DH. SAİD. d.4/259.

Arif Efendi İcra Meclis Mazbatasının lağvı teşkiliyle (sebebiyle) Jandarma Dairesi Şube kalemi mümeyyizliğine istihdam olunmaktayken; 15 Mart 1881 senesi Jandarma Dairesi 3.evrak kalemi memurluğuna nakil edilmiş ve maaşı 1600 kuruş artırılmıştır.30 Mayıs 1886 senesi Jandarma müdüriyetine nakil edilip maaşı 2000 kuruş artırılmıştır.13 Mart 1897 senesinde maaşı 1200 kuruşa tenzil edilmiştir. Jandarma Dairesi sabıka kayıtları ve 1906 tarihli vukuat cetvelinde memuriyet hayatı, maaşı, miktarı ve terfisi kayıt edilmiştir.³⁹

II.5. İsmail Hakkı Efendi

Kaza kaymakamlarından Hasan Efendi'nin oğludur.1835 senesinde Erzurum vilayetine bağlı Kemah kazasında dünyaya gelmiştir. Kemah sıbyan mektebinde dini ilimler okuduktan sonra Haleb'de Osmaniye Cami-i Şerif medresesinde Arabî ve Farisi okumuştur. Türkçe okuryazardır. Arabi ve Farisiye aşınadır. 12 Eylül1857 senesi 22 yaşında olduğu halde mülazemetle Tahrirat Dairesi'ne memur dâhil olmuştur. 1858 senesi 600 kuruş maaş, 1861 senesi 130 kuruş maaş ile Basra Tahrirat kâtipliğine tayin edilmiştir. Aynı sene maaşına 500 kuruş zam yapılmasına rağmen görevinden istifa etmiştir.

20 Ekim 1869 senesi Bağdat Sancağı tahrirat kâtipliği memurluğunda iken aynı senenin Kasım ayının 19'unda 200 kuruş maaş ile Amasya Sancağı Muhasebe celilesi memurluğuna, 5 Mart 1871 senesi maaşı 500 kuruş artırılmıştır. 20 Temmuz 1872 senesi maaşı 1000 kuruş kadar artmıştır. 20 Temmuz 1875 senesi 400 kuruş maaş ile Basra Sancağı muhasebe celilesine, 12 Eylül 1872 senesi aşar kâtipliğine nakil edilmiştir. 30 Mayıs 1873 senesi 2250 kuruş maaş ile Erbil kazası kaymakamlık memuriyetine tayin edilmiştir. 24 Haziran 1875 senesine 2250 kuruş maaş ile Süleymaniye, 5 Kasım 1876 senesi 3000 kuruş maaş ile Revandız kazası kaymakamlığına nakil edilmiştir. 5 Aralık 1880 senesi azlı ile müteakiben Bağdat vilayeti aşar müdürlüğüne tayin edildiği halde kabul etmeyip aynı senenin aralık ayının 23'ünde 1250 kuruş aylık maaş ile Hindiye kazası kaymakamlık memuriyetine nakil edilmiştir. Aynı senenin Nisanın 24'ünde görevinden istifa etmiştir.

³⁹ BOA. DH. SAİD. d.1/149.

20 Ağustos 1881 senesinden 17 Kasım 1881 senesine kadar aylık 1500 kuruş maaş ile adı geçen kazada muhasebe kâtipliği görevinde bulunmuştur. 1882 senesi 3500 kuruş maaş ile Hindiye kazası kaymakamlığına tekrardan tayin edildiği asliye memuriyeti babı âlince tasdik edilmiştir. 17 Şubat 1891 senesinde görevinde azledilmiştir. Bağdat Süleymaniye Sancağında zuhur eden eşkıya ve haydutların tahkikatında bulunmuştur. Ömrü memuriyeti boyunca tayini, nakil, infasılı, istifası, terfisi ve görevinde hüsnü hizmeti gayreti çalıştığı kurumlar tarafından kayıt ve tasdik edilmiştir.

15 Mart 1866, 24 Mayıs 1867, 10 Mayıs 1866, 18 Ekim 1869, 23 Mart 1891, 1 Temmuz 1871, 7 Ocak 1873, 11 Haziran 1875, 1 Ekim 1880, 5 Aralık 1880, 21 Haziran 1881, 15 Mayıs 1883, 12 kıta mazbata ve tercüme-i hal varakası tarafından memuriyet hayatı ve vazifesi gösterilmiştir.⁴⁰

II.6. Ali Rıza Efendi

Tüccardan Kemahlı Kahraman zade İbrahim Efendi'nin oğludur. 2 Şubat 1839 senesinde Kemah'da doğmuştur. Yalnız sıbyan mektebinde tahsil görmüştür. Türkçe okuryazardır. 12 Haziran 1855 senesi 19 yaşındayken Dersaadet Posthanesinde mülazemetle memurluk vazifesine başlamıştır. 6 Kasım 1857 senesi 250 kuruş maaş ile Turhal Posta Müdürlüğüne tayin edilmiştir. 7 Şubat 1859 senesi 500 kuruş maaş ile Yanid, 13 Haziran 1865 senesi 1000 kuruş maaş ile Yar kazası, 27 Aralık 1877 senesi 1185 kuruş aylıkla Edirne Posta Müdürlüğüne nakil edilmiştir. 13 Ocak 1875 senesi 60 kuruş zam ile maaşı 1245 olup 13 Aralık 1876 senesi görevinde terfi edip maaşına 200 kuruş zam yapılmıştır. 13 Nisan 1879 senesi Dersaadet Posthanesi emanet memuriyetine 1000 kuruş maaş ile tayin edilmiştir. 21 Temmuz 1876 senesi rütbe-i selase ile rütbeden bir kıt'a mecidiye nişanı, ihsan buyrulmuştur.

Edirne Posta Müdüriyetinde bulunduğu zaman, Edirne Posthanesince vuku bulan zayiaddan dolayı 1 ay kadar işten el çektirilmiştir. Posta ve Telgraf Nezareti Aliyesi Edirne vilayeti celilesi 15 Mayıs 1875 tarihli varakasında, bulunduğu memuriyette nakli, istifası kayıtlıdır.

⁴⁰ BOA. DH. SAİD. d.3/305.

Dersaadet Posta ve Telgraf başmüdürü Aziz Efendi tarafından yazılan mülahazada, tercüme-i hal varakasinda, muadim meclis reisi Saadetli Hasan Ali Efendi tarafından yazılan mülahazada, sicill-i ahval varakasinda görevinde hüsnü hal ve istikamet üzere olduğu tasdik edilmiştir. 16 Aralık 1885⁴¹

II.7. Abdurrahman Efendi

Mehmet Efendi'nin oğludur. 1839 senesinde Kemah kazasında doğmuştur. Kemah sıbyan mektebi ve rüştiyesinde tahsil görüp Dersaadette Süleymaniye Medresesinde yedi sene kadar Arabi ve Farsi okumuştur. Türkçe okuyazardır. 1862 senesinde 23 yaşında olduğu halde Yenice Karasu Rüsumat idaresine dâhil olmuştur. 1864 senesinde 300 kuruş maaş ile İzmir rüsumat müdüriyeti Kâtipliğine tayin olunmuşsa da bir müddet vazifede bulunmuş 1865 senesi Koçetyir memlehası rüsumat memuriyetine aylık 250 kuruş maaşla nakledilmiştir. 13 Mart 1867 senesi 400 kuruş maaşla Melherat memlehası rüsümüyetine, 11 Temmuz 1869 senesi 500 kuruş maaşla Çamaltı memlehası tuz fabrikasına nakil edilmiştir. 8 Ocak 1871 senesi memuriyeti mezkuresinin lağvı ile açıkta kalmış ve aynı senenin ortasında 300 kuruş maaş ile Koçetyir kazası meclis idaresine kâtipliğine 30 Ekim 1871 senesi 550 kuruş maaşla kaza-i mezbur Ali Ağa Çiftliği memlehası memuriyetinde bulunmuştur. 18 Ağustos 1872 senesi 730 kuruş maaşla Koçetyir memlehası merkez kâtip sabitliğine, 21 Temmuz 1877 senesi 920 kuruş maaşla aynı kazanın mühür kâtipliğine nakil edildiği halde 4 Eylül 1879 senesi memuriyetinin lağvı ile üç buçuk sene açıkta kaldıktan sonra Seyruz'a gidip 10 Ekim 1883 senesi 37 kuruş ücret yevmiye ile Nurköy kazası ifa -ı memuriyetine 11 ay sonra mühür memuriyetinde bulunmuştur.

Bulduğu memuriyetlerde istifa, nakil ve lağvı suretleri teşkil olmuş vazifesinde muktedir ve hüsnü hal sahibi olduğu çalıştığı kurumlar ve Selanik Vilayeti adliye müfettişi, valisi tarafından yazılan mülahazalar ile tasdik olunmuştur. 21 Şubat tarihli adliye nüfus celilesinde dahi kayıtlıdır.⁴²

⁴¹ BOA. DH. SAİD. d.8/94.

⁴² BOA. DH. SAİD. d.9/152.

II.8. Ahmet Hamdi Efendi

Talip Osman zade Hacı Mehmet Efendi'nin oğludur. 19 Şubat 1840 senesi Kemah kazasında doğduğu tercüme-i hal varakasında kayıtlıdır. Kemah sıbyan mektebinde ve medresesinde bir miktar Arabî ve Farisi okumuştur. Türkçe okuryazardır. 1873 senesi Ocağında 33 yaşında olduğu halde 400 kuruş maaşla Trablusgarp Beytülmal müdürlüğüne tayin olunmuştur. 31 Ekim 1879 senesi 300 kuruş maaşla Kemah kazası bidayet mahkemesine memur olarak tayin edilmiştir. Memuriyet hayatı boyunca görevinde muktedir Kemah mahkeme riyasetinden yazılan mülahazalarda, Erzurum Vilayeti Valiliğe, Erzurum Adliye Nezareti celilelerinde tasdik edilmiştir. Mart 1885⁴³

II.9. Süleyman Hilmi Efendi

İlmiyeden Hasan Efendi'nin oğludur. 19 Mart 1840 senesinde Kemah kazasında dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde bir miktar ilim okuduktan sonra Muallimi mahsusede sarf, nahiv, arabi ve izhar okumuştur. 20 yaşında olduğu halde 1860 senesi mülazemetle Nafia nezaretine dâhil olmuştur. Aynı senenin ortasında İzmir, Adapazarı nafia nezaretine aylık 600 kuruş maaş ile memuriyetine devam etmiştir.

1866 senesi Ayvalı tapu kitabetine tayin olunmuştur. 1869 senesi 350 kuruş maaşla İzmir rüsumat nezaretinin Kapsel memlehası rüsumat kâtipliğine nakil edilmiştir. Bir müddet vazifede bulunmuş maaşı 450 kuruşa yükseltip 8 Kasım 1871 senesi vazifesinden azl edilmiştir. 23 Mart 1872 senesi 600 kuruş maaş ile Edirne rüsumat nezaretine bağlı İzuz memlehasına nakil edilmiştir. Bir müddet çalıştıktan sonra memuriyetinin lağvı cihetiyle 1873 senesi 920 kuruş maaş ile asliye rüsumat müdüriyetine nakil edilmiştir. 13 Nisan 1874 senesi vazifesinden istifa etmiştir. 5 Nisan 1880 senesi 800 kuruş maaş ile Ürgüp rüsumat nezaretine, Eylül 1882 senesi aynı miktar maaş ile Trabzon Rüsumat memuriyetine ve Sinop rüsumat memuriyetinin nakil olunmuştur.

⁴³ BOA. DH. SAİD. d.13/88.

Süleyman Hilmi Efendi 13 Kasım 1884 senesi 800 kuruş maaş ile Trabzon Resumat memuriyetine tayin edilmiştir. Resumat müdüriyeti idaresince 1892 senesi Hakkâri Resumat müdüriyetine nakil ile 13 Mart 1897 senesi maaşı 1120 kuruşa tenzil edilmiştir.²⁷ Haziran 1899 senesi 920 kuruş maaş ile Lazköy Resumat müdüriyetine nakil edildiği resumat emanet celilesinin 17 Aralık 1907 tarihli tezkeresinde ve sicil şubesinin vukuat postasında gösterilmiştir. 14 Ağustos 1903 senesinde aynı miktar maaş ile İzmir Rüsumat nezaretine nakil edildiği resumat emaneti sicil şubesi vukuat postasında bildirilmiştir.⁴⁴

II.10. Mehmet Refik Efendi

Hacı Yakup Beyin oğludur. 1841 senesinde Kemah kazasında doğduğu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Sıbyan mektebinde bir miktar İslami ilimler, Muallim-i Mahsusa da bir miktar Arabi ve Farisi okumuştur. Türkçe okuryazardır ve Ermeni lisanına aşinadır. 12 Mart 1883 senesinde 43 yaşında iken Refahiye kazası ser tahsildarlığına tayin edilmiştir. 12 Temmuz 1886 senesi görevinde bir miktar boşta kalmıştır. 11 Mart 1894 senesi 400 kuruş maaşla Kerkük sancağına bağlı Altunköprü kazası Rüsumat memurluğuna tayin edilmiştir. 1893 senesinde görevinden taltif edilerek Asker Kazası Mal müdürlüğü muavinliğine tayin olunmuştur.

Bu zamana kadar yukarıda isimleri belirtilen vilayet, kaza ve bunlara bağlı müdürlükler ve bunların umum müdürlüklerinden değişik tarihlerde yazılan mülahazalarda işinde muktedir ve ve hüsnü hizmet sahibi olduğu beyan edilmiştir. 23 Aralık 1895 senesi Bayburt Sancağı meclis idaresine, Muş Sancağı 1 Ağustos 1894 senesi meclis idaresine, Kerkük sancağı tahrir ve vergi idaresinde ve 18 Temmuz 1898 tarihli tercüme-i hal varakasinda bu bilgiler kayıtlıdır.⁴⁵

II.11. Hüseyin Besim Efendi

Hacı Bekir Ağa'nın oğludur. Haziran 1842 senesinde Kemah'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde bir miktar ilim okuduktan sonra Muallimi Mahsus da Arapça ve Farsça okumuştur. Türkçe okuryazardır.

⁴⁴ BOA. DH. SAİD. d. 11/168.

⁴⁵ BOA. DH. SAİD. d.86/241.

1857 senesinde 16 yaşındayken Dersaadet Postahanesine mülazemetle devamlı başlamıştır. 1859 senesinde 150 kuruş maaşla, 15 Ocak 1861 senesi 300 kuruş maaşla İskenderun kazası Telgraf ve Posta Müdürlüğünde memur ta'yin edilmiştir. 3 Mart 1862 senesi Mehmet Reşat Posta merkezine tayin olunmuştur. 15 Nisan 1869 senesi 250 kuruş maaş ile Dersaadet merkezi Pul memuriyeti refakatine nakil edilip aynı sene Ağustosun 15 inde 350 kuruş maaşla aynı vazifede bulunmuştur. 1870 senesi 550 kuruş maaşla Pul memuriyeti riyasetine tayin edilmiştir. 16 Nisan 1872 senesinde 900 kuruş maaşla Galata Posta Müdürlüğüne, 23 Aralık 1879 senesinde 700 kuruş maaşla Dersaadet Postahanesi Pul memuriyetine tayin edilmiştir. 14 Eylül 1880 senesinde maaşı 2900 kuruşa çıkarılmıştır. 23 Kasım 1879 senesinde işten çıkarılıp 16 Haziran 1880 senesinde tekrar aynı vazifeye getirilmiş ve maaşına 50 kuruş zam yapılmıştır. 3 Temmuz 1882 senesinde maaşı 760 kuruşa tenzil edildiği halde o tarihte maaşı 1000 kuruşa yükseltilmiştir.

Dersaadet telgraf ve posta müdürü Aziz Efendi tarafından yazılan şerhde ve tercüme-i hal varakasinda Hüseyin Besim Efendi'nin memuriyet bilgileri kayıtlıdır. Telgraf ve Posta Nezareti muattim meclis reisi Saadetli Hasan Ali Efendi tarafından ilave olunarak, sicilli ahval varakası münderacatında tescil olunan komisyonca tetkik kalemlğine tayin olunduğu tasdik edilmiştir. 23 Mart 1886 senesinde maaşı 1200 kuruşa yükseltilmiştir. 24 Ekim 1889 senesinde aynı maaşla Postahane veznedarlığına nakil edilmiştir. 20 Martta maaşı 1350 kuruşa yükseltilmiştir. 19 Mart 1890⁴⁶

II. 12. Abdurrahman Efendi

Mehmet Efendinin oğludur. 1842 senesinde Kemah'ta doğduğu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Kemah kazası sıbyan mektebinde okuduktan sonra Dersaadet Süleymaniye Medresesinde Arabi ve Farisi okumuştur. Türkçe okuryazar olduğu tercüme-i hal varakasinda kayıtlıdır. 1 Eylül 1865 senesinde 300 kuruş maaşla Koçyir memlehası kâtipliğine tayin edilmiştir. 13 Nisan 1866 senesi Koçyir merkezi memlehası, tuz ambarı memurluğu, 4 Temmuz 1864 senesinden 21 Mayıs 1868

⁴⁶ BOA. DH. SAİD. d.8/99.

senesine kadar Adana memlehası rüsumat memurluğu vazifesinde bulunmuştur. 6 Mart 1871 senesi aylık 500 kuruş maaşla Çamaltı Tuz Fabrikası nakil edilmiştir. 30 Temmuz 1871 senesi memurluk vazifesinde bir müddet açıkta kaldıktan sonra 24 Ocak 1873 senesi Ali Ağa Çamlık rüsumat memurluğu ve Sükar memlehası rüsumat memurluğu görevinde 29 Temmuz 1871 senesinde bulunmuştur. 11 Temmuz 1873 senesi 730 kuruş maaşla, Koçyir merkezi eminliğine tayin edilmiştir. 30 Haziran 1880 senesi 920 kuruş maaş ile vazifesinde terfi ile 1. Kâtiplik memurluğuna tayin edilmiştir. 14 Ağustos 1879 senesi maaşı 600 kuruşa tenzil edilmiştir. Aynı sene bir miktar açıkta kaldıktan sonra 21 Haziran 1880 senesi Muhir kazası Aşar memurluğuna tayin edilmiştir. 4 Haziran 1881 senesi maaşı 1000 kuruşa yükseltilmiştir. 1882 senesi bir miktar ücretle Selâtin Vilayeti Nukubub kazası baş memurluğunda bulunmuştur. 15 Şubat 1887 senesinde 19 Ocak 1888 senesine kadar 648 kuruş maaşla Koçyir, 7 Şubat 1888 senesinde 18 gün kadar 510 kuruş maaşla Telgrafhane müdürlüğünde bulunmuştur.

24 Ocak 1889 senesinden, 6 Haziran 1891 senesine kadar 435 kuruş maaş ile Yalık nahiyesi müdürlüğünde memurluğunu devam ettirmiştir. 5 Mart 1891 senesinde 12 Nisan 1894 senesine kadar 360 kuruş maaş ile Yalık kazası ambar eminliği vazifesinde bulunmuştur. 26 Temmuz 1894 senesinden 25 Haziran 1896 senesine kadar 300 kuruş maaşla adı geçen kazada ambar eminliği memurluğunda bulunmuş 13 Haziran 1897 senesinde ambar amirliği vazifesinden ikmal dahi etmiştir.

1865 senesinden 1878 senesine kadar bulunduğu rüsumat memuriyetinde hizmet yılı, maaşı, maaş miktarı, nakil, tahvil, terfi ve beratı rüsumat celilesi ve tezkere cetvelinde kayıtlıdır. 22 Aralık 1897 tarihli muhasebe postasıyla, görevinde bulunduğu rüsumat müdüriyetinin 20 Mayıs 1880, 6 Temmuz 1896, 6 Haziran 1895 tarihli, 4 kıt'a şehadetnameleri, Münhır kazası sicil idare mazbatası şubesiyle Edirne vilayeti meclis idaresince verilen 23 Temmuz 1897 tarihli memurluk vazifesindeki hizmeti, meclis idaresi (13 Temmuz 1883) Köçü Nahiyesi müdürlüğü memurluk vazifesindeki hüsnü hizmeti, gayreti, maaşı, miktarı, , beratı kayıtlıdır. Şehrizar Sancağı meclis idaresi (11 Şubat 1304) Müftü Köprü Nahiyeti Meclis idaresi (8 Ocak

1888) Musul Vilayeti Meclis idareleri (4 Mart 1888),Kerkük Sancağı Meclis idaresi 19 Temmuz 1894, Ambar eminliği müdürlüğü, 19 Temmuz 1894ve 20 Temmuz 1894 mazbatalarıyla Nüfus tezkeresi, Maliye Nezareti, Rüsumat emanet Celilesi, Tezkere cetveli, Tercüme-i halinde vazifesinde hüsnü hizmet gayret üzere olduğu, maaşı, miktarı, terfi, nakli, kayıtlıdır.⁴⁷

II.13. Mehmet Arif Efendi

Kemah müftüsü Müftü zade Mehmet Şerif Ağanın oğludur. 1844 senesinde Kemah'ta doğduğu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Kemah kazası Sıbyan mektebi ve medresesinde bir miktar ilim tahsil etmiştir. Dersaadet'e gidip Haşim Saim Efendi'nin dersine devam edip tahsil görmüştür. Türkçe ve Arapça okuryazardır. İcazet namesini aldığı tercüme-i hal varakasinda kayıtlıdır.

3 Ocak 1880 senesinde Kemah kazasında kâtiplik memurluk vazifesinde bulunmuştur. 17 Ekim 1885 senesi Kemah kazasında müftülük görevinde bulunmuştur. 1889 yılı aralık ayı pazartesi günü senesinde 1893 senesi eylül ayı salı gününe kadar Kemah kazasında müftülük vazifesinde bulunmuştur.

Rüsumat dairesi, Kemah kazası kaymakamlığında yazılan mülahazalarda ve tercüme-i hal varakasinda, memuriyet hayatı boyunca hüsnü hizmet ve istikamet üzere olduğu beyan edilmiştir. 5 Eylül 1901⁴⁸

II.14. Mehmet Refik Efendi

Hafız zade Hacı Şakir Efendi'nin oğludur. 1848 senesi haziran ayında Kemah'da doğduğu Nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Kemah mektebinde okumuştur. Türkçe okuryazardır. 10 Mart 1874 senesinde 28 yaşında iken 750 kuruş maaşla Maraş Sancağı Meşi kazası Ağnam rüsumat tahsilat memurluğu görevinde bulunmuştur. 1875 senesinde 400 kuruş maaşla Saray Orduyu Hümayun'a memur olarak nakil edilmiştir. 12 Temmuz 1875 senesinde Erzurum Telgraf Muhabere memuriyetine nakil edilmiştir

⁴⁷ BOA. DH. SAİD. d.7/68.

⁴⁸ BOA. DH. SAİD. d.96/182.

10 Temmuz 1882 senesi 300 kuruş maaşla Sok kazasına aşar memurluğuna tayin edilmiştir.20 Kasım 1880 senesinden 1 Ağustos 1886 senesine kadar 150 kuruş maaşla Rüsumat memuriyetine tayin edilmiştir. 1889 senesi Kasımın 29'unda Kocaeli Rüsumat dairesine 300 kuruş maaşla tayin edildi. Çalıştığı bütün kurumlar tarafından hakkında yazılan mülahazalarda, memuriyet hayatı boyunca hüsnü hizmet ve istikamet üzere olduğu beyan edilmiştir. Memur hakkındaki bilgiler tercüme-i hal varakasında kayıtlıdır. 7 Nisan 1897⁴⁹

II.15. Tatar Ağası Zade Hafız Abdullah Efendi

Ahmet Efendi'nin oğludur. 28 Mart 1848 senesinde Kemah kazasında doğmuştur. Sıbyan mektebinden mezun olduktan sonra Muallimi Mahsus da tahsil görmüştür. Türkçe okuryazardır.20 Mayıs 1868 senesinde 18 yaşındayken mülazemetle Telgraf merkezine tayin edilmiştir.5 Eylül 1870 senesinde 300 kuruş maaş ile Mecidiye özü Telgraf muhabere memuriyetine tayin edilmiştir. Ocak 1871 senesi maaşı 285 kuruşa tenzil edilmiştir.24 Mart 1874 senesi maaşına 65 kuruş, Ağustos 1874 senesi 28 dahi 30 kuruş maaşına zam yapılarak maaşı 380 kuruş olmuştur. Mecidiye özü Telgraf muharebe memurluğunda istikamet üzeri olmuştur.

Tercüme-i hal varakası Mecidiye özü meclis idaresi tarafından yazılan şerhde hizmetinde deva ettiği ve vazifesini ifaya muktedir olduğu tasdik edilmiştir. Posta ve Telgraf başmüdürü Ahmet Efendi tarafından yazılan mülahazada memuriyeti döneminde hüsnü hal ve gayret sahibi olduğu beyan edilmiştir. Telgraf Nezareti Meclis reisi Saaadetli Asım Ali Efendi tarafından yazılan mülahazada vazifede aynı bilgiler tasdik edilmiştir.

5 Aralık 1896 senesinde 400 kuruş maaş ile Sivas Vilayeti Hacı köy Telgraf ve Posta Merkezi Müdüriyetine nakil olunduğu Posta ve Telgraf Sicil Şubesinin 17 Mayıs 1898 tarihli vukuat postasıyla gösterilmiştir.⁵⁰

⁴⁹ BOA. DH. SAİD. d.90/54.

⁵⁰ BOA. DH. SAİD. d.7/174.

II.16. Osman Nuri Efendi

Abdulkadirzade İsa Efendi'nin oğludur.1848 senesinde Kemah'ta doğduğu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Sıbyan mektebinde bir miktar ilim okuduktan sonra Kemah Rüştüyesinde bir miktar ilim tahsil etmiştir. Türkçe okuryazardır.28 haziran 1889 senesi 16 yaşındayken Kemah kazası nüfus ve Refahiye mal kalemlerine mülazemetle girmiştir.24 temmuz 1895 senesi 200 kuruş maaşla Kemah Orman dairesi memurluğuna tayin edilmiştir..

Erzurum vilayeti valiliğinden yazılan mülahazalarda ve maliye nezareti celilesinde vazifesinde hüsnü hizmet ve istikamet üzere olduğu beyan edilmiştir. Nüfus tezkeresinde istihdam edilme sebebi, beratı, Ziraat Nezareti Aliyesinin 1896 tarihli tezkeresinde memuriyet hayatı boyunca hizmet tarihi, maaşı, miktarı Erzurum vilayeti defterdarlığında tebliğ edildiği Maliye Müdürlüğü muhasebesi 19 Haziran 1896 tarihli tercüme-i hal varakasinda kayıtlıdır.16 Ağustos 1898 / 10 Şubat 1896⁵¹

II.17. Körükçü zade Ali Rıza Efendi

İbrahim Ethem Efendinin oğludur.1854senesinde Kemah'da doğmuştur. Sıbyan mektebinde bir miktar okuduktan sonra Rüştüye mektebinde tahsil görmüştür. Türkçe okuryazardır.25 Aralık 1874 senesinde Kemah kazası emlak yoklama memurluğuna ta'yin edilmiştir.12 ay istihdam olunduktan sonra şubat 1875 senesi Dersaadete gidip zabıt teftiş memuriyetine dâhil olunmuştur.10 vazifesinde açıkta kalıp nisan 1880 senesinde Seferhisar kazası sertahsildarlığına tayin edilmiştir.21 Aralık 1881senesi 250 kuruş maaş ile Hayman kazası tahrir ve vergi kâtipliğine aynı sene 12 Ağustos 300 kuruş maaş ile Yela kazası tahrirat ve vergi kâtipliğine tayin olunarak istihdam olunmuştur. Ömrü memuriyetinde hakkında şikâyet ve vukuat bulunmamıştır. Tebtişli ile Sıyman kazası tahrirat vergi kâtipliği vazifelerinde hüsnü hal ve gayret sahibi olduğu 2 kıt'a tebriye zemt mazbataları ve tercüme-i hal varakasinda kayıtlıdır.

⁵¹ BOA. DH. SAİD. d.81/46.

Yela kazası kaymakamlığından yazılan mülazahalarda vazifesinde istikamet üzere olduğu, vergi emanet-i aliyesi 25 Nisan 1884 tarihli tercüme-i hal varakasinda kayıtlıdır. 24 Kasım1805⁵²

II.18. Mevlüt Ali Rıza Efendi

Müteveffa Hasan Efendi'nin oğludur.1854 senesinde Kemah'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde okuduktan sonra Rüştîye mektebinde Arabî ve Farsî tedarî ettiği Türkçe okuryazar olduğu tercüme-i hal varakasinda kayıtlıdır.

22 Aralık 1881 senesinde polis memuriyetine dâhil olup 7 Haziran 1883 senesinde 50 kuruş zam ile çavuşluğa terfi etmiştir.27 kasım 1886 senesi vazifesinden istifa etmiştir. 5 Mart 1887 senesi 300 kuruş maaş ile 11 Mart 1889 senesi 400 kuruş maaşla Sirkeci Rüsumat Müdüriyeti kolcu başlığına nakil edilmiştir.14 Ağustos1901 senesi maaşına 50 kuruş zam yapılmıştır.11 Kasım 1904 senesi 5. Mecidi nişan aldığı maaşı 500 kuruşa yükseltilmiştir.16 Temmuz 1909 senesi maaşı 540 kuruşa yükseltildiği aynı senenin haziranında hicaz demir yollarına nakil edilmiştir.

Memuriyet vazifesinde iktidar ve ehliyet sahibi olduğu rüsumat müdüriyetince tasdik edilmiştir. Memuriyeti müddetince istihdamlı, miktar maaşı, tayini, Dersaadet rüsumat müdürlüğü tarafından yazılan mülhaza, tercüme-i hal varakasinda yazılan derkenarda kolcu başlığına tarihi tayini kayıtlı anlaşılmıştır. 5 Ocak 1913⁵³

II.19. Hafız İsmail Cemaleddin Efendi

Bekir Efendi'nin oğludur.1854 senesinde Kemah'da doğmuştur. Kemah Sıbyan mektebinde tahsil gördükten sonra Rüştîye mektebinin ikinci sınıfına kadar tedarî görüp Erzincan medreselerinde tahsiline devam ederek dini ilimler ve Arabî dersleri okumuştur. İcazetname aldığı tercüme-i hal varakasinda kayıtlıdır. Türkçe okuryazardır.

⁵² BOA. DH. SAİD. d.9/29

⁵³ BOA. DH. SAİD. d.192/30.

3 Mayıs 1899 senesinden 5 Ağustos 1902 senesine kadar 200 kuruş maaşla kaza-ı mezkur bidayet mahkemesi azalığı memurluğunda bulunmuştur.1902 senesi vazifesinden istifa ederek kaza-ı mezkur evkaf vekaletinde bulunmuştur.20 Nisan 1911 senesinde memuriyeti tercüme-i hal varakası, evrak şubesi ve kaza-ı mezkur kaymakamlığınca tasdik edilmiştir. Zikrolunan azalık tarihi, tayini, terfisi ve miktar maaşı meclis idaresince kayıtlıdır. Memuriyeti vazifesinde muktedir ve hüsnü hal sahibi olduğu çalıştığı kurumlar tarafından teyit edilmiştir. Memuriyeti, tarihi tayini, maaş miktarı Erzurum vilayeti evkaf müdüriyeti 22 Ocak 1911 tarihli varakasında anlaşılmiş ve nüfus sandığı varakası karar aslı tercüme-i hal şubesinde mahfuz edilmiştir.17 Mayıs 1912⁵⁴

II.20. Mustafa Sırrı Efendi

Abbaszade Osman Ağa'nın oğludur.15 Temmuz 1855 senesinde Kemah kazasında doğmuştur. Kemah sıbyan mektebinde okuduktan sonra Rüştîye mektebinde tahsil ederek şahadetname almıştır. Türkçe okuryazar olduğu tercüme-i hal varakasında kayıtlıdır. 8 Ağustos 1875 senesi 20 yaşında olduğu halde 150 kuruş maaşla Kemah belediyesinde kâtiplik vazifesine tayin edilmiştir. 2 Nisan1883 senesinde Kemah belediyesinden lağvıyla Posta kalemine nakil edilmiştir.19 Haziran1884 senesi (10 Haziran 1883) aylık 240 kuruş maaşla Refahiye kazası Aşar kâtipliğine tayin olup 2 Mart 1885 senesine kadar (1 Nisan 1887) 10 ay aşar kâtipliği görevinde bulunmuştur. Aynı senenin nisan ayında (2 Nisan 1884) 500 kuruş maaşla Kemah kazası sandık eminliği müdüriyetine tahvil (tayin) edilmiştir.14 Ocak 1886 senesinde tuz fabrikasında hizmette bulunmuş görevinde terfi edilmiştir.1 Nisan 1887 senesinde Sandık eminliği görevine tayin edilmiş bu görevde 8 ay 20 gün hizmet edip istifa etmiştir.13 Nisan 1887 senesinde 6 ay 11 gün ve 17 Nisan 1890 350 kuruş maaşla Kemah kazası kantar kâtipliğinde bulunmuştur.10 Nisan 1890 senesinde 400 kuruş maaşla Kuruçay kazası dâhiliye memuriyetine tayin edildi. 13 Nisan 1891 senesinde 400 kuruş maaşla Palasabor memlehasına memur tayin edilmiştir.

⁵⁴ BOA. DH. SAİD. d.181/131.

Erzurum Duyün-ı Umümiye İdaresi Nezareti, Kemah kazası İdare Müdüriyetinden yazılan mülazemette memuriyetinde hüsnü hal ve iktidar sahibi olduğu tasdik edilmiştir. Nüfus tezkeresi, şahadetnamesi, Kemah Belediyesi, Refahiye ikinci kâtipliği, Kemah memlehası müdürlüğü muvakkate kantar kâtipliği ve muhasebe müdüriyeti.

Nisan 1883,8 Temmuz 1885,20 Aralık 1886,16 Ekim 1887,24 Ekim 1888, 25 Kasım 1889,14 Mayıs 1891 tarihli Muhasebe Dâhiliye Nezareti tarafından yazılan mülahazalarda maaşı miktarı ve memuriyeti hakkındaki bilgiler kayıtlıdır.⁵⁵

II.21. Mehmet Abid Efendi

Hacı Şakir Ağa'nın oğludur. Muharrem 2 Eylül 1856 senesinde Kemah'da doğmuştur. Kemah Sıbyan mektebinde bir miktar ilim tahsil ettikten sonra Kemah rüştiye mektebinde Arabi ve Farisi okumuştur. 22 yaşında olduğu halde 22 Mayıs 1874 senesi 190 kuruş maaş ile İzmir Rüsümat Nezareti rüsümat kâtipliğine tayin edilmiştir. Aynı senenin Eylülün 26'sında maaşı 200 kuruşa yükseltilmiştir. Mart 1880 senesi maaşı 160 kuruşa tenzil edilmiştir.¹⁸ Haziran 1880 senesi memuriyetinden istifa etmiştir. Memuriyet vazifesinde davle-ı müthim olmuştur. İzmir rüsümat nezaretinden yazılan mülhazada ömrü memuriyetinde iktidar ve hüsnü hal sahibi olduğu tasdik edilmiştir.¹³ Mayıs 1885⁵⁶

II.22. Mehmet Sabit Efendi

1856 senesinde Kemah Kazasında doğduğu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Sıbyan mektebinde bir miktar dini ilimler okuduktan sonra dersaadet mektebi Rüştiyesinde bir miktar okuduğu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır.¹⁵ Mart 1879 senesinde Muhasebe kalemi ile Duyün-ı Umümiye İdaresi Müdüriyeti Muhasebe kalemine mülazemetle tayin edilmiştir. 19 Nisan 1881 senesinde 20 kuruş maaşla Mulatyen memlehası Duyün-ı Umümiyesi 2. Kâtipliğine tayin edilmiştir. Aynı senenin zilhiccesinde açığa çıkarılıp zilhiccenin 23'üne kadar 200 kuruş maaşla ikinci defa eski görevi muhasebe kâtipliğine tayin edilip 13 Mayıs 1883 senesi görevinden

⁵⁵ BOA. DH. SAİD. d.123/149.

⁵⁶ BOA. DH. SAİD. d.11/75.

istifa etmiştir.1884 senesinde 400 kuruş maaş, 1885 senesinde 200 kuruş maaşla Kemah kazası ağnam kâtipliğine, 24 Temmuz 1899 senesinde 360 kuruş maaşla Kuruçay kazasına tayin edilmiştir.

Kemah Kaymakamlığı, Erzurum vilayeti defterdarlığı ve Erzurum vilayeti valiliği tarafından yazılan mülahazalara atfen Maliye Nezareti Celilesinde vazifesinde muktedir olduğu beyan edilmiştir. Memur hakkındaki bilgiler nüfus tezkeresi ve 14 Temmuz 1901 tarihli tercüme-i hal varakasinda kayıtlıdır⁵⁷

II.23. İsmail Hakkı Efendi

Abdullah Ağa'nın oğludur. 1857 senesinde Kemah kazasına bağlı Ağmus karyesinde doğmuştur. Sıbyan mektebinde bir miktar ilim okuduktan sonra, Rüştüye mektebinde hesap, hendese, coğrafya dersleri okumuştur. Türkçe okuryazardır.19 yaşında olduğu halde1877 senesi 400 kuruş maaşla Orman Nezareti Konzul idaresi merkez kolculuğuna tayin olunmuştur.1879 senesi 500 kuruş maaşla Dersaadette sandık emaneti kâtipliğine tayin edilmiştir. 21 Mayıs 1880 senesinde maaşı 400 kuruşa tenzil edilmiştir. Emanet Sandığı muhasebecisi Saadetli Reşid Efendi, Dersaadet Emimi Atafetlü Eyüp Efendi tarafından yazılan mülazahalarda ve tercüme-i hal varakasinda memurluk vazifesinde hüsnü hizmet ve gayret sahibi olduğu kayıt edilmiştir.

17 Temmuz1882 senesi 50 kuruş,7 Şubat 1885 senesi 100 kuruş maaşına zam yapılmıştır.7 Şubat 29 Ocak1888 senesi 1050 kuruş maaş ile 600 kuruş maaşı artırılmıştır.5 Ocak 1896 senesi 650 kuruş maaş almaktadır. 14 Mart 1897 senesi maaşı 580 kuruşa tenzil edilmiştir.19 Ağustos 1899 senesinde 600 kuruş, 20Ağustos1900 senesinde maaşı 650 kuruşa artırıldığı Dersaadet Emaneti Sicil şubesinin 6 Mayıs 1896 tarihli vukuat cetvelinde gösterilmiştir.9 Ağustos 1906 senesi 700 kuruş maaş aldığı, 15 Ağustos 1906 senesinde maaşına 120 kuruş zam yapıldığı sicil şubesi vukuat cetvelinde gösterilmiştir.⁵⁸

⁵⁷ BOA. DH. SAİD. d.126/154.

⁵⁸ BOA. DH. SAİD. d.61/94.

II.4. Hafız Mehmet Tahir Efendi

Halil Naim Efendinin oğludur. 1857 senesi hicrisinde Erzincan sancağı Kemah kazasında doğduğu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Kemah Sıbyan mektebi ve Rüştîye mektebinde tahsil gördüğü Türkçe okuryazar olduğu tercüme-i hal varakasında kayıtlıdır. 13 Kasım 1870 senesi Bölük eminliği ve aynı sene ser çavuşluğu ve 2 Aralık 1872 senesinde 30. Bölük 1. Tabur kâtip muavini ve ser çavuşluğuna tayin edilmiştir. 1874 senesi Ekimin 26'sında 8 kuruş yevmiye ile İdare-i hümayuna kâtip tayin edilmiştir. 1892 senesi Ocakın 16.'sında yevmiyesi 10 kuruş artırılmıştır. 10 Eylül 1892 senesinden 1 Ağustos 1898 senesine kadar aylık 320 kuruş maaş, 24 Kasım 1903 4. Sınıf terfi ile maaşı 150 kuruş zemt ile 470 kuruşa iblağ edilmiştir.

Nüfus tezkere sandığı, tercüme-i hal varakası, sureti Hümayun celilesi ve Askeri dâhiliye nazırlığından yazılan mülahazada vazifesinde muktedir ve hüsnü hizmet sahibi olduğu kayıtlıdır. 11 Mayıs 1904⁵⁹

II.25. Mehmet Şakir Efendi

Müteveffa Mustafa Efendi'nin oğludur. 1858 senesinde Erzurum vilayetine bağlı Kemah kazasında doğduğu tercüme-i hal varakasında kayıtlıdır. Kemah sıbyan mektebini okuduktan sonra Rüştîye mektebini aliyyül ala derecede tahsil edip şehadetnamesini almıştır. Türkçe okuryazardır. 5 Temmuz 1893 senesi mülazemetle Dâhiliye nezareti nüfus idaresi kâtipliğine girmiştir. 9 Ağustos 1896 senesi 20 kuruş, 18 Haziran 1899 senesinde maaşı 30 kuruş yükseltilecek 50 kuruş olmuştur. Dâhiliye Nezareti nüfus müdüriyetinde maaşı ve miktarı kayıtlıdır. 6 Kasım 1900 senesinde 70 kuruş, 20 Mart 1902 tarihinde 90 kuruşa maaşı artırıldığı dâhiliye sicil şubesinin 17 Ekim 1901 ve 27 Aralık 1902 tarihli vukuat cetvelinde gösterilmiştir. 14 Mart 1903 senesinde maaşı 110 kuruşa artırıldığı 22 Mayıs 1902 tarihli vukuat cetvelinde kayıtlıdır. 14 Ağustos 1909 senesi 100 kuruş maaşla İstanbul vilayeti nüfus daire müdürlüğünde kâtiplik vazifesi memurluğuna nakil edildiği 2 Kasım 1909 tarihli İstanbul Nüfus Müdüriyeti vukuat cetvelinde gösterilmiştir.⁶⁰

⁵⁹ BOA. DH. SAİD. d.128/155.

⁶⁰ BOA. DH. SAİD. d.113/241.

II.26. Mehmet Şakir Efendi

Müteveffa Mustafa Efendinin oğludur. 1857 senesi hicrisinde Erzurum vilayetine bağlı Kemah kazasında doğduğu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Kemah kazası sıbyan mektebinde tahsilinden sonra Kemah rüştiye mektebinde tahsil görüp mektebi aliyül ala derecede bitirip, şehadetname almıştır. Türkçe okuryazar olduğu tercüme-i hal varakasında kayıtlıdır. 19 Temmuz 1893 senesi dâhiliye nezareti nüfus idare müdürlüğü kâtipliğine tayin edilmiştir. 20 Eylül 1893 senesinde maaşı 20 kuruş, Aralık 27'sinde 30 kuruş ilaveyle maaş miktarı tasdik edilmiştir.

20 Nisan 1901 senesinde maaşı 90 kuruş arttırıldığı 27 Mayıs 1903 tarihli vukuat cetvelinde gösterilmiştir. 6 Haziran 1906 senesi maaşı 100 kuruşa iblağ edildiği 19 Mayıs 1907 tarihli vukuat cetvelinde gösterilmiştir.⁶¹

II.27. Mustafa Şakir Efendi

Kemahlı Bekir Efendi'nin oğludur. 1859 senesinde Kemah'ta doğduğu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Kemah sıbyan ve rüştiye mektebinde okuduğu tercüme-i hal varakasında kayıtlıdır. 5 Mart 1887 senesinde 340 kuruş maaşla 2. daire beldesi muhasebesine tayin edilmiştir. 6 Temmuz 1891 senesinde 20, 14 Mart 1892 senesinde 30, 23 Aralık 1892 senesi 50, 14 Ocak 1894 senesinde 50, 1 Mart 1895 senesinde 50 kuruş zam ile maaşı 547 kuruşa iblağ olunmuştur. 12 Mayıs 1899 senesinde daire-i mezkûr rüsumat tahsilâtına nakil edilmiş ise şikâyetten dolayı işten çektirilmiş suçsuz olduğu anlaşılınca 22 Ekim 1900 senesi aynı maaş ile 3. daire belediye tahrirat kalemine tayin edilmiştir. Açıkta kaldığı müddet maaşı dâhil tamamen tayu (dağıtılmış) edilmiştir. 22 Temmuz 1904 senesinde tahsilât umumiye tarafından maaşı 500 kuruşa tenzil edilmiştir. 7 Haziran 1909 senesi aynı miktar maaş ile 5. daire belediye tahrirat kalemi memurluğuna tayin edilmiştir. 20 Mayıs 1911 senesinde maaşına 36 kuruş zam yapıldığı şehremaneti sicil şubesinin 11 Mayıs 1911 tarihli vukuat postasında kayıtlıdır. Memuriyeti hayatı çalıştığı tüm kurumlar, tercüme-i hal varakası ve nüfus tezkeresinde kayıtlıdır.⁶²

⁶¹ BOA. DH. SAİD. d.115/141.

⁶² BOA. DH. SAİD. d.154/61.

II.28. Hafız Osman Efendi

Duyun-ı Umumiye idaresi Sandık Emanetinden Kemah İlyas zade Mehmet Nuri Efendinin oğludur. 7 Haziran 1860 senesinde Kemah'ta doğduğu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Kemah kazası sıbyan mektebinde İslami ilimler tedris edip Kuran-ı Kerimi hıfz eylemiştir. Türkçe okuryazar olup, Arapçayı ileri derecede bilmekte ve Farsça'ya aşinadır. Kemah rüştiye mektebinde tahsil görmüştür.

8 Mart 1877 senesinde Beyrut Rüsumat Nezareti tahrirat kalemine mülazemetle girip 17 Mart 1879 senesinde Batı Trakya Rüsumat Nezaretine 300 kuruş maaşla tayin edilmiştir. 31 Temmuz 1879 senesinde 400 kuruş maaşla tahrirat kalemine tayin edilmiştir. 20 Ağustos 1879 senesinde maaşı 450 kuruşa yükseltildiği, 14 Mart 1880 senesinde umumi maaşında icra kılınan 100/ 20 tenzil münasebetiyle maaşı 360 kuruş olmuştur.

14 Haziran 1880 senesi maaşı 480 kuruşa iblağ edildiği 28 Mart 1881 senesinde vazifesinden istifa ederek memleketine geri dönmüştür. 20 Şubat 1884 senesine kadar açıkta kaldıktan sonra 3 ay kadar Suriye vilayeti Nüfus Nezareti kalemine mülazemetle devam ettikten sonra 13 Ocak 1887 senesinde Harran Sancağına tabi Mecralharir kazası tahrirat kâtipliğine tayin edilmiştir. Tahrirat kâtipliğine aylık 355 kuruş maaşla 24 Aralık 1888 senesine kadar ifa-ı hizmette bulunmuştur. 23 Kasım 1898 senesinde aynı miktar maaş ile mezkûr Milhur kazası tahrirat kâtipliğine nakil edilmiştir. 13 Şubat 1890 senesinde maaşı 300 kuruşa tenzil edilmiştir. 2 Ağustos 1894 senesine kadar tahrirat kâtipliği memurluğunda bulunmuştur. 4 Eylül 1892 senesinde 600 kuruş maaş ile Kayıntara kaymakamlığına tayin olunmuştur. 2 Ekim 1896 senesine kadar kâtiplik memuriyetinde bulunduktan sonra 12 Kasım 1896 senesinde aylık 1000 kuruş maaş ile Kiril Sancağı Tahrirat Müdürlüğü muavinliğine nakil ve tayin olunmuştur. 13 Mart 1897 senesi maaşı 900 kuruşa tenzil edildiği ve 17 Ağustos 1899 senesine kadar Tahrirat Müdürlüğü muavinliği memurluğunda bulunmuştur. 28 Ekim 1899 senesinde 300 kuruş maaşla tekrar Kayıntara kazası tahrirat kâtipliğine nakil edilmiştir. Suriye Valisi tarafından yazılan mülahazada Hafız Osman Efendi'nin ehliyet ve hüsnü hizmet sahibi olduğu tasdik edilmiştir.

Nüfus tezkeresi, Dersaadet Nezareti, Tahrirat mazbataları Kayıntara kazaları tahrirat kâtipliği ve kaymakamlık kâtipliği, Vergi ve Tahrirat müdürlüğü muavinliğinde bulunduğu müddet, aldığı maaş, hüsnü hizmeti bir an zimmetine dair bulunan evrak mazbataları sureti aslı tercüme-i hal varakasıyla beraber kayıtlıdır. 15 Haziran 1906.⁶³

II.29. İsmail Hakkı Efendi

Aşar memurlarından Hacı Halil zade Kemahlı Hüseyin Ali zadenin oğludur. 1 Haziran 1861 senesinde doğmuştur. Sıbyan mektebinde bir miktar okuduktan sonra Cami-i Şerif medresesinde İzhara kadar ders tahsil etmiştir. Türkçe okuryazardır. 17 Mart 1881 senesinde 20 yaşında olduğu halde mülazemetle İzmir vilayeti aşar kalemine dâhil olmuştur. 23 Haziran 1881 senesinde 250 kuruş maaşla İzmir Vilayeti dâhiliyesinden Karayörük aşar kâtipliğine tayin olunmuştur. Aynı sene 300 kuruş aylıkla Karabük iskelesi aşar kâtipliğine tayin olunmuştur. Eylülün 14'ünde bir müddet açıkta kalmıştır. 21 Aralık 1882 senesinde 1100 kuruş maaşla tütün kalemi kâtipliğine 25 Temmuz 1886 senesinde 350 kuruş maaşla İzmir Duyunu Umumiye Nezaretine bağlı Kalmaz Duyün-ı Umümiye Nezaretine tayin edilmiştir. 4 Ekim 1890 senesinde İstanköy Duyün-ı Umümiye Nezaretine 400 kuruş maaşla tayin edilmiştir. Duyün-ı Umümiye Nezaretinden yazılan mülazahada memuriyetinde iktidar sahibi olduğu tasdik olunmuştur. Kalmaz Duyün-ı Umümiye ve Emanet aşar idaresi tarafından yazılan mülahazada memuriyeti hakkında hüsnü hal sahibi olduğu kaydedilmiştir., 24 Ekim 1886 tarihli muhasebe defteri zeyli mazbatasında ve Nezareti mezkûr varakasında memuriyet bilgileri kayıtlıdır. 3 Eylül 1894⁶⁴

II.30. Mustafa Ağa

Resumet memurlarından İbrahim Efendi'nin oğludur. Ocak 1861 senesinde Kemah kazasında doğduğu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Türkçe okuryazar olduğu tercüme-i hal varakasında kayıtlıdır. 14 Ekim 1889 senesinde 150 kuruş maaşla rüsumat müdüriyeti, rüsumat idaresi kolculuğuna tayin olunup 13 Aralık 1895

⁶³ BOA. DH. SAİD. d.139/97.

⁶⁴ BOA. DH. SAİD. d.64/119.

senesinde istifa etmiştir. 1 Mayıs 1894 senesinde 1150 kuruş maaşla girip rüsumat kolcusu olup 22 Temmuz 1899 senesinde vazifesinden istifa etmiştir. Ağustos 1903 senesinde 100 kuruş maaşla vekâleten Rakız rüsumat müdüriyeti muhafız kolculuğuna tayin olunmuştur. Hizmeti ifaya kâfi ve muktedir olduğu rakız (sakız) resümet müdüriyetince tasdik edilmiştir.

Hizmet müddetince istihdamı, maaşı, miktarı ve İzmir rüsumat Nezareti, tercüme-i hal varakasinda yazılan şerhde anlaşılmıştır. Memuriyeti boyunca hakkında herhangi bir şikâyet olmamış vazifesinde bulunduğu dönemlerde görevini en iyi şekilde yaptığı nüfus tezkeresi, şehadetnamesi, rüsumat müdüriyeti sureti aslı tercüme-i hal varakası şubesinde kayıtlıdır. 2 Aralık 1909⁶⁵

II.31. Mehmet Sabit Efendi

Asker zabıtlığından Mehmet Efendinin oğludur. 1863 senesinde Kemah kazasında doğduğu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Erzincan rüştiye mektebinde bir miktar ilim okumuş ve şehadetnamesini almıştır. Türkçe okuryazardır. 1874 senesinde aylık 400 kuruş maaşla Çekmece Kebir kazası ziraat kâtipliği görevinde bulunmuştur. 1876 senesinde gönüllü olarak görevinden istifa etmiştir. Aylık 120 kuruş maaşla Ordu kumandanlığı katipliğinde istihdam olunmuş, hüsnü hizmetinden dolayı mükâfat almıştır. 1881 Ağustos un 5'inde Yemen muhaberesi madalyası ve eşkıya harplerindeki hüsnü hizmetinden dolayı iftihar madalyası almıştır. 10 Aralık 1884 senesinde ordudaki görevinden ayrıldıktan sonra aylık 300 kuruş maaşla Erzincan Sancağı Tahrirat kalemligi görevinde bulunmuştur. Çalıştığı bütün kurumlar tarafından yazılan mülahazalarda, memuriyet hayatı boyunca hüsnü hizmet ve istikamet üzere olduğu beyan edilmiştir. Memur hakkında ki bilgiler 10 Ekim 1889 tarihli vukuat cetvelinde yazılıdır.⁶⁶

⁶⁵ BOA. DH. SAİD. d.169/87.

⁶⁶ BOA. DH. SAİD. d.88/67.

II.32. Mustafa Nazif Efendi

Rüsumat memurlarından Kemah kazası ahalisinden Körükçüzade Mehmet Efendi'nin oğludur. 8 Kasım 1863 senesinde doğduğu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Kemah sıbyan mektebinde tahsil gördükten sonra rüştiye mektebinde Kelam, Arabi, İzhar ve Farisi dersler tahsil etmiştir. Türkçe okuryazar olduğu tercüme-i hal varakasinda kayıtlıdır. 22 Kasım 1884 senesinde 300 kuruş maaşla Sivas'ın kazası Aşar memuriyeti 2.kâtipliğine tayin edilmiştir. 23 Haziran ayı 1885 senesi aşar idarelerinin lağvından sonra bir müddet açıkta kaldıktan sonra 6 Mayıs 1887 mülazemetle İzmir Duyün-ı Umümiye kâtipliğine tayin edilmiştir. 12 Kasım 1889 senesi 420 kuruş maaş ile Sevki kazası tahrirat kâtipliğine tayin edilmiştir. 17 Haziran 1888 senesi 350 kuruş maaş ile Aşar ve vergi ambarı memuriyetine tayin edilmiştir. 11 Kasım 1888 senesinde 360 kuruş maaş ile aynı kazanın Sandık emanetine tayin edilmiştir. 23 Eylül 1893 senesinde 400 kuruş maaş ile Edirne Telgrafhane müdürlüğüne terfi edilmiştir. Çalıştığı bütün kurumlar hakkında yazılan mülahazalarda memuriyet hayatı boyunca hüsnü hizmet ve istikamet üzere olduğu beyan edilmiştir. Memur hakkındaki bilgiler tercüme-i hal varakasinda da bulunmaktadır.⁶⁷

II.33. Osman Nuri Efendi

Ayaşlı zade Müteveffa Osman Ağa'nın oğludur. 1863 senesinde Kemah'ta doğduğu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Kemah kazası sıbyan mektebinde bir miktar ilim tahsil ettikten sonra rüştiye mektebinde ders kıraat ederek şهادetname almıştır. Türkçe okuryazar olduğu tercüme-i hal varakasinda kayıtlıdır.

Kemah kazası rüsumat tahrirat kalemlerinde bir miktar mülazemet suretleriyle devam edip 24 Ekim 1886 senesinde 250 kuruş maaş ile Eyilgünay Nahiyesi vergi kâtipliğine tayin olunmuştur. 6 Temmuz 1887 senesinde 250 kuruş maaşla Çah kazası maliye müdüriyeti muavinliğine tahsil edilmiş ise de Binlal nahiyesi vergi

⁶⁷ BOA. DH. SAİD. d.123/198.

kâtipliğine, 1890 senesinde Eykir nahiyesi vergi kâtipliğine tayin edilmiştir. Vazife-i ifasında muktedir ve gayret sahibi olduğu çalıştığı kurumlarca teyit edilmiştir.⁶⁸

II.34. Lütfü Efendi

Salih Efendinin oğludur. 18 Mart 1864 tarihinde Kemah'ta doğduğu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Kemah sıbyan mektebinde bir miktar ilim görüp, Rüştüye mektebinde bir miktar tahsil gördüğü tercüme-i hal varakasinda kayıtlıdır. Kemah kazası mahkemesi bidayet kalemlüğünde mülazemetle kalmıştır. 3 Haziran 1895 senesi görevinde muktedir olmasından dolayı maaşı 250 kuruş olmuştur. 1899 Şubatında görevinde ayrılıp, 16 Aralık 1903 senesinde Erzurum vilayeti defterdar eminiğine tayin edilmiştir.

Kemah kazası kaymakamlığından, Erzurum vilayeti defterdarlığı ve eminiğinden yazılan mülazemete atıf ile Maliye nezareti celilesinde memurluk vazifesinde muktedir olduğu beyan kılınmıştır.⁶⁹

II.35. Mehmet Tevfik Efendi

Kemahlı Salih Efendi'nin oğludur. 1864 senesinde Kemah kazasında doğduğu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Kemah sıbyan mektebinde okuduktan sonra Dersaadette rüştiye mektebinde okuyup vasat dereceyle şهادetname ile nişan almıştır. Arabî ders görüp icazet name almıştır.

24 Haziran 1893 senesinden 11 Aralık 1893 senesine kadar aylık 472 kuruş maaşla Malatya rüştiye mektebinde muallimlik memuriyetinde bulunmuştur. 14 Nisan 1894 senesine kadar Malatya rüştiye mektebinde hat muallimliğinde ifa ettiği iş bu müddet zarfında aylık 552 kuruş maaş almıştır. 10 Mart 1895 senesinden 6 Haziran 1897 senesine kadar mektebi mezkûrun riyaziye, Fransızca muallimliğinde bulunmuş maaşı 835 kuruşa terfi edilmiştir. 27 Mayıs 1895 senesinden 4 Ekim 1900 senesine kadar aylık 685 kuruş maaş ile mektebi mezkûr idaresince Tarih, Arapça, Türkçe, Hat, Hesap muallimliği müdür vekâletinde bulunmuştur. 1 Ağustos 1898 tarihinden 17 Ağustos 1898 senesine kadar aylık 965 kuruş maaş ile 9 Aralık 1900

⁶⁸ BOA. DH. SAİD. d.164/217.

⁶⁹ BOA. DH. SAİD. d.114/201.

senesinden 21 Ocak 1901 senesine kadar Fransızca dersleri muallimliği 1009 kuruş maaş ile vekâleten vazife-i ifasında bulunmuştur. 5 Mart 1902 senesine kadar 620 kuruş maaşla hat muallimliği, 3 Ekim 1905 senesine kadar 1600 kuruş maaşla müdür muavinliğinde vekâleten bulunmuştur. 21 Ağustos 1907 senesine kadar 500 kuruş maaşla Arapça derslerine girmiştir.

Malatya Rüştüye Mektebi muallimlik memuriyeti sabıkasınca vazifesinde iktidar ve hüsnü hal sahibi olduğu anlaşılmıştır. Memuriyeti boyunca hüsnü hizmet ve muktedir olduğu 1900 tarihli nüfus sicilinde mahfuzdur. 1 Ağustos 1890 tarihli şehadetnamesiyle 21 Mayıs 1902 tarihli nüfus tezkeresi ve tercüme-i hal varakasinda kayıtlıdır.⁷⁰

II.36. Lütfü Efendi

Salih Efendinin oğludur. 9 Mart 1864 senesinde Kemah'ta doğduğu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Kemah sıbyan mektebinde bir miktar ilim görüp, rüştüye mektebinde bir miktar tahsil gördüğu tercüme-i hal varakasinda kayıtlıdır. Kemah kazası mahkemesi bidayet kalemlüğinde mülazemetle kalmıştır. 3 Haziran 1895 senesinde görevinde muktedir olmasından dolayı maaşı 250 kuruş olmuştur. 26 Şubat 1899 senesinde görevinden istifa ederek, 16 Aralık 1903 senesinde Erzurum vilayeti defterdar eminliğine tayin edilmiştir.

Kemah kazası kaymakamlığından, Erzurum vilayeti defterdarlığı ve eminliğinden yazılan mülazemete atıf ile Maliye nezareti celilesinde muktedir olduğu beyan kılınmıştır.⁷¹

II.37. Ömer Dursun Bey

Kemah kazası Meclis idaresi azasından Abbas zade Hacı Emin Ağa'nın oğludur. 1864 senesinde Kemah kazasında doğduğu tercüme-i hal varakasinda kayıtlıdır. Kemah sıbyan mektebinden mezun olduktan sonra rüştüye mektebinde 3 sene kadar mertebe dersleri tedris etmiştir. Türkçe okuryazardır. 30 Mayıs 1890 senesinde 500 kuruş maaşla Kemah memlehası müdüriyetine muvakkaten sandık

⁷⁰ BOA. DH. SAİD. d.115/141.

⁷¹ BOA. DH. SAİD. d.114/201.

eminliğine girip 26 Kasım 1890 senesine kadar vazifesine devam etmiştir. 2 Mayıs 1892 senesinden 6 Aralık 1892 senesine kadar 22 Aralık 1892 senesinden 12 Aralık 1893 senesine kadar, 13 Ocak 1894 senesinden 13 Mayıs 1894 senesine kadar 5 Ağustos 1894 senesinden 1 Ocak 1895 senesine kadar, 23 Mayıs 1895 senesinden 6 Kasım 1895 senesine kadar 1500 kuruş maaşla zikrolunan Kemah memlehası muvakkaten ambar eminliği 20 Nisan 1897 senesinden 19 Kasım 1897 senesine kadar 24 Nisan 1898 senesinden 23 Ekim 1898 senesine kadar 700 kuruş maaşla Temyiz memlehası muvakkaten memurluğuna tayin olunmuştur. Bu memurlukların cümlesinden muktedir olmuştur. 1315 senesinde Kur memlehası memurluğuna istihdam olunmuştur. Bu görevlerinden sonra bir müddet açıkta kalmıştır. 14 Mart 1899 senesinde Kemah kazası meclis idare azalığına atanmıştır. Mayısın 6'sında memuriyete geri dönme hasebi ile Orman Müdüriyetine tayin olunmuştur. 18 Temmuz 1893 senesinde 500 kuruş maaşla Tercan memlehası daimi memurluğuna ta'yin edilmiştir.

Erzurum Duyun-u Umumiye Nezaretine yazılan mülahazada vazifesinde ehliyet ve hakikat sahibi olduğu çalıştığı kurumlar tarafından iktidar ve hüsnü hal sahibi olduğu tasdik edilmiştir. Nüfus tezkeresi ile bir vecibeyle bulunduğu Kemah ve Temyiz memlehası muvakkaten sandık emaneti memuriyetinde 14 Aralık 1890, 2 Kasım 1891, 14 Ekim 1892, 21 Aralık 1893, 2 Ocak 1895, 2 Kasım 1895, 6 Aralık 1897, 31 Mayıs tarihli vazifeleri, Kemah meclis idaresi azalarında hizmeti ve Temyiz vilayetinden tahvil memuriyeti hasebiyle zikrolunan Temyiz memlehası memurluğundan terfi edilerek meclis azalığına tayin edilmesi karar verilmiştir.

Açıkta bulunduğu müddet ömrü zayisiyle istifa edip bir gün ceza ile mahkûm ve mühim olduğu meclisi mezkureden istisal eylediği 6 Mart 1900 tarihli mazbataları tecüme-i hal varakasinda mevcuttur. Maaş miktarı, keyfiyeti, terfisi memur olduğu kurumlarca yazılan mülahazalarda kayıt edilmiştir. 23 Nisan 1900 senesinde Çirkizir memlehasına aynı miktar maaşla maliye muhasebesine nakil edildiği Duyun-u Umumiye Müdürlüğü 3 Ağustos 1902 tarihli postasıyla bildirilmiştir.⁷²

⁷² BOA. DH. SAİD. d.136/227.

II.38. Hüseyin Hamdi Efendi

Topçu Ağası Mustafa Ağanın oğludur. 1864 senesinde Kemah kazasında doğduğu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Kemah kazası sıbyan mektebinden mezun olduktan sonra rüştiye mektebinde tahsil görmüştür. Şehadetname aldığı tercüme-i hal varakasında kayıtlıdır. 17 Şubat 1884 senesinde 20 yaşında olduğu halde mülazemetle İzmir Sancağı bidayet mahkemesi kalemine tayin olunmuştur. 8 Nisan 1893 senesinde aidatla intihap komisyonu kararıyla Hevaz kazası bidayet mahkemesi riyasetiyle, kaymakamlık tarafından, tercüme-i hal varakası Temyiz ve Adliye Nezareti Celilesi, Sicil-i Ahval Şubesi Müdüriyeti mührü ile tasdik edilmiştir. 1899 tarihli nüfus tezkeresi ve tercüme-i hal varakasında maaşı, miktarı, tayini kayıtlıdır. 4 Temmuz 1906⁷³

II.39. Mehmet Cahit Efendi

1865 senesinde Kemah'ta doğduğu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Kemah kazası ibtidasında okuduğu tercüme-i hal varakasında kayıtlıdır. Türkçe okuryazardır. 19 Haziran 1906 senesinde Ankara Vilayeti nafia müdürlüğüne tayin olunmuştur. Aralık 1908 senesi maaşı celilesiyle Haleb Vilayeti Nafia Müdürlüğüne nakil olunmuştur. Haleb Vilayeti Nafia Müdürlüğünden yazılan mülahazada memuriyet vazifesini hüsnü ifa ve muktedir bulunduğu Haleb Vilayeti Nafia ve Ticaret Nezareti ve Müdürlüğünden dahi memuriyeti tasdik edilmiştir. 1907 senesinde vazifesinden terki zemt edildiği 3 Şubat 1909 tarihli mazbata aslı tercüme-i hal varakası şubesince kayıt edilmiştir. 21 Ekim 1909 senesi istifa ettiği ticaret ve nafia sicil şubesinin 15 Mayıs 1910 tarihli vukuat postasında kayıtlıdır.⁷⁴

II.40. Mehmet Şevki Efendi

Duyün-ı Umumiye memurlarından Mevlüt Efendinin oğludur. 1865 senesi Erzurum vilayetine bağlı Kemah kazasında nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Sıbyan mektebinde İslami İlimler tahsil etmiştir. Türkçe okuryazar olduğu tercüme-i hal varakasında kayıtlıdır. Aralık 1891 senesi 600 kuruş maaşla Haleb Vilayeti ve Mayıs

⁷³ BOA. DH. SAİD. d.137/165.

⁷⁴ BOA. DH. SAİD. d.170/45.

1896 senesi 600 kuruş maaşla Karahisar-ı sahib posta tatarlığına tayin edilmiştir. 13 Mart 1897 senesi 500 kuruş maaşla Aydın posta tatarlığına nakil edilmiştir. 13 Mart 1903 senesinde Karahisar posta sipahi memurluğuna terfi edilmiştir. Çalıştığı bütün kurumlar tarafından hakkında yazılan mülahazalarda, memuriyet hayatı boyunca hüsnü hizmet ve istikamet üzere olduğu beyan edilmiştir. Memur hakkında bilgiler tercüme-i hal varakasinda bulunmaktadır.⁷⁵

II. 41. Ahmet Zeki Efendi

Tüccar Hasan Sırrı Efendinin oğludur. 1865 senesinde Kemah'ta doğduğu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Sıbyan mektebini tahsil ettikten sonra muallim-i mahsusda Arabi ve Farisi okumuştur. 20 yaşında olduğu halde 16 Eylül 1885 senesinden 22 Ekim 1887 senesine kadar 300 kuruş maaşla Kemah kazası mahkeme müdüriyeti ikinci kitabet müfettişliği görevi almıştır. 13 Şubat 1894 senesinde Merkez kazasına tayin edilmiştir. 16 Nisan 1895 senesinde 500 kuruş maaşla Harran sancağı Kürdüs kazası muhasebe kitabetine tayin edilmiştir.

17 Ocak 1897 tarihli Erzincan Sancağı idaresi, 29 Temmuz 1894 tarihli Kemah Duyün-ı umumiyesi, Kemah muhasebesi, tercüme-i hal varakası tarafından yazılan mülahazalarda memuriyet hayatı boyunca hüsnü hizmet ve istikamet üzere olduğu beyan edilmiştir. 21 Aralık 1899 senesinde maaşının 600 kuruşa yükseltildiği 10 Haziran 1902 tarihli vukuat cetvelinde gösterilmiştir.⁷⁶

II. 42. Ömer Celal Efendi

Esnaftan Keçeci zade Hüseyin Efendinin oğludur. 1865 senesinde Kemah kazasında doğduğu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Sıbyan mektebinde bir miktar okuduktan sonra rüştiye mektebinde mertebe dersleri tedris etmiştir. Türkçe okuryazardır. 12 Mayıs 1894 senesi Kür memlehasına muvakkaten 2. Kâtipliği girip 1 Ocak 1895 senesine kadar 16 Hazirandan 24 Ekim 1895 senesine kadar 500 kuruş maaşla aynı görevde bulunmuştur. 2 Mayıs 1897 senesinden 27 Ocak 1898 senesine kadar Yırhan memlehasına 500 kuruş maaşla geçici kâtiplik memurluğuna ta'yin

⁷⁵ BOA. DH. SAİD. d.114/115.

⁷⁶ BOA. DH. SAİD. d.100/65.

edilmiştir. 24 Mayıs 1898 senesinden aynı senenin Aralığın 3 üne kadar aynı miktar maaşla Kakul Memlehası geçici memurluğuna tayin edilmiştir.

Erzurum Duyün-ı Umumiyesi tarafından yazılan mülazemetle vazifesinde liyakat ve ehliyet sahibi olduğu tasdik edilmiştir. 27 Temmuz 1884 tarihli nüfus tezkeresinde, Mektebi rüştiye şهادetnamesi, vazifede bulunduğu memlehalarda memuriyeti boyunca aldığı maaşı, miktarı ve vazifesindeki hüsnü hali ve muktedirliği 27 Temmuz 1895, 27 Aralık 1896, 24 Kasım 1896, 21 Kasım 1898 tarihli muhasebe ve tercüme-i hal varakasinda kayıtlıdır.⁷⁷

II. 43. İsmail Efendi

9.Daire belediyesi çavuşlarından Terzi Hacı Baki zade Kemahlı Süleyman Efendinin oğludur.1866 senesinde Kemah kazasında doğduğu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Kemah sıbyan ve rüştiye mektebinde mertebe dersleri tahsil edip 1 kıt'a şهادetname almıştır. Türkçe okuryazardır. Arapça'ya ve Farsça'ya aşinadır. 14 Kasım 1891senesinden itibaren 3 sene kadar Kemah Maliye ve Nüfus kalemlerinde memurluk vazifesinde bulunmuştur. 16 Kasım 1894 senesinde vazife-i terk ile Dersaadetten Balıkhane ve Tuz Nezaretine girib kâtip olarak vazifesinde devam etmiştir.13 Ekim 1895 senesinde bir müddet açıktadır kalarak 13 Temmuz 1897 senesinde 1300 kuruş maaş ile muvakkaten liman memurluğunda bulunmuştur. Liman memurluğunda bulunduğu müddet 17 Ekimden 11 Nisana kadar 250 kuruş, mayısın 15 inden, ağustosun 20'sine kadar 300 kuruş maaşla muvakkaten liman memurluğu vazifesinde bulunmuştur.

Dersaadet Balıkhane ve Tuz Nezaretinden yazılan mülazazada vazifesinde iktidar ve hüsnü hal üzere olduğu, liman müdürlüğü tarafından tasdik edilmiştir. 1 Ağustos 1886 tarihli nüfus tezkeresi, şهادetnamesi Kemah Maliye ve Nüfus kalemleri, Kemah kazası meclis idaresince yazılan 14 Kasım 1894 tarihli mazbatası, mülazemetle Balıkhane Nezaretine nakli vecibe'de, istifa sebebi, 24 Ekim 1899 tarihli tercüme-i hal aslı ile kayıtlıdır. 10 Temmuz 1906⁷⁸

⁷⁷ BOA. DH. SAİD. d.122/78.

⁷⁸ BOA. DH. SAİD. d.136/226.

II. 44. Hasan Hüsnü Efendi

Hacı Mehmet Efendinin oğludur. 13 Nisan 1867 senesinde Kemah kazasında doğduğu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Kemah kazası sıbyan mektebinde bir müddet ilim tahsil etmiş, rüştiye mektebinde bir miktar ilim tahsil etmiştir. Türkçe okuryazardır. 13 Eylül 1886 senesinde 19 yaşında Sivas Vilayeti tahrir ve vergi kalemlerine tayin edilmiştir. 23 Ağustos 1894 senesinde Amasya Sancağı tahrir kalemi defter emniğine tayin edildiği, 7 Eylül 1897 tarihli tercüme-i hal varakasinda kayıtlıdır. 4 Temmuz 1902 senesinde 450 kuruş maaşla Sivas Vilayeti ta'dilatçı umumiyeye tayin edilmiştir. 26 Mart 1903 senesi adı geçen görevde 2. Kâtiplik görevine getirilmiştir. Sivas vilayetindeki memurluk dönemi, maliye sicil şubesinin Kasım tarihli vukuat cetvelinde gösterilmiştir.

2 Kasım 1906 senesinde 250 kuruş maaşla Trabzon vilayeti Vergi kâtipliğine tayin edildiği 9 Mayıs 1908 tarihli vukuat cetvelinde gösterilmiştir. 1908 (Mayıs 3) 4 Haziran 1908 senesi 400 kuruş maaşla Amasya Sancağı Vergi kâtipliğine tayin edilmiştir. 23 Mart 1909 tarihli vukuat cetvelinde bütün memuriyet hayatı boyunca hüsnü hizmet ve görevinde muktedir olduğu kayıtlıdır.⁷⁹

II. 45. Hafız Mehmet Kamil Efendi

Kemahlı Salih Efendi'nin oğludur. Kasım 1867 senesinde Kemah kazasında doğduğu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Kemah kazası Sıbyan mektebinde okuduktan sonra rüştiye mektebinde mertebe dersleri tahsil edip şهادetnamesini almıştır. Kurşunlu medresesinde tahsil görüp icazetname almıştır. Türkçe okuryazardır. 11 Mayıs 1901 senesinde Sivas Hakaniye kalemine mülazemetle dâhil olunmuştur. Ekim 1906 senesinde 350 kuruş maaş, 1 Mart 1908 senesinde 16 Haziran 1908 tarihli vukuat postasıyla gösterilmiştir. Memuriyeti hakkındaki bilgiler nüfus tezkeresi, tercüme-i hal varakası, Defteri Hakani Şubesi, mektebi şهادetnamesi ve icazetnamesinde kayıtlıdır.⁸⁰

⁷⁹ BOA. DH. SAİD. d.78/246.

⁸⁰ BOA. DH. SAİD. d.149/10.

II. 46. Mehmet Şevki Efendi

Kemah kazası ahalisinden Rençper Hakkı zade İsmail Ağanın oğludur. 1867 senesinde Kemah 'da doğduğu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Kemah sıbyan ve rüştiye mektebinde 10 yıl kadar ders görmüştür. Türkçe okuryazardır. 22 Temmuz 1889 senesinden, 2 Aralık 1891 senesine kadar 150 kuruş maaşla posta kâtipliği vazifesinde 22 Mayıs 1891 senesinden 20 Kasım 1892 senesine kadar 150 kuruş maaşla, 13 Mayıs 1894 senesinden 24 Ağustos 1894 senesine kadar Kemah ağnam muhasebesi posta kolculuğu hizmetinde istihdam olunmuş, bu vazifelerde muvakkaten bulunmuştur ve memleha mahkemelerine terfi edilmiştir. 10 Mayıs 1895 senesinde 1150 kuruş maaşla Tayin memlehası muvakkut kolculuğuna, 28 Ağustos 1895 senesinde 250 kuruş maaşla Konya kazası muvakkaten kâtiplik görevine nakil edilmiştir. 27 Kasım 1896 senesinden 24 Mayıs 1897 senesine kadar 300 kuruş maaşla Şehirkale Mahkemesi kayıt kâtipliğinde bulunduğu mahkeme celilelerinde kayıtlıdır. 8 Haziran 1898 senesinde Tuz memlehası mahkemesi kâtipliğine tayin edilmiştir. 3 Eylül 1898 senesinde 300 kuruş maaşla memuriyeti cedidesi olan Çorlu memlehası mahkeme kâtipliği memurluğuna terfi edilmiştir.

Erzurum Duyün-ı Umümiye Nezareti tarafından yazılan mülahazade görevinde ehil ve liyakat sahibi olduğu daire-i mezkûr müdüriyetinde dahi hüsnü hizmet ve iktidar sahibi olduğu teyit edilmiştir. Nüfus tezkeresi, mahkeme celilesi, 3 Ağustos 1898 tarihli tercüme-i hal ve muhasebe sandığı varakalarında maaşı, miktarı kayıtlıdır. 27 Temmuz 1906⁸¹

II. 47. Halid Haluk Efendi

İzmir muhasebe meclis idare odacı başı İsmail Hakkı Ağa'nın oğludur. 1869 senesinde Kemah kazasında doğduğu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. İzmir mektebi iptidasından mezun olduktan sonra mektebi rüştiyesinde mertebe dersleri tedris etmiştir. 30 Mayıs 1886 seneli mazbata şehadetnamesini almıştır. Ve İzmir Dersaadetten İdadi mektebinde 2'şer sene okumuş ikmal tahsil etmemiş mektebi terk ile mektebi mezkure müdüriyeti tarafından yazılan mülahazada hüsnü hali ve

⁸¹ BOA. DH. SAİD. d.191/187.

rızasıyla terk ettiğine dair 22 Mayıs 1902 tarihli 1 kıt'a tasdikname almıştır. Türkçe okuryazar olduğu ve Fransızca'ya aşina olduğu tercüme-i hal varakasında kayıtlıdır.

13 Mart 1890 senesi 250 kuruş maaş ile Edirne Vilayeti Aşar muharrirliğine alınmıştır. 18 Ağustos 1890 senesi 160 kuruş maaşla Edirne Vilayeti muhasebe kalemine nakil edilmiştir. 1861 senesi Aşar İdaresine tekrardan tayin edilmiştir. 1892 senesi Silki Celil askeriye'ye alınmasıyla 1894 senesinde 150 kuruş maaş ile Edirne Vilayeti palamut aşar idaresi kitabetine tayin olunmuştur. 18 Kasım 1894 senesi maaşı 50 kuruş arttırılarak İzmir liva-i hububat aşar idaresi 1. Kâtipliğine tayin olunmuştur. 13 Temmuz 1904 senesi 600 kuruş, 14 Mart 1907 senesi maaşı 750 kuruşa yükseltilerek Edirne Vilayeti Aşar nezareti hububat kalemine tayin edilmiştir.

Edirne vilayeti Aşar nezaretiyle valiliğinden yazılan müle hazalara atf ile Maliye Nezareti vazifesinde ehliyet sahibi olduğu beyan edilmiştir. Nüfus ve askeri tezkeresine mektebi şehadetname ve hububat muharrirliği istihdam ve miktar maaşı, beratı Edirne Vilayeti meclis idaresince 9 Ağustos 1902, 8 Ocak 1908 tarihli tahriratları aslı tercüme-i hal varakasıyla kayıtlıdır. 5 Aralık 1908⁸²

II. 48. Mustafa Bey

Kemahlı Hakkı Bey'in oğludur. 1869 senesinde Kemah kazasında doğduğu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Kemah Sıbyan mektebinde İslami ilimler tedris ettikten sonra rüştiye mektebinde Arabî ve Farisi okumuştur. Türkçe okuyazardır.

1883 senesi hicrisinde 13 yaşında iken Kemah kazası tahrir idaresine ve icra Ağrı Sancağı tahrirat kalemine mülazemetle ta'yin edilmiştir. 24 Temmuz 1888 senesi aylık 120 kuruş maaşla Argına nahiyesi vergi kitabetine vekâleten tayin edilmiş 6 Aralık 1888 senesinde görevinde ayrılmıştır. Bir müddet Kerkük Sancağı vergi idaresine mülazemetle devam edip 15 Ağustos 1893 senesinde 500 kuruş maaşla Kerkük dâhiliyesinde Erbil kazası Ambar memuriyetine tayin edilmiştir. 5 Ekim 1895 senesi istifa etmiştir.

⁸² BOA. DH. SAİD. d.154/82.

Kerkük idaresi muhasebe kâtipliği tarafından yazılan mülazahasında atıf ile maliye nezareti celilesinde vazifesinde muktedir ve hüsnü hizmet sahibi olduğu beyan edilmiştir. Nüfus tezkeresinde hizmet sabıkası, maaşı, miktarı ve zentine dahil 1 kıta şehadetname ve 3 kıta müzabıt muhasebesi ve arzuhali tercüme-i hal varakasinda kayıtlıdır. 2 Ağustos 1901⁸³

II. 49. Yusuf Kemal Efendi

Cerrah zade Muharrem Efendi'nin oğludur. Nisan 1870 senesinde Kemah kazasında doğduğu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Kemah Sıbyan mektebinden mezun olduktan sonra, rüştiye mektebinde mertebe dersleri tahsil edip şehadetnamesini almıştır. Mualimi mahsusda bir miktar Arapça ve Farsça tahsil etmiştir. Türkçe okuryazar olduğu tercüme-i hal varakasinda kayıtlıdır. 27 Aralık 1890 senesi Kemah tapu kalemine mülazemetle tayin olunmuştur. 31 Ocak 1901 senesi Kuruçay kazası tapu kâtipliğine tayin olunmuş ise de memuriyeti tasdik olunmadan nezaret kararıyla 11 Aralık 1901 senesi aynı miktar maaşla Refahiye kazası tapu kâtipliğine tayin olunmuştur. Defteri Hakan-i Nezareti Celiliesiyle Kuruçay kazası Kaymakamlığından mülazemete atıf ile vazifesinde muktedir ve hüsnü hizmetinden dolayı tekrardan Kuruçay tapu kitabetine tayin olunmuş ise de memuriyeti tasdik olunmadığından Refahiye tapu kâtipliğine ta'yin olunduğu Tapu Nezareti, nüfus tezkeresi rüştiye mektebi şehadet namesi, tercüme-i hal varakasıyla beraber sicill-i ahval Şubesinde kayıt edilmiştir.

21 Nisan 1903 senesinden Mayısın 20'sine kadar 510 kuruş maaşla Erzincan Sancağı Defteri Hakani kalemiyazı kitabeti memurluğu vazifesinde bulunmuştur. 16 Ocak 1906 senesinde Erzincan Sancağı Meclis İdaresi Aşar kalemine tayin olunmuştur. Bir müddet aşar kalemi vazifesinde bulunduktan sonra Pülümür kazası tapu kâtipliğine nakil edilmiştir.

⁸³ BOA. DH. SAİD. d.86/18.

28 Aralık 1906 senesinde 380 kuruş maaşla Karahisar Şerif Sancağı defteri hakan-i kalemi kâtipliğine tayin kılındığı Defteri Hakani Sicil Şubesi'nin 25 Şubat 1907 tarihli vukuat postası ile gönderilmiştir. 7 Aralık 1907⁸⁴

II. 50. Mehmet Fevzi Efendi

Müteveffa Mehmet Hulusi Efendi'nin oğludur. 1870 senesinde Kemah kazasında doğduğu nüfus tezkere sandığında kayıtlıdır. Kemah sıbyan ve rüştiye mektebinde okuduğu, Türkçe okuryazar olduğu tercüme-i hal varakasında kayıtlıdır. 13 Aralık 1885 senesinde 41 kuruş maaş ile Amasya Sancağı tahrirat kalemi mümeyyisliğine tayin edilmiştir. 2 Haziran 1890 senesinde memleketine tekrardan geri dönmüştür. 27 Aralık 1890 senesi 130 kuruş maaşla Erzurum vilayeti dâhilinde Refahiye kazası tahrirat kâtipliğine tayin edilmiş ise de ismi kıra asemiyle dâhiliyesinin sicil askeri olduğu, askerlik vazifesinde olduğu 6 Aralık 1893 senesi 150 kuruş maaşla Kemah kazasına tabi Ermater nahiyesi kitabetine tayin edilmiştir. 14 Temmuz 1901 senesinde vazifesinden istifa ederek 18 Haziran 1901 senesinde 500 kuruş maaşla Trabzon vilayeti muvakkaten nafia kalemdarlığına nakil olunmuştur. Sivas vilayetinden yazılan mülâhazada vazifesinde ehliyet ve liyakat sahibi olduğu vazife-i ifa müddetince hüsnü ifa etmekte olduğu ticaret ve nafia nezareti celilesinde teyit edilmiştir.

Nüfus tezkeresinde zikrolunan memuriyet tarihi, tayini, aldığı maaşı, miktarı dair Trabzon, Sivas, Erzurum vilayetleriyle 14 Aralık 1905 ve 18 Ocak 1907 tarihli Tahrirat cetvelleri ve Tahrirat ve Nafia Nezareti Celilesi muhasebesince 15 Haziran 1906 tarihli ve 328 numaralı ve darkenar aslı, tercüme-i hal varakası ile şubesinde kayıtlıdır. 12 Mart 1910

10 Mart 1907 tarihli muhasebesince icra kılınan tebligatında maaşı mezkur kethüdalığına ifa edildiği vukuat cetvelinde gösterilmiştir.⁸⁵

⁸⁴ BOA. DH. SAİD. d.144/121.

⁸⁵ BOA. DH. SAİD. d.145/106.

II. 51. Mustafa Şevki Efendi

Tiryaki Süleyman Ağa'nın oğludur. 1872 senesinde Kemah'a bağlı Orkun kuryesinde doğduğu tercüme-i hal varakasinda kayıtlıdır. Orkun kuryesinde sıbyan mektebini okuduktan sonra Dersaadette Kurşunlu medresesinde Eğinli Mehmet Emin Efendinin derslerine devam etmiştir. Arapça dersler tedris etmiştir.

Dersaadette Medreseyi yüksek derece elde ederek 21 Ağustos 1903 senesinde Şahadetnamesini almıştır. Arabiye aşına olup Türkçe okuryazar olduğu tercüme-i hal varakasinda kayıtlıdır. 17 Haziran 1904 senesinde Bayezid Sancağına 400 kuruş maaşla tayin edilmiştir. Adliye Nezareti Sicil Dairesi müdüriyetine yazılan şerhde, nüfus tezkeresinde tayin edildiği memurluk maaşı ve şahadetnamesi kayıtlıdır. 6 Temmuz 1906 senesi Mardin Sancağı bidayet mahkemesi umumiyesi muavinliği vazifesinde bulunmuştur. 1907 senesinde 530 kuruş maaşla Mardin bidayet mahkemesine terfi etmiştir. 25 Haziran 1907 senesi 1260 kuruş maaşla Irak mahkemesine cebri ve riyasetle nakil olunmuştur. 14 Temmuz 1911 tarihinde memuriyetinde muktedir olduğu ve 1600 kuruş maaş aldığı, tercüme-i hal vakasında kayıtlıdır.⁸⁶

II. 52. Ahmet Efendi

Edirne vilayeti Duyün-ı Umümiye Nahiye Şubesi kolcusu Mehmet Efendi'nin oğludur. 1873 senesinde Kemah kazasında doğduğu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Kemah iptida mektebinde bir miktar ilim okuduktan sonra rüştiye mektebinde 3 sene kadar mertebe dersleri okumuştur. İzmir'de azimetle şahadetname aldığı, Türkçe okuryazar olduğu tercüme-i hal varakasinda kayıtlıdır.

27 Temmuz 1889 senesi aylık 200 kuruş maaşla Aydın Emlak-ı Hümayun İdaresine memur tayin edilmiştir. 9 Temmuz 1894 senesi 475 kuruş maaşla Yeniköy ambar memurluğuna nakil olunarak 6 Temmuz 1897 senesinde 410 kuruş maaşla Yeniköy Emlak-ı Hümayun şubesi emlak tahsildarlığına tayin edilmiştir. 4 Temmuz 1898 senesi Aydın Emlak-ı Hümayun İdaresine 200 kuruş maaşla nakil edilmiştir. Vazife-i ifasında gayreti Aydın Emlak-ı Hümayun idaresince tasdik edilmiştir.

⁸⁶ BOA. DH. SAİD. d.115/192.

Aydın Emlak Hümayun İdaresi 1 Eylül 1899 tarihli ve 150 numaralı tahrirat cetveli, Emlak-ı Hümayun kaleminin derkenarı, nüfus tezkeresi, tercüme-i hal varakası şubesinde ömrü memuriyeti kayıtlıdır.

13 Ağustos 1900 senesi 280 kuruş, 11 Mayıs 1902 senesi 380 kuruş, 30 Haziran 1904 senesi maaşı 400 kuruşa artırıldığı sicil şubesinin 30 Ocak 1906 tarihli 2 kıt'a vukuat postasıyla bildirilmiştir.1 Temmuz 1906.⁸⁷

II. 53. Ahmet Tevfik Efendi

Mustafa Efendi'nin oğludur.1885 senesinde Kemah kazasında doğmuştur. Kemah kazası sıbyan mektebinde bir miktar dini ilimler tahsil ettikten sonra rüştiye mektebi 2.sınıfına kadar olan dersleri gördükten sonra Dersaadette tahsiline devam etmiştir. 25 Mayıs 1906 tarihinde Boyabat kazası tahkikat kâtipliğine tayin olunmuştur. 7 Kasım 1909 senesi aylık 200 kuruş maaşla Boyabat kazası mühürdar kitabetine, 27 Ekim 1907 senesi 250 kuruş maaş ile Suşehri Ziraat Bankasına refakatle memur tayin edilmiştir. 14 Mayıs 1911 senesi aynı miktar maaşla Kemah Ziraat Bankasına terfi olunarak refakatiyle ifa-i vazifeye mübaşeret eylemiştir.

Boyabat kazası kaymakamlığı, tercüme-i hal varakası münderacatı, Ziraat Bankası idaresince vazifesinde hüsnü hizmet ve gayret sahibi olduğu beyan edilmiştir. Nüfus tezkeresi, rüştiye mektebi, vazife-i ifası hizmet sabıkasında istihdam müddetli, miktar maaşı ve beraatı zemtli Ankara Ziraat Bankası Şubesi meclis idaresinin 3 Mayıs 1908 tarihli mazbata sureti aslı tercüme-i hal varakasıyla kayıtlı olup Suşehri ve Boyabat nahiyeleri, Boyabat kazası meclis idaresinin 4 Mayıs 1905, 14 Haziran 1909, 3 Eylül 1910 tarihli mazbatalarında beyan edilmiştir. Hizmet süresince vazife-i ifası, tarihi mübaşeretiyle, miktar maaşı Ziraat Bankası Umumiyesince kayıtlı olup 15 Ağustos 1912 tarihli ve 9/128 sicil numarasınca gösterilmiştir.4 Haziran 1913⁸⁸

⁸⁷ BOA. DH. SAİD. d.129/139.

⁸⁸ BOA. DH. SAİD. d.165/205.

II. 54. Mustafa İhsan Efendi

Abdülmeccid Efendinin oğludur.1873 senesinde Kemah'da doğduğu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Kemah sıbyan mektebinden mezun olduktan sonra Kemah kazası rüştiye mektebinde tahsil görüp şهادetname aldıktan sonra İdare-i Harbiyesinin 2.sınıfına kadar okuduktan sonra 7 Mart 1897 senesinde İdare-i Harbiye mektebinden ihraç edilmiştir. Türkçe okuryazardır.

Erkan-ı Harbiye Nezareti idaresine mülazemetle devam ederek 14 Nisan 1902 senesinde maaşına 15 kuruş taltif olunmuştur. 29 Ekim 1902 senesinden 28 Ağustos 1905 senesine kadar, 15 Ocak 1906 senesinden 9 Mayıs 1908 senesine kadar memuriyetine devam etmiştir. 4 Ağustos 1908 senesinde maaşına 10 kuruş zam ile maaşı 100 kuruşa yükselmiştir. 13 Eylül 1909 senesinde 150 kuruş maaşla 5.daire nüfus mülazemetliğine tayin edildiği 24 Ekim 1909 tarihli nüfus defterinden anlaşılmıştır.⁸⁹

II. 55. Yusuf Cemal Efendi

Nüfus memuru Süleyman Efendinin oğludur. 1873 senesi hicrisinde Kemah kazasında doğduğu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Sıbyan mektebinde İslami ilimler görmüştür. Kemah kazası mektebi rüştiyesinde bir miktar ders okumuştur. Türkçe okuryazardır. 26 Haziran 1889 senesinde 16 yaşında iken Kemah kazası nüfus dairesinde ve Refahiye kazası mal müdürlüğü kalemlerinde memurluk yapmıştır.

1895 senesi Adana kazasında Orman ve Ziraat Nezaretinde memuriyetini icra etmiştir. Memur hakkındaki bu bilgiler 23 Şubat 1901 tarihli tercüme-i hal ve 29 Temmuz 1898 tarihli Orman ve Ziraat Nezareti Müdürlüğü tarafından yazılan mülahazada kayıtlıdır.⁹⁰

⁸⁹ BOA. DH. SAİD. d.163/246.

⁹⁰ BOA. DH. SAİD. d.86/18.

II. 56. Kazım Habib Efendi

Kadı oğlu Ömer Efendinin oğludur. 1874 senesi hicrisinde Kemah kazasında doğduğu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Kemah kazası sıbyan mektebinde ve rüştiyesinde tahsil gördükten sonra Kırıkkale Sancağı mülkiyesinde tedrisine devam etmiş, 1891 tarihinde şehadet name ve Mülkiye idari mektebinden 10 Temmuz 1896 tarihli tasdikname almıştır. Türkçe okuryazar olduğu tercüme-i hal varakasında kayıtlıdır. Kırıkkale sancağı hakani kalemine 1894 senesinde tayin edilmiştir. 19 Mayıs 1901 senesinde Maliye kalemine tayin edilmiştir. Vazifesinde hüsnü hizmet ve muktedir olduğu 10 Temmuz 1899 tarihli varakasında kayıtlıdır. Kemah kazası idaresi, 1899 tarihli Erzincan sancağı meclis idaresi, 12 Ağustos 1902 tarihli mazbatasında görevinde muktedir olduğu kayıt edilmiştir.⁹¹

II. 57. Mehmet Hayri Efendi

Postahane memurlarından Mustafa Hayri Efendi'nin oğludur. 1875 senesinde Erzurum vilayetinin Kemah kazasında doğduğu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Kemah sıbyan mektebinde okuduktan sonra rüştiye mektebinde tahsil görüp 1.dereceden şehadetname almıştır. Muallimi mahsusda Arabi ve Farsî tahsil gördüğü, Türkçe okuryazar olduğu tercüme-i hal varakasında kayıtlıdır. 8 Kasım 1897 senesinde dâhiliye nezareti mektubi kalemine girdiği 1 Şubat 1899 senesinde 20 kuruş maaş aldığı, 5 Eylül 1901 senesinde 30 kuruş, 12 Aralık 1901 senesinde maaşına 20 kuruş ilave ile maaşı 70 kuruşa yükseltilmiştir. Kemah dâhiliye nezareti müdürlüğü ve şahadetnamesinde görevinde muktedir ve gayret sahibi olduğu, maaşı, miktarı kayıtlıdır. 19 Kasım 1903⁹²

II. 58. Halil Hakkı Efendi

Esnafın Müteveffa Bekir Ağanın oğludur. 1875 senesinde Kemah'ta doğdu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Kemah sıbyan mektebinde okuduktan sonra rüştiye mektebinde mertebe dersleri okumuştur. Türkçe okuryazar olduğu tercüme-i hal varakasında kayıtlıdır.

⁹¹ BOA. DH. SAİD. d.112/220.

⁹² BOA. DH. SAİD. d.36/61.

1894 senesinde Niğde telgraf hanesine mülazemetle tayin edilmiştir. 8 Aralık 1895 senesinde aylık 250 kuruş maaş ile Konya eyaletine Telgraf ve Posta muhabere memuriyetine tayin olunmuştur. Telgraf ve Posta Nezareti vazifesinde bulunduğu tasdik edilmiştir. Memuriyet hayatı Telgraf ve Posta Nezareti, sicill-i ahval ve muhasebe kalemleri, şahadetnamesiyle, nüfus tezkere sandığı, tercüme-i halleriyle beraber sicil-i ahval şubesinde kayıtlıdır. 21 Mayıs 1906⁹³

II. 59. Mehmet Arif Efendi

Posta tatarlarından Müteveffa İbrahim Ethem Efendinin oğludur. 1876 senesinde Erzurum vilayetine bağlı Kemah kazasında doğduğu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Sıbyan mektebinde bir miktar tahsil gördükten sonra, Kemah rüştiyesinde bir miktar tahsil görüp Şehadetname almıştır. Türkçe okuryazardır. 18 Nisan 1896 senesinde 130 kuruş aylık maaşla Zabıt nazırlığına kayıt olmuştur. 1897 senesi 400 kuruş maaşla Çatalca Sancağı Jandarma Nezaretine kayıt olunmuştur. 1898 senesinde Niğde ve Mütherekil kazaları telgrafhaneleri ve mülazemetle devam etmiştir. 31 Ekim 1902 senesi aylık 300 kuruş maaşla Şam'ı Şerife Posta ve Telgraf merkezi muhabere memurluğuna tayin edilmiştir. Memuriyeti boyunca görevinde muktedir ve hüsnü hizmet sahibi olduğu, çalıştığı tüm kurumlar ve terceme-i hal varakasinda kayıtlıdır. 21 Mayıs 1906

8 Nisan 1904 senesi 300 kuruş maaşla Kırtıl kazası Merkez Posta ve telgraf nezareti Muhabere memurluğuna tayin edildiği 9 Haziran 1906 tarihli vukuat cetvelinde kayıtlıdır.⁹⁴

II. 60. Molla Hafız Hayri Efendi

Hafız İbrahim Efendi'nin oğludur.1876 senesi hicrisinde doğmuştur. Kemah kazasında doğduğu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Kemah kazası sibyan mektebinde bir miktar dini ilimler okuduktan sonra rüştiye mektebinde bir miktar Arabi ve Farisi okumuştur. Türkçe okuryazar olduğu tercüme-i hal varakasinda kayıtlıdır.

⁹³ BOA. DH. SAİD. d.154/82.

⁹⁴ BOA. DH. SAİD. d.115/175.

1893 senesi hicrisinde Meğri kazası Tapu tahrirat kalemi memurluğuna 13 Mart 1897 senesinden 13 Mart 1897 senesine kadar 400 kuruş maaşla Meğri kazası Ağnam 2. kol kâtipliği memurluğuna, 9 Mart 1901 senesinde 120 kuruş maaşla aynı kazanın nüfuz kâtipliğine tayin edilmiştir. 20 Şubat 1903 senesinde istifa ederek, 14 Mart 1903 senesinde 600 kuruş maaşla ağnam 2. kol kâtipliğine tayin edilmiştir.

Muğla kazası mal müdürlüğü ile Muğla kaymakamlığı, Aydın Vilayeti celilesi defterdarlığına yazılan mülazemete atıf ile Maliye Nezareti Müdürlüğü görevinde muktedir ve iktidar sahibi olduğu beyan edilmiştir. Aydın Vilayeti meclis idaresi 28 Temmuz 1904 tarihli mazbatasında ve varakasında, memuriyet ömrü boyunca tayin ve maaş miktarı Adana vilayeti meclis idare defterdarlığında da tebliğ edildiği Maliye dairesi muhasebesi 9 Nisan 1907 tarihli eslı varakası ve tercüme-i hal varakasında da kayıtlıdır.⁹⁵

II. 61. İsmail Hakkı Efendi

Hafız Mehmet Cahit Efendi'nin oğludur. 1876 senesinde Kemah kazasında doğduğu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Kemah Sıbyan mektebinden mezun olduktan sonra mektebi rüştiyesinde tahsil görmüştür. 2 Ağustos 1894 tarihinde şهادetnamesini almıştır.

2 Temmuz 1903 senesinde 250 kuruş maaş ile Kemah kazası Ziraat Bankası muhasebe kâtipliğine refakatle tayin olunarak işe başlamıştır. Kemah kazası kaymakamlığı, Ziraat Bankası idaresince yazılan mülahazalarda vazife-i ifaya kâfi olduğu tasdik olunmuştur. Nüfus tezkeresi, mektebi şهادetnamesi tercüme-i hal varakası şubesinde memuriyet hayatı mahfuzdur. Vazife-i ifasında muktedir olduğu, miktar maaşı evrak muhasebesince kaydedilip anlaşılmıştır. 28 Mayıs 1909⁹⁶

II. 62. Hasan Efendi

Mahir Efendinin oğludur. 1877 senesinde Kemah'ta doğmuştur. Kemah sıbyan ve rüştiye mektebinde tahsil görüp Türkçe okuryazar olduğu tercüme-i hal varakasında kayıtlıdır. bir müddet resumat muhafaza idaresine devam ettikten sonra

⁹⁵ BOA. DH. SAİD. d.136/256.

⁹⁶ BOA. DH. SAİD. d.159/250.

4 Şubat 1901 senesi 300 kuruş maaşla muhafaza memurluğuna tayin olunmuştur. 2 Ağustos 1903 tarihinde istifa etmiş 12 Ağustos 1907 tarihinde askere alınarak terhiz memuriyetine adavet eylemiştir.

Rüsumat memuriyetindeki hizmetinde vukuatı bulunduğu tercüme-i hal varakası zeyli, muhafaza memuriyetine yazılan şehrinde suçsuz olduğu anlaşılmış nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. 1 Kasım 1899 senesinde maaşı 350 kuruşa artırıldığı 1 Temmuz 1898 tarihli rüsumat müdüriyeti vazifesine ifa edilmiştir. 16 Mayıs 1902⁹⁷

II. 63. Mehmet Tefik Efendi

Müteveffa Mustafa Efendinin oğludur.1880 senesinde Kemah kazasında doğduğu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Kemah kazası sıbyan mektebinden mezun olduktan sonra rüştiye mektebinde tahsiline devam edip şهادetnamesini almıştır. Türkçe okuryazar olduğu tercüme-i hal varakasında kayıtlıdır. 21 Mart 1905 senesinde 200 kuruş maaşla asker emniyeti Kemah kazası 10. daire piyade tahsildarlığına tayin edilmiş 1021 numaralı vazife celilesi memuriyetine kayıt edilmiştir.

Kemah kazası Maliye müdürlüğü, kaymakamlığı, Erzurum Vilayeti defterdarlığı tahsilât idaresince yazılan mülahazaya atfen maliye nezareti celilesinde vazifesinde iktidar sahibi olduğu beyan edilmiştir. Nüfus tezkeresi, mektebi rüştiyesi, şهادetnamesi, Kemah kazası 10.daire piyade tahsildarlığı, tayin tarihi, maaş miktarı memuriyete kayıt olunduğu hali tahsilât idaresince 24 Aralık 1908 tarihli aslı tercüme-i hal varakasında kayıtlıdır. 7 Haziran 1904⁹⁸

II. 64. Kazım Efendi

Lüleburgaz kazasından Hamdi Efendi'nin oğludur.1880 senesinde Kemah kazasında doğduğu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Kemah kazası sıbyan mektebi, rüştiye mektebi ve Kırıkkale Mülkiye idaresi 3.sınıfına kadar tahsil görmüştür. Arzusuyla mektebi terk eylemiş, rüştiye mektebinde izhar okuduğu 5 Temmuz 1891 tarihli şهادetnamesin de kayıtlıdır.

⁹⁷ BOA. DH. SAİD. d.194/118.

⁹⁸ BOA. DH. SAİD. d.134/191.

Mekteb-i Mülkiye idaresinde dahi hüsnü hizmet sahibi olduğu kayıtlıdır. 15 Temmuz 1894 senesinde tasdikname almıştır. Türkçe okuryazar olduğu tercüme-i hal varakasında kayıtlıdır. Kırıkkale Sancağı defteri hakan-i kalemi ve 1895 senesinde Kemah kazası vergi kalemine 19 Temmuz 1897 senesine kadar maliye kalemine mülazemetle devam etmiş ve sonra aynı senenin Temmuz ayında 144 kuruş maaşla Kemah kazası tahrirat kâtipliğine tayin edilmiştir. 9 Nisan 1901 senesinde tahrirat müdürlüğünde mülazemetle görevinde müdürlüğe terfi edilip maaşı artırılmıştır.⁹⁹

II. 65. Mehmet Sabit Efendi

Kemah kazası Jandaromasından Şakir zade Müteveffa Hacı Mustafa Rahmi Bey'in oğludur. 1880 senesinde Erzurum vilayetinin Kemah kazasında doğmuştur. Kemah sıbyan ve rüştiye mektebinde mertebe dersleri tedris ederek aliyyül ala derecede şehadetname almıştır. Arabi ve Farisi okumuştur. Kemah nahiyesinden Faruk Alaattin Abdullah Efendi'nin derslerine devam ederek 6 Haziran 1895 senesinde icazetnamesini almıştır. Türkçe okuryazar olup Fransızcaya aşına olduğu tecüme-i hal varakasında kayıtlıdır.

31 Aralık 1908 senesine kadar 560 kuruş miktar maaş ile Erzurum vilayetine bağlı Refahiye kazası kaymakam vekâletine istihdam edilmiştir. 30 Ağustos 1909 senesi 1000 kuruş maaşla Dersim Sancağı kaymakamlığına vekâleten tayin edilmiştir. 21 Aralık 1910 senesi 4. Ordu Osmanlı komutanlığı piyade ve teftiş kalemine 6000 kuruş maaş ile tayin edilmiştir. Elazığ valiliğinden yazılan mülahazada memurluk vazifesinde liyakat ve kifayet sahibi olduğu ve hüsnü hizmet ile çalıştığı tasdik edilmiştir. Memurluk vazifesi boyunca hakkında herhangi bir şikâyet bulunmamış vazifede bulunduğu müddetçe vazifesini en iyi şekilde yaptığı çalıştığı kurumlarca kayıt edilmiştir.¹⁰⁰

⁹⁹ BOA. DH. SAİD. d.112 /120.

¹⁰⁰ BOA. DH. SAİD. d. 179/174.

II. 66. Osman Nuri Efendi

Tüccardan Abdulhamid Efendi'nin oğludur.1880 senesinde Kemah kazasında doğduğu nüfus tezkeresinde ve tercüme-i hal varakasinda kayıtlıdır. Kemah sıbyan ve rüştiye mektebinden tahsil görüp şehadetname almıştır. 9 Temmuz 1894 senesinde Erzurum vilayeti Ziraat Bankası şubesi mukidliğine tayin edilmiştir. 16 Şubat 1903 senesine kadar vazifesini ifa etmiştir. Ziraat Bankası idaresi umumiyesi tarafından yazılan mülahazada vazifesini hüsnü hizmet ve gayretle ifa ettiği tasdik dilmıştır.

10 Temmuz 1903 senesinde Tercan Ziraat Bankası muhasebe kâtipliğine, 16 Kasım 1905 400 kuruş maaşla Çermik Ziraat Bankasına nakil edilip hizmeti müddetince bir gün vazifesini zemt eylemişliği olmadığı Ziraat Bankası Müdürlüğü 17 Mayıs 1905 tarihli vukuat postasında kayıtlıdır.¹⁰¹

II. 67. Mehmet Dursun Efendi

Müteveffa Ömer Ağa'nın oğludur. 1881 senesinde Erzurum vilayeti Kemah kazası sıbyan mektebinde okuduktan sonra Kemah rüştiye mektebinde mertebe dersleri tahsil görüp şehadetname almıştır. 1901 senesinde Konya vilayeti, Niğde Sancağı Telgraf muhasebesine aynı senenin Temmuz ayında 250 kuruş maaşla Aksaray kazası telgraf ve posta merkezi muhasebe memuriyetine tayin edilmiştir.12 Ağustos 1903 senesinde aylık 200 kuruş maaşla Aksaray kazası Merkez Telgraf ve Posta müdürlüğüne tayin edilmiştir. Bu memura ait bilgiler Posta ve Telgraf nezareti ve tercüme-i hal varakasinda kayıtlıdır. 2 Kasım 1904¹⁰²

II. 68. Mehmet Hayri Efendi

Postahane memurlarından Mustafa Hayri Efendinin oğludur. 1882 senesi hicrisinde Erzurum Vilayetine bağla Kemah kazasında doğduğu tercüme-i hal varakasinda kayıtlıdır. Sıbyan mektebinde bir miktar okuduktan sonra, rüştiye mektebinde tahsil görmüştür. 1. Dereceden şehadetname almıştır. Arabî ve Farisi tahsil etmiştir. Türkçe okuryazar olduğu tercüme-i hal varakasinda kayıtlıdır. 1900 senesi 20 kuruş maaşla Dâhiliye Nezareti mektebi kalemligi görevine girmiştir.

¹⁰¹ BOA. DH. SAİD. d.36/224.

¹⁰² BOA. DH. SAİD. d.116/117.

8 Mayıs 1901 maaşına 30 kuruş, aynı senenin ağustosun 12'sinde 20 kuruş ilave edilerek maaşı 70 kuruş olmuştur. Memuriyeti boyunca hüsnü hizmet ve vazifeye muktedir olduğu 2 Temmuz 1903 Dâhiliye Sicil Şube Dairesi ve tercüme-i hal varakasinda kayıtlıdır.¹⁰³

II. 69. Abdullaziz Efendi

Müftü zade Hasan Efendi'nin oğludur. 1882 senesinde Kemah'da doğduğu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Kemah sıbyan mektebinden mezun olduktan sonra rüştiye mektebinde mertebe dersleri tedris ederek şhadetnamesini almıştır. Türkçe okuryazardır. 7 Eylül 1898 senesinde mülazemetle Aralık 27'sinden Mart 22'sine kadar 500 kuruş maaşla Düyun-u Umumiye İdaresi 2.kol memurluğuna muvakkaten tayin olunmuştur. Vazifesinde istihdam olunduktan sonra istifa etmiştir. 22 Eylül 1899 senesinde Dersaadet Maliye Nezareti kâtipliğine girip 10 Haziran 1901 senesine kadar 260 kuruş maaşla maliye nezaretine muvakkaten tezkere kâtipliği memurluğunda bulunmuştur. 15 Mayıs 1902 senesinde aylık 250 kuruş maaşla maliye nezareti kalemi memurluğunda 13 aralığa kadar vazifesinde bulunmuştur. Rüsumat ve Tuz Nezareti celilesinden yazılan mülahazada vazifesinde hüsn-ü hal ve iktidar sahibi olduğu, tercüme-i hal varakasinda münderacatı, maaş miktarı Düyun-u Umumiye Müdüriyetince de teyit edilmiştir.¹⁰⁴

II. 70. Mustafa Kamil Efendi

Mehmet Cahit Efendi'nin oğludur. 1882 senesinde Kemah kazasında doğduğu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Kemah kazası sıbyan mektebinde bir miktar dini ilimler tahsil ettikten sonra mektebi rüştiyesinde mertebe dersleri okumuştur. 17 Ekim 1905 tarihli aliyülala derecede şhadetname almıştır.

14 Ocak 1906 senesinden 6 Temmuz 1908 senesine kadar 100 kuruş maaş ile Ankara Ziraat Bankası memurluğuna devam ettikten sonra 7 Temmuz 1908 senesinde Minelcuhur kazası sandık muhasebe kâtipliğine tayin olunarak vazife-i ifaya başlamıştır.

¹⁰³ BOA. DH. SAİD. d.166/40.

¹⁰⁴ BOA. DH. SAİD. d.141/79.

Minelcuhur kazası kaymakamlığı, tercüme-i hal varakası, Ziraat Bankası idare-i umumiyesine vazife-i ifa etmekte olduğu beyan edilmiştir. Hizmeti sabıkası müdüriyeti istihdam, miktar maaşı, miktarı, Ankara meclis Şube idaresi 29 Haziran 1907 tarihli mazbatasını, nüfus tezkeresi, mekteb-i şehadetnamesi sureti aslı tercüme-i hal varakası şubesince kayıtlı olup hizmeti süresince vazifesi ifa tarihli mübaşeretini evrak muhaberesinde beyan olunmuştur. 15 Şubat 1912

23 Şubat 1908 senesi aynı miktar maaşıyla Ankara Vilayeti Ziraat Bankası Şubesi nakil edilip, hizmeti müddetince hakkında herhangi bir şikâyet olmamış ve vazifede bulunduğu dönemlerde görevini en iyi şekilde yaptığı 9 Temmuz 1910 tarihli vukuat postasıyla gösterilmiştir.¹⁰⁵

II. 71. Yusuf Ziya Efendi

Ali Efendi'nin oğludur. 1882 senesi Kemah kazasında doğduğu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Kemah kazası sıbyan mektebinde okuduktan sonra rüştiye mektebinde tahsil görmüştür. 14 Temmuz 1896 tarihinde şahadetname almıştır. 9 Ekim 1896 senesinde Mazkuru kazası tahrirat kalemine mülazemetle girip 6 Şubat 1900 senesinde Andut kazası tapu kâtipliğine tayin edilmiştir. 29 Ekim 1900 senesinde 150 kuruş maaşla Harput kazası belediye dairesi kâtipliğine tayin edilmiştir. 6 Temmuz 1902 senesinde maaşı 100 kuruş artırılmıştır. 29 Ağustos 1903 senesinde Pötürge kazası Ziraat bankası meclis kâtipliğine nakil edilip tapu kâtipliği yaptığında 220 kuruş maaş almıştır. Pötürge kaymakamlığı ve tercüme-i hal varakasında görevinde terfi ettiği kayıtlıdır. Ziraat Bankası idaresi, Harput kazası belediye dairesi, 3 Ağustos 1897 tarihli şahadetnamesi, nüfus tezkeresi ve tercüm-i hal varakasında, memuriyeti süresi boyunca maaş miktarı ve vazifesinde muktedir ve hüsnü hizmet sahibi tasdik edilmiştir. 8 Ekim 1896

3 Kasım 1904 senesinde 400 kuruş maaşla Eğin ziraat ve kadastru muhasebe kâtipliğine, 23 Haziran 1908 1000 kuruş maaşla tapu ve kadastru muavinliğine tayin edilmiştir. Hizmet sabıkası olan Tapu ve Ziraat Bankasında hizmet etmiş ve ilişkisi olduğu Ziraat Bankası Müdürlüğü 2 Aralık 1908 tarihli vukuat cetvelinde

¹⁰⁵ BOA. DH. SAİD. d.161/137.

kayıtlıdır. 23 Aralık 1909 senesinde 800 kuruş maaşla Eğin kazası teftiş kalemi tetkik memurluğuna tayin edilmiştir. 24 Aralık 1911 senesinde 1100 kuruş maaşla Netra Nezareti Demiryolları Müdürlüğü muhasebesine tayin edildiği 1 Ocak 1912 tarihli vukuat cetvelinde kayıtlıdır.¹⁰⁶

II. 72. Hüseyin Mazhar Efendi

Mehmet Efendi'nin oğludur. 1882 senesinde Kemah'ta doğduğu Osmanlı nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Sıbyan mektebinde dini ilimler okuduktan sonra rüştiye mektebinde mertebe dersleri tahsil etmiştir. 13 Ağustos 1894 tarihinde ali derecede şahadetnamesini almıştır.

8 Nisan 1904 senesinde 12 Aralık 1905 senesine kadar aylık 100 kuruş maaşla Anakara Ziraat bankası memurluğuna tayin olunmuştur. 14 Ocak 1906 senesinde aylık 250 kuruş maaş ile Boyabat Ziraat Bankası Muhasebe Kâtipliği ve Ziraat Bankası el ile havale memurluğuna icra olunarak ifayı vazife mübaşir, ehliyeti kâfi olduğu, Boyabat Kazası Kaymakamlığından yazılan mülhaza ile de tasdik edilmiştir.

Hüsnü Hizmetinde istihdam, miktar maaşı, ayrılış sebebi, hüsnü hizmeti Ankara Ziraat Bankası Şubesi meclis idaresiyle, 3 Aralık 1905 tarihli mazbatası, nüfus tezkeresi, mektebi şahadetnamesi, nüfus sandığı şubesi 26 Mayıs 1905 tarihli ceride-i aslı ve tercüme-i hal varakasıyla kayıtlıdır. 23 Nisan 1907

23 Şubat 1907 senesi, aylık 400 kuruş maaşla Ürgüp Ziraat Bankası muhasebe kâtipliğine nakil edilmiştir. 15 Ekim 1907 senesinde vazifesinden istifa ettiği 29 Nisan 1908 senesi 350 kuruş maaşla Ziraat Bankası erzak mukayyitliğine tayin edildiği hizmet sabıkasıyla zeyl olduğu 16 Ağustos 1910 tarihli vukuat postasıyla gönderilmiştir. 23 Kasım 1909 senesinde vazife-i memurluğundan istifa ederek bir gün zemt eğlemediği 5 Haziran 1911 tarihli vukuat cetvelinde gösterilmiştir.¹⁰⁷

¹⁰⁶ BOA. DH. SAİD. d.127/126.

¹⁰⁷ BOA. DH. SAİD. d.140/198.

II. 73. Mehmet Cemil Efendi

Mustafa Hamdi Efendi'nin oğludur. 1883 senesinde Kemah kazasında doğduğu tercüme-i hal varakasinda kayıtlıdır. Kemah sıbyan mektebinden mezun olduktan sonra rüştiye mektebinde bir miktar İslami dersler okumuştur. Erzurum İdari Mülkiye mektebinde mertebe dersleri tahsil etmiştir. 15 Temmuz 1904 tarihli ali dereceden şehadetname almıştır. Ankara Ziraat Bankası Şubesine mülazemetle ta'yin olunduktan sonra 30 Eylül 1906 senesinde Çorum Ziraat Bankası Muhasebe kâtipliği memurluğuna tayin olunmuştur. Vazifeyi ifasında hüsnü hal ve istikamet üzere olduğu tercüme-i hal varakası, Ankara Ziraat Bankası Müdüriyeti, Nüfus tezkeresi, mektep şehadet namesinde kayıtlı olup vazife-i ifasında miktar maaşı evrak muhasebesince kayıt edilmiştir. 27 Nisan 1907¹⁰⁸

II. 74. Yusuf Ziya Efendi

Kemahlı Mehmet Çavuşun oğludur. 1883 senesinde Kemah kazasının Tat karyesinde doğduğu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Sıbyan mektebinde bir miktar dini ilimler tahsil ettikten sonra mektebi rüştiyesinde mertebe dersleri okuyup bir kıt'a şehadetname almıştır. Türkçe okuryazar olduğu tercüme-i hal varakasinda kayıtlıdır. Bir müddet Kırtıl kazası maliye kaleminde çalıştıktan sonra mülazemetle 12 Temmuz 1908 senesinde 1. Daire Piyade tahsildarlığına tayin edilip 4997 numarasıyla kayıt edilmiştir. Kırtıl kazası Maliye Müdürlüğü ile kaymakamlığından ve muhasebe celilesinden yazılan mülazemete atıf ile Maliye Nezareti Müdürlüğü vazifesinde ehliyet sahibi olduğu beyan edilmiştir. Nüfus tezkeresi, mektebi şehadetnamelerinin suretleri, maliye kalemi mülazemetin de vazifesinde hüsnü hal ve muktedir olduğu kayıt edilmiştir. 18 Haziran 1908 tarihli Maliye Müdürlüğü kayıtlarında, tercüme-i hal varakasının aslında hizmeti hususunda tarihi, tayini, miktar maaşı nüfus müdürlüğüne kayıd olduğu varidat muhasebesince atıf olunan mezkûrda gösterilmiştir. 5 Aralık 1908

¹⁰⁸ BOA. DH. SAİD. d.143/127.

II. 75. Salim Efendi

Hafız Ahmet Efendi'nin oğludur. 1883 senesinde Kemah kazasında doğduğu nüfus tezkeresinde kayıtlıdır. Sıbyan mektebinde okuduktan sonra rüştiye mektebinde tahsil görmüştür. Balmak Hendese Mülkiye Mektebinde 1897 Tarihli vusat derecesinde şهادetname almıştır. Türkçe okuryazar olduğu ve Fransızcaya aşına olduğu tercüme-i hal varakasinda kayıtlıdır. 23 Ekim 1909 senesinde aylık 1000 kuruş maaş ile Evrak-ı Hümayun Asayiş idaresi heyet 1. mukayyitliğine tayin edilmiştir. Vazifesinde müthim bulunduğu inşaat ve tamirat müdüriyetince tasdik edilmiştir. 22 Ekim 1899 tarihli şهادetnamesi Hendese Mülkiye şهادetnamesi ve tercüme-i hal varakasinda memuriyet hayatı kayıtlıdır.

11 Mayıs 1900 senesinden 18 Temmuz 1910 senesine kadar 1150 kuruş maaşla vergi dairesinde memurluğunu devam ettirdiği 12 Kasım 1910 tarihli mezkur cetvelinde bildirilmiştir.¹⁰⁹

II. 76. Mustafa Fehmi Efendi

Müteveffa Mustafa Ağa'nın oğludur. 1884 senesinde Kemah kazasında doğmuştur. Kemah kazası iptida mektebinde okuduktan sonra Rüştiye mektebinde 13 Eylül 1899 tarihli aliyyül ala derecede şهادetname almıştır. Bir müddet medreseye devam ederek Arapça tahsil ettiği tercüme-i hal varakasinda kayıtlıdır. Türkçe okuryazardır.

Bir müddet Kemah kazası bidayet mahkemesi ve tahrirat kalemlerinde mülazemetle devam ederek 21 Nisan senesi 350 kuruş maaşla Kemah kazası rüsumat müdüriyetine tayin olunmuş ve müdüriyetinin lağvı ile 24 Mayıs 1911 senesi vazifesi bitmiştir. 24 Ekim 1911 senesi 300 kuruş maaşla Kemah kazası evkaf memurluğuna tayin edilmiştir. Evkaf-ı humayun nezaretince 9 Haziran 1912 tarihinde memuriyeti tasdik edilmiştir. Tercüme-i hal varakası Kemah kazası kaymakamlığı tarafından aslı tasdik olunmuştur. Bidayet mahkemesi ve tahrirat kalemine mülazemetle ve Kemah kazası meclis idaresine 25 Nisan 1912 rüsumat nezaretine hizmeti, maaş miktarı, sebebi ayrılışı vazifesini en iyi şekilde ifa ettiği meclis idaresi 24 Temmuz 1911

¹⁰⁹ BOA. DH. SAİD. d.171/101.

tarikli mazbatalarında kayıtlıdır. Evkaf memurluğuna tayini tarihi Erzurum evkaf müdüriyetinin 9 Kasım1911 tarihli mazbatasında maaş miktarı,1909 senesi evkaf bütçesinde anlaşılmıştır. Evkaf müdüriyeti mazbatası, nüfus tezkeresi, mekteb-i şehadetnamesi ve tercüme-i hal varakası aslı ile kayıt edilmiştir. 24 Ocak 1913.¹¹⁰

II. 77. Ahmet Tefvik Efendi

Mustafa Efendi'nin oğludur.1884 senesinde Kemah kazasında doğmuştur. Kemah kazası sıbyan mektebinde bir miktar dini ilimler tahsil ettikten sonra Rüştüye mektebi 2.sınıfına kadar olan dersleri gördükten sonra Dersaadette tahsiline devam etmiştir. 25 Mayıs 1906 tarihinde Boyabat kazası tahkikat kâtipliğine tayin olunmuştur. 7 Kasım 1909 senesi aylık 200 kuruş maaşla Boyabat kazası mühürdar kitabetine, 21 Aralık 1902 senesi 250 kuruş maaş ile Suşehri Ziraat Bankasına refakatle memur tayin edilmiştir. 14 Mayıs 1911 senesi aynı miktar maaşla Kemah Ziraat Bankasına terfi olunarak refakatiyle ifa-i vazifeye mübaşeret eylemiştir.

Boyabat kazası kaymakamlığı, tercüme-i hal varakası münderecatı, Ziraat Bankası idaresince vazifesinde hüsnü hizmet ve gayret sahibi olduğu beyan edilmiştir. Nüfus tezkeresi, rüştüye mektebi, vazife-i ifası hizmet sabıkasında istihdam müddetli, miktar maaşı ve beraatı zemtli Ankara Ziraat Bankası Şubesi meclis idaresinin 3 Haziran 1908 tarihli mazbata sureti aslı tercüme-i hal varakasıyla kayıtlı olup Suşehri ve Boyabat nahiyeleri, Boyabat kazası meclis idaresinin 4 Temmuz 1905, 14 Haziran 1909, 4 Temmuz 1910 tarihli mazbatalarında beyan edilmiştir. Hizmet süresince vazife-i ifası, tarihi mübaşeretiyle, miktar maaşı Ziraat Bankası Umumiyesince kayıtlı olup 15 Ağustos 1912 tarihli ve 9/128 sicil numarasınca gösterilmiştir. 4 Haziran 1913¹¹¹

¹¹⁰ BOA. DH. SAİD. d.195/205.

¹¹¹ BOA. DH. SAİD. d.193/46.

SONUÇ

Osmanlı Devleti hizmetinde çalışan memurların biyografilerinin kaydedildiği ve hizmetlerindeki değişiklikleri gösteren sicillerinin tutulması konusunda önemli bir çalışma II. Abdülhamit saltanatı başlangıcında, Dâhiliye Nezareti bünyesinde 6 Şubat 1879 tarihinde *Sicill-i Ahvâl Komisyonu*'nun kurulması ile olmuştur. Komisyonun alt birimleri olarak merkez dairelerde Sicill-i Ahvâl Şubeleri, taşrada bulunan vilayet ve müstakil livalarda ise Sicill-i Ahvâl Hususi Komisyonları teşekkül edilmiştir. Komisyonun çalışmaları neticesinde 196 adet büyük boy sicil defterine 92.137 devlet memurunun biyografileri kaydedilmiştir.

Daha verimli ve etkili çalışması için komisyon, 1894 yılında yeniden yapılandırılmış, müstakil ve daimi bir hüviyeti kazanmıştır.¹¹² 1896 senesinde bu komisyon lağvedilerek yerine hiçbir daireye bağlı olmayan *Memurîn-i Mülkîye Komisyonu* kurulmuştur. 1908 senesinde II. Meşrutiyetin ilanını müteakip, Memurîn-i Mülkîye Komisyonu kaldırılmış, Dâhiliye Nezâreti teşkilatı içerisinde *Sicill-i Ahvâl İdaresi* adıyla yeniden yapılandırılmıştır. Böylece her daire memurunu kendisi seçeceği için umumî sicil uygulamasına son verilmiş, memurların özgeçmiş özetleri ve sicil evrakları memur dosyalarında muhafaza edilmeye başlanmıştır.¹¹³

Sicill-i Ahvâl Komisyonu, kaldırıldığı 1909 senesine kadar zor şartlar altında görev yapmıştır. Özellikle 1879'dan 1885 senesine kadar memurların Sicill-i Ahvâl komisyonuna verdikleri biyografileri, hiçbir inceleme yapılmadan ve resmî belgelerle doğrulukları kanıtlanmadan sicile geçirilmiştir. Bunun neticesinde, sicil kayıtlarında memurlarla ilgili bilinmesi gereken pek çok nokta meçhul kalmıştır. Ancak, 1885 yılında memurların verdikleri biyografiler, derinlemesine incelenmeye başlanmış ve 1888 senesinden itibaren, biyografilerdeki bilgilerin doğruluğu ve tam olup olmadığı resmî belgelere başvurularak ve karşılaştırılarak doğrulandıktan sonra tescil edilmiştir.¹¹⁴

¹¹² Sarıyıldız, *Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun Kuruluşu ve İşleyişi*, s. 167.

¹¹³ Gül, *Osmanlı Devleti Bürokrasisi'nde Erzincanlı Memurlar*, s. 21.

¹¹⁴ Sarıyıldız, *Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun Kuruluşu ve İşleyişi*, s. 168.

SÖZLÜK

Ağnam: Koyunlar.

Al'a: İyi derece.

Aşar Muharriri: Ahaliden alınan öşür vergisini yazan, tahrir eden kişi.

Aşar ve Ağnam Emaneti: Mahsul ve koyunlardan alınan vergileri toplayan daire.

Bâbîâlî: Osmanlı hükümet merkezi.

Bidayet Mahkemesi: Bu tabir, eskiden Asliye mahkemeleri için kullanılırdı.

Bilad: Belde, Şehir.

Bostan ve Gülistan: Şadi Şirazi'nin meşhur Farsça eseridir.

Defter-i Hakanî: Devletin mal, mülk ve arazi işleriyle uğraşa dairesi. Defterler ve kadastro kayıtları.

Derc: Kayıt.

Dersaâdete: Saâdet kapısı, İstanbul'un adı.

Devlet-i âliye Tebaası: Osmanlı Devletinin vatandaşı.

Dördüncü ordu: Bu ordunun merkezi önce Erzurum (1861 senesine kadar) sonra Erzincan'dır (1862 senesi taşınmıştır).

Duhan :Tütün

Düyûn-u Umûmiye Nezâreti: Osmanlı devletinin yabancı devletlere borçlarını ödemesi için kurulmuş bakanlık.

Emvâl-i Miriyye: Devlet malı, miri.

Esham-ı Umûmîye: Dâhiî istikraz kuponları hakkında kullanılan bir tabirdir.

Esb : At

Evkaf-ı Hümayûn Nezâreti: Günümüzdeki vakıflar genel müdürlüğü.

Hüdavendigâr Livası: Bursa Vilâyeti.

İbka usulü: Tayinleri her sene, bir sene müddetle yapılan memurlardan bu müddet bitmeden evvel hizmetleri beğenilenlerin yeniden bir sene için yerlerinde kalmalarına müsaade edilmesi.

İblağ: Maaşta artış, yükselme, ulaştırma.

İcazetname: Şehadetnâme, diploma.

İftihar-i Nişane Madalyası: 6 Aralık 1888 tarihinde ihdas olunan madalyanın adıdır. Bu madalya hükümdara sadakat gösterenlerle, ziraat, sınaat ve hırfetin terakkisine hizmet eden ve yangınlarda, salgın hastalıklar zamanında hizmet edenlere verilirdi.

İptida Mektebi: İlkokul.

İrade-i Seniyye: Padişahın bir işin yapılması veya yapılmaması hakkında verdiği emir yerinde kullanılan bir tabirdir.

İstinaf Mahkemesi: Dava mahkemesinin verdiği hükmü beğenmeyip bozulmasını daha üst mahkemeden istemek. Dava mahkemeleri ile temyiz mahkemesi arasındaki bir derece yüksek mahkemeye verilen isim.

İstintak: Sorgu hâkimi, sorguya çekme.

Jurnal Kalemi: Haberleşme veya istihbarat kalemi.

Kangı: Hangi

Kavaid-i Osmanî: Osmanlıda hukuk kitabı.

Kavas: Eskiden vezirlerin maiyetlerinde kullandıkları silahlı adamlara verilen addır.

Küşad: İnşa etmek

Mahdum: Oğlu.

Maktu: Belirli miktarı önceden belirlenmiş gelir, götürü usulü. Osmanlı devletinde XVII. Yüzyıldan itibaren başlayıp genişleyerek devam eden gelirlerin kesim usulüyle toplanması şeklidir. Gelirlere mukataa, verilme şekline iltizam vergileri toplayanlara ise mültezim denir.

Ma'rûf: Herkesçe tanınan, bilinen.

Mazbata: Kararname, tutanak.

Mecidiye Nişanı: Osmanlı sultanı Abdülmecid tarafından hizmeti görülen istisna kişilere verilen övünç madalyası.

Meclis-i İdâre-i Emvâl-i Eytâm: Yetimlerin malları hakkındaki muameleleri tetkik ve murakabe etmek üzere 1874 tarihli nizamname ile teşkil ve sonraki nizamnameler ve hususiyile 1906 tarihli Emvâl-i Eytâm Nizamnamesiyle vazifesi ve âzâsının sayısı artırılan meclisin adıdır.

Meclis-i Vâlâ: 1838 tarihinde Topkapı sarayında çalışmak üzere kurulmuş meclis.

Mektep-i Tıbbiye-i Şahane: İstanbul'da ki askeri tıp okulu.

Mektep-i Mülkîye-i Şahane: İstanbul'da ki mülkîye mektebidir.

Mektep-i Rüşdiyye-i Mülkîye: Ortaokul

Mekteb-i Fünun-u Maliye: Divan-ı Muhasebat memurlarının bilgilerini arttırmak maksadıyla 1878 senesinde açılan mektebin adıdır.

Mektupçu Odası (Mektubî Kalemi): Nezâretlerle vilayetlerde yazı işlerini gören kalemin adıdır. Kalemin başında bulunana Mektupçu(Mektubî) denilirdi. Kazalarda bunun yerine Tahrirat Kalemi tabiri kullanılırdı.

Mukavelat: Yazılı sözleşme, mukavele.

Meratip: Mertebe, rütbe, derece.

Mezkûr: Adı geçen zikredilen

Muhaberat: Haberleşme, haberleşme şubesi.

Muhzırlık: Kadı mahkemelerinde mübaşir hizmeti gören kimse.

Mukayyitlik: Kayıt eden, kâtip.

Muvakkat: Geçici.

Muvazzaf: Kadrolu

Mübaşir: Mahkeme kalem erbabında çalışan kişi, evrak getirip götüreren memur.

Müceddeden: Memurluğa açıktan atamadır.

Mülazemet: Memuriyet görevine yeni başlamış asaleti tastık olmamış stajyerlere verilen isimdir.

Mümeyyiz: Bir dairede yazıcıların yazdıkları yazıları düzelten kâtip verilen isimdir.

Müskirât: Sarhoş eden, sarhoşluk veren şeyler

Müstantik: Sorgu hâkimi

Müşir: Ordu komutanı.

Müteveffa: Ölmüş.

Nahiv: Kelimelerin birbirine bağlanması, izafet ve amel eylemeleriyle ilgili olan kaideleri içine alan ilim. Arapça kelimelerin yeri ve usulünü düzgün şekilde telaffuz etmek. Güzel konuşmak.

Naib: Kaza merkezinde ki kadı'nın nahiye ve taşrada kendi adına gönderdiği ve bulunduğu dönemlerde mahkeme kuran ve davalara bakan kişi.

Nasb-ı nigâh: Tayin

Niyâbet: Nâiblik, vekâlet.

Rika: Osmanlı Türkçesinin yazım şekillerinden birisidir.

Riyaset: Reislik, komutanlık.

Rüsumat İdaresi Başkâtipliği: Bugün ki vergi dairesi yazı işleri müdürlüğü.

Rüsumat Müdüriyeti: İl defterdarlığı. **Rüsum-ı Sitte:** İpek, tütün, balık avı, tuz, içki ve puldan alınan vergiler.

Rütbe-i Hamse: Memurlukta beşinci rütbe

Rütbe-i Salis: Memurlukta üçüncü rütbe.

Rütbe-i Sani: Memurlukta ikinci rütbe.

Sandık Eminliği: Devlete ait para ve menkul kıymetleri alıp veren ve elinde tutan, bunların alınıp verilmesin ve saklanmasıyla sorumlu daire ve memur.

Saraçhane: Deri malulü işlenme yeri.

Sarf: Bir lisanı meydana getiren kelimelerin değişiminden, birbirinden türemesinden bahseden bilim şubesi. Kelime şekil bilgisi. Medreselerde okutulan dilbilgisi dersi.

Seraskerlik:Ordu kumandanlığı.

Sertabiplik: Padişahın Başhekimi

Sıbyan Mektebi: Bugünkü ilköğretim okulu

Silk-i Askerî: Askerlik mesleği.

Şehadetnâme: Bir şahsın, hususi bir kurumun yahut resmi bir makamın bir durumu tasdik ve onaylamak oluşturdukları belge. Bugün ki diplomadır.

Şhremaneti: İstanbul Belediyesi.

Şer'iyeye Mahkemesi: Kadı mahkemesi.

Şeşhane: Hava payını gidermek ve mermiye bir mihver hareketi yivler ve bu şekilde yapılan toplarla tüfeklere verilen addır.

Şir-u Hurşid Nişanı: İran devleti tarafından verilen madalyadır.

Şûrâ-i Devlet: Devlet Meclisi.

Tarik: Yol.

Taht-ı Muhakeme: Mahkeme olmak.

Tebâbet: Zarar ziyan afet

Tefrik Dairesi: İdare Daiesi, Yönetim Kurulu

Tensik-i Maaş: Memurların maaşında düzenleme, kesinti.

Tenzil: Aşağı düşürme, indirme, Devlet maaşın belirli bir miktar dilimine girmesinden dolayı kesintiye gitmesidir.

Varidat Kâtipliği: Gelir kalemi.

Zecriyye Gümrüğü: Alkollü içeceklerden alınan gümrük vergisi.

Zeyl: Ek, ilave yazı.

BİBLİYOGRAFYA

Osmanlı Başbakanlık Arşivleri

MÜRACAAT ESERLER

DEVELLİOĞLU, Ferit; *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi, Ankara, 2002.

SAMİ, Şemsettin; *Kâmûs-ü Türkî*, Çağrı Yayınları, İstanbul, 2010.

PAKALIN, Mehmet Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimler Sözlüğü*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2004.

Türkçe Sözlük, *Türk Dil Kurumu Yayınları*, Ankara, 2012.

ESERLER

AKYILDIZ, Ali; *Osmanlı Bürokrasisi ve Modernleşme*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2004.

AKYÜZ, Yahya; *Türk Eğitim Tarihi (Başlangıçtan 2009'a)*, Pagem Yayıncılık, Ankara, 2009.

ÇADIRCI, Musa; *Tanzimat Döneminde Anadolu Kentleri'nin Sosyal ve Ekonomik Yapısı*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1991.

ÇELEBİ, Kâtip; *Süllemü'l-Vusûl ila Tabakâti'-Fuhûl*, Süleymaniye Ktp. Şehid Ali Paşa, no: 1887.

ÇELEBİ, Evliya; *Seyahatname*, Üçdal Neşriyat, Cilt: I-II, İstanbul.

FİNDLY, Cater V.; *Osmanlı Devleti'nde Bürokratik Reform Bâbiâli (1789-1922)*, (çev. Latif Boyacı-İzzet Akyol), İz Yayıncılık, İstanbul, 1994.

ORTAYLI, İlber; *İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı*, Alkım Yayınları, İstanbul, 2006.

GÜL, Abdulkadir; *Osmanlı Devleti Bürokrasisi'nde Erzincanlı Memurlar*, Salkımsöğüt Yayıncılık, Konya, 2010.

KARPAT Kemal H.; *Osmanlı Nüfusu (1830-1914) Demografik ve Sosyal Özellikleri*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 2003.

SARIYILDIZ, Gülden; Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun Kuruluşu ve İŞleyişi, Der Yayıncılık, İstanbul, 2004.

TAŐKPRZDE, eş- Şakâiku'l-Numâniye fi Ulema Devleti'l- Osmâniyye, neşr. Ahmet Suphi Fırat, İstanbul, 1985.

YILDIRIM, Rüveyda Nida; *II. Mahmut Dönemi Islahat Hareketleri*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, ElazıŐ, 2006.

MAKALELER

- BAŞIBÜYÜK, Adem, “ Kemah (Erzincan Kalesi) ”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2012, s. 5-6.
- ÇAKALOĞLU, Cengiz; “Sicill-i Ahvâl Kayıtlarına Göre Osmanlı Devleti’ndeki Manisalı Mülkî Amirler”, *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, S. 25, Erzurum, 2004, s. 221-242.
- ÇETİN, Atilla; “Sicill-i Ahvâl Defterleri ve Dosyaları”, *Türk Dünyası Tarih Dergisi*, S.65, Haziran-1992, s. 34-42.
- DAŞCIOĞLU, Kemal; “Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Buldanlı Memurlar”, *Buldan Sempozyumu*, 23-24 Kasım 2006. s. 561-570.
- ERALP, T. Nejat; “Osmanlıda Nişan ve Madalya”, *Türkler*, C.13, Ankara, 2002, s. 683-686.
- GAZEL, Ahmet Ali; “Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Osmanlı Dönemi’nde Görev Yapan Anamurlu Memurlar”, *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, S.32, Erzurum, 2007, s. 203-213.
- GÜL, Abdulkadir; “XIX. Yüzyıl Eğin (Kemaliye) Esnaf Teşkilatı Üzerine Bazı Tespitler”, *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, S. 12, Ankara, 2010. s. 195-237.
- GÜLTEPE, Necati; “Osmanlılarda Bürokrasi: Merkezi Yönetimi”, *Osmanlı Ansiklopedisi*, C.6, s. 241-256
- GÜNDÜZ, Ahmet; “Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Kayserili Müslim ve Gayrimüslim Memurların Aldıkları Madalya, Rütbe ve Nişanlar (m.1879-1909)”, *History Studies*, Volume: 3/3, 2011, s. 123-146.
- KODAMAN, Bayram; “II. Abdulhamit Döneminde Eğitim ve Öğretim”, *Doğuştan Günümüze Büyük İslam Ansiklopedisi*, C. 12, İstanbul, 1993, s. 455-490.
- MİROĞLU İsmet, ‘*Kemah Sancağı ve Erzincan Kazası*’, (1520-1566), Türk Tarih Kurumu Yay. XIV. Dizi, Ankara, 1990, s. 2.

HIZLI, Mefail; “Osmanlı Klasik Döneminde Medrese”, *Türkler*, C. 11, Ankara, 2002, s. 426-435.

MERT, Talip; “Sicill-i Ahvâl Defterleri ve Buna Dair Yayınlanan Nizamnameler-I”, *Arşiv Araştırmaları Dergisi*, S.2, İstanbul, 2000, s. 41-54.

EKLER

EK-1 Osmanlı Devleti Bürokrasisinde Kemahlı Memurların Genel Dökümü

Sıra No	Doğum Tarihi	Memur un Adı	Babası nın Adı	Aile Şöhreti	Çalıştığı Kurum
1	1823	Mehmet Efendi	Ali Efendi	Tatar Ağası	Meclis Kâtipliği
2	1824	Baki Efendi	Ahmet Bey	-----	Tapu Kâtipliği
3	1826	Yusuf Ziya Paşa	Süleyman Ağa	Ağa zade	Kaymakamlık
4	1834	Arif Efendi	Mehmet Kamil Efendi	-----	Ağnam Memurluğu
5	1835	İsmail Hakkı Efendi	Hasan Efendi	Kahraman zade	Kaymakamlık
6	1839	Ali Rıza Efendi	İbrahim Efendi	-----	Postahane Memurluğu
7	1839	Abdurrahman Efendi	Mehmet Efendi	-----	Rüsumat Memurluğu
8	1840	Ahmet Hamdi Efendi	Mehmet Efendi	-----	Mahkeme Katipliği
9	1840	Süleyman Hilmi Efendi	Hasan Efendi	-----	Rüsumat Memurluğu
10	1841	Mehmet Refik Efendi	Yakub Bey	-----	Rüsumat Memurluğu
11	1842	Hüseyin Besim Efendi	Bekir Ağa	-----	Pul Memuriyeti
12	1842	Abdurrahman Efendi	Mehmet Efendi	Müftü zade	Rüsumat Memurluğu
13	1844	Mehmet Arif Efendi	Mehmet Şerif Ağa	Hafız zade	Müftülük
14	1848	Mehmet Refik Efendi	Şakir Efendi	-----	Rüsumat Memurluğu
15	1848	Tatar Ağası zade Hafız Abdullah Efendi	Ahmet Efendi'	Abdulkadirzade	Telgraf Muhabere
16	1848	Osman Nuri Efendi	İsa Efendi	-----	Muhasebe Katipliği
17	1854	Körükçüzade Ali Rıza Efendi	İbrahim Ethem Efendi	-----	Zabıt Teftiş Memurluğu
18	1854	Mevlud Ali Rıza Efendi	Hasan Efendi'	-----	Rüsumat Memurluğu
19	1854	Hafız İsmail Cemaleddin Efendi	Bekir Efendi	Abbaszade	Evkaf Memurluğu
20	1855	Mustafa Sırrı Efendi	Osman Ağa	-----	Aşar Kâtipliği
21	1856	Mehmet Abid Efendi	Hacı Şakir Ağa	-----	Rüsumat Memurluğu
22	1856	Mehmet Sabit Efendi	Abdullah Ağa	-----	Ağnam Kâtipliği
23	1857	İsmail Hakkı Efendi	Halil Naim Efendi	-----	
24	1858	Mehmet Şakir Efendi	Mustafa Efendi	-----	Bölük Eminliği ve Ser Çavuşluğu
25	1857	Hafız Mehmet	Mustafa Efendi	-----	Nüfus Kâtipliği

		Tahir Efendi			
26	1857	Mehmet Şakir Efendi	Bekir Efendi	-----	Nüfus Kâtipliği
27	1859	Mustafa Şakir Efendi		İlyas zade	Rüsumat Memurluğu
28	1860	Hafız Osman Efendi	Mehmet Nuri Efendi	-----	Rüsumat Memurluğu
29	1861	İsmail Hakkı Efendi	Hüseyin Ali	-----	Aşar Kâtipliği
30	1861	Mustafa Ağa	İbrahim Efendi	-----	Rüsumat Memurluğu
31	1863	Mehmet Sabit Efendi	Mehmet Efendi	-----	Rüsumat Memurluğu
32	1863	Mustafa Nazif Efendi	Körükçü zade Mehmet Efendi	-----	Telgrafhane Müdürlüğü
33	1863	Osman Nuri Efendi	Osman Ağa	-----	Rüsumat Memurluğu
34	1864	Lütfü Efendi	Salih Efendi	-----	Defterdar Eminliği
35	1864	Mehmet Tevfik Efendi	Salih Efendi	-----	Fransızca ve Arapça Muallimliği
36	1864	Lütfü Efendi	Salih Efendi	Abbas zade	Defterdar Eminliği
37	1864	Ömer Dursun Bey	Hacı Emin Ağa	-----	Ambar Eminliği
38	1864	Hüseyin Hamdi Efendi	Mustafa Ağa	-----	Bidayet Mahkemesi Kâtipliği
39	1865	Mehmet Cahit Efendi		-----	Kâtiplik
40	1865	Mehmet Şevki Efendi	Mevlüt Efendi	-----	Posta Sipah Memurluğu
41	1865	Ahmet Zeki Efendi	Hasan Sırrı Efendi	Keçeci zade	Muhasebe Kâtipliği
42	1865	Ömer Celal Efendi	Hüseyin Efendi	-----	Kâtiplik
43	1866	İsmail Mazhar Efendi	Süleyman Efendi	-----	Liman Memurluğu
44	1867	Hasan Hüsnü Efendi	Mehmet Efendi	-----	Tahrir ve Vergi Kâtipliği
45	1867	Hafız Mehmet Kamil Efendi	Salih Efendi	-----	Katiplik
46	1867	Mehmet Şükrü Efendi	İsmail Ağa	-----	Mahkeme Kayıt Kâtipliği
47	1869	Halid Haluk Efendi	İsmail Hakkı Ağa	-----	Aşar Nezareti Hububat Kâtipliği
48	1869	Mustafa Beğ	Hakkı Bey	Cerrah zade	Ambar Memurluğu
49	1870	Yusuf Kemal Efendi	Muharrem Efendi'nin	-----	Tapu Kâtipliği
50	1870	Mehmet Fevzi Efendi	Mehmet Hulusi Efendi	-----	Tahrir Kâtipliği
51	1872	Mustafa Şevki Efendi	Süleyman Ağa	-----	Bidayet Mahkemesi Memurluğu
52	1873	Ahmet Efendi	Mehmet Efendi	-----	Ambar Memurluğu
53	1885	Ahmet Tevfik Efendi	Mustafa Efendi	-----	Ziraat Bankasının da Memurluk
54	1873	Mustafa İhsan Efendi	Abdulmecid Efendi	-----	Nüfus da Kâtiplik

55	1873	Yusuf Cemal Efendi	Süleyman Efendi	Kadı oğlu	Nüfus ve Mal Müdürlüğünde de Kâtiplik
56	1874	Kazım Habib Efendi	Ömer Efendi	-----	Maliye de Kâtiplik
57	1875	Mehmet Hayri Efendi	Mustafa Hayri Efendi	-----	Dâhiliye Nezareti Mektubi Kalemi
58	1875	Halil Hakkı Efendi	Bekir Ağa	-----	Telgraf ve Posta Muhabere Memuriyeti
59	1876	Mehmet Arif Efendi	İbrahim Ethem	-----	Telgraf ve Posta Muhabere Memuriyeti
60	1876	Molla Hafız Hayri Efendi	İbrahim Efendi	-----	Tapu Tahrirat Kâtipliği
61	1876	İsmail Hakkı Efendi	Mehmet Cahit Efendi	-----	Ziraat Bankası Muhasebe Kâtipliği
62	1876	Mehmet Arif Efendi	İbrahim Ethem	-----	Muhafaza Memurluğu
63	1876	Molla Hafız Hayri Efendi	İbrahim Efendi	-----	Piyade Tahsildarlığı
64	1877	Hasan Efendi	Mahir Efendi		Tapu Tahrirat Kâtipliği
65	1880	Mehmet Tevfik Efendi	Mustafa Efendi	-----	Posta ve Telgraf Müdürlüğünde Memur
66	1880	Osman Nuri Efendi	Abdulhamid Efendi	-----	Kaymakamlık
67	1881	Mehmet Dursun Efendi	Ömer Ağa	-----	Maliye Nezaretinde Kâtiplik
68	1882	Mehmet Hayri Efendi	Mustafa Hayri Efendi	-----	Ziraat Bankasının da Memurluk
69	1882	Abdülaziz Efendi	Hasan Efendi	-----	Meclis Kâtipliği ve Tapu Kâtipliği
70	1882	Mustafa Kamil Efendi	Mehmet Cahit Efendi	-----	Muhasebe Kâtipliği
71	1882	Yusuf Ziya Efendi	Ali' Efendi	-----	Ziraat Bankasının da Muhasebe Memurluğu
72	1882	Hüseyin Mahzar Efendi	Mehmet Efendi	-----	Ziraat Bankasının da Havale Memurluğu
73	1883	Mehmet Cemil Efendi	Mustafa Hamdi Efendi	-----	Muhasebe Kâtipliği
74	1883	Yusuf Ziya Efendi	Mehmet Çavuş	-----	Maliye Kâtipliği
75	1883	Salim Efendi	Hafız Ahmet Efendi	-----	Muhasebe Kâtipliği
76	1884	Mustafa Fehmi Efendi	Mustafa Ağa	-----	Evkaf Memurluğu
77	1884	Ahmet Tevfik Efendi	Mustafa Efendi	-----	Evkaf Memurluğu

« احوال مأمورین سجل قومسیوی تاهایتیز »

رتبئی ماده مأمورین شرحه و سنوق و ضبطه دن ماخذاً سدارت علیدن تاجیه پذیرند قدر خصوص و موقوف
 مأمورین ملکیه و عدلیه و مالیه و سازهدن بر ترجمه حال ورقه سی اخذ ایه اجرا اوله جق تصقیقاته کوره بنملاصلاح بقضای ایدله جق
 سجل هویمه قید اوله جقدر
 ایکه ماده خدمت دولت علیه ایکی صنف اعتبار اولوب بر سنوق یا اراده سنیه مأمورینده و صاحب رأی اوله جق بحالین و محاکمه
 و اقلام و بعضی مستوفک ریاست و ضابطه کلرند بولان ذوات و دیگر سنوق اراده سی و اراده سن و ماسللو و ماسلشن اقلامه بوم
 و عدت و ملازمت این علنا کتبه و سازه و برده نظار و روسا و ولاط طرفلرندن نظامی مأمورینده بلا اراده کسین و استخدام اولان
 مأمورین اوله بو ایکی صنف دخی ترجمه حالری سجل هویمه قید ایدله جق اولوب فقط قومسیویجه ایداصحاب اوله بولانلرک
 سببیه سنوق ورقه لرین اوزرینه ابرای تصقیقاته ایه قیدلری سجل هویمه قید ایدله جق و ایکی سببیه بولانلرک اوله بولانلرک
 اولدقی دارلرجه تدقیق ایه بر سجل مخصوص افضا اوله جق بینه الک اوزرینه قومسیویجه دخی تصقیقات بالاسرا سجل هویمه
 قید و علاوه اوله جقدر
 اوجیه ماده مطبوع ورقه مخصوصده کورنلریکی وجهه ترجمه حال ورقه لرده هر ذاتک اسم و شهرت و یدری اصله تابع اولدق
 و مولدی و مکاتب رجه و عادیندن قتلرند قتی قتلری تصدیق ایدله جق و یدری رتبه لرده شهادتنامه اولوب اولدقی وقتق کسانلرک
 و کتابت ایدله جق و بر اثر و تألیقاتی و اراینده یه دار اولدقی کورنریجه جک و یدنده شهادتنامه و لوبله ارای قایل ایدله جق
 پرسوری ربط ایدله جقدر
 درتبی ماده بنملاصلیل هر مأمور قاج باشند خدمت دولت کورنریکی و ملازمتیه و یا خود موظفا داخل اولدقی و بتدر مشاهده
 نصل خدمت و مأمورینده بولندقی و نه ایش کورنریکی وقتق ابراز ایدوب قتی نشانله نائل اولدقی و مأموریندن وقوع
 انفصالی ماملری حل قدر الامکان تاریخلری تصریحله درج اوله جق و نبت ممریلرکی و اواننده معینه نائل اولوب اولدقی
 دخی ایشاح ایدله جقدر
 بشی ماده دول اجنبیه نشانلریکی شامل اولنر اوقشانلری نه سببله وقتق تاریخلرده وزمه الدقلریکی بیان ایدله جقدر
 التی ماده مأمور اولدقلری خدمتندن انفصاللریکی اسباب حقیقه سی درج و تصریح اوله جق و حقلرند بر طرزدن شکایت وقوع
 و اووب بولدقی وقت محاکمه ایشاح ایدله جق حکم نوبت و یا بر اشدن قضیسی ایشاح ایدله جق کورنریکی کورنریکی کورنریکی
 بیرلرله دارلرندله اوراق وار ایدله بر مصدق صوری دخی ربط ایدله جقدر
 دخی ماده ایشاح ترجمه حال ورقه لرده سؤال اولان کورنریکی فضا ده دی لزم اسوال و کیفیات درج اوله جق و ترجمه حال
 ورقه لرک ممدقیکی خلاف واقع اولدقی قومسیویجه قیود و اوراق ایجابیه هر ایجه تصقیق ایدله جق ایشاح ایدله جق
 و خلاف صاحب ورقه لرک سجل احواله ذیل ایدله جقدر
 سزنجی ماده سجل احواله ترجمه سال متوسط و متید اولانلر مأموریت طلب ایدر و یا خود بر مأموریته تسلیم انفا اولنر ایدله
 مراجعت ایدله جق داره طرفلندن کندوسنه لاجل الاملا و بر لکن سؤالنامه ورقه سی قومسیویجه یا تدقیق سجل احواله قید ایدله جقدر
 مأموریته تعیین اوله جقدر
 طهوزنجی ماده بر داره دن دیگر داره یه و بولانلر دیگر ولایته نقل مأموریت ایدنلرک مأموریت سانشسی سجل مخصوصنده
 اولان قیدلرله کیفیت نقل ایشاح ایه اوقدیکه هیج رتبه سی مأموریت لاجله سی داره سنه و بر بیره رک اورانک سجل مخصوصنده ایشاح
 و در سمارتیه اولان هر چینه دخی معلومات قلیه اصطا ایدله جقدر
 اوجیه ماده احوال مأمورین سجل قومسیویکی ریاستی و ساطلیه دواتر و ولایات ایه بخاره ماؤنر
 دن رتبئی ماده هر مأمورک ترجمه حال یازلق ایچون قومسیویکی دواتر و ولایات ایه سار اقتضا ایدن مملزوری قدر ورقه مطبوعه
 مخصوصه کورنریکی جقدر
 اون ایکی ماده هر داتر مأمورری ایچون هر ورق نظارت چلیله داخله تک مهر خصوصیه عیوم داورولرید سجل
 طوتیه جق و تبذیل تابع ایچون دتار مذکور تک برده هر ورق بوته بیدر
 اون اوجیه ماده هر مأمورک ترجمه حال ورقه سی او مأمور طرفلندن طولر یلوب زیری امضا و تقیم و طامد اولدقی ناملر و یا خود
 فیس و یا والیه تقدیم ایه انلرک رکونه معلومات و ملاحظاتی اولدقی حالده شاعرینه درج ایه یا تصدیق استبولده ایه ایکی آی
 و طهرمه ایه دوت آی طرفنده قومسیویجه کورنریکی جک و مذکور ترجمه حال ورقه لرکی قومسیویجه کلدیگه ممدقیکی تدقیق
 و صریح اوراق صورتلریه تطبیق اوله جق و کشف و تصقیق اوله میان کیفیات و اخلاقات ایچون ایجابی حالتده دواتر و محقر یه
 کتابیه و بخاره ایدله جک و قیود خزینه ایه نشمن یقانه و اوراق صیقه سنه مراجسته حل اشکال اوله جقدر
 اون در دنجی ماده تدقیق و تصدیق اولان ترجمه حال ورقه لرکی خلاصه اوله جق حروف هیج رتبئی اوزره قومسیویک جهلنه قید
 اوله جقدر بر صورتلری دخی دائر سی نظار و ریاسته ولایته کورنریکی اراده سی سجل مخصوصنده قید ایدریه جقدر
 اون بشی ماده طهره محقر مأموریندن منصرف و قائمقام و نایب مدبر لریه تحریرات و اوراق اوله جق مستقل و ولاتک نصت
 نظارتلرند اولوب ماخذاً عدلیه و مالیه و رسومات و اراضی و اوقاف و مکاتب رجه و پوسته و تلغراف و معادن و اورمان و قرنته و سازه
 مأمورری بر نظارت و ریاسته منسوب اولدقلری حالده احوال و حرکات محله لرینه نظارتده ولاتک اشتراکلری درکار اوله جق بو مظل
 نظارت مشترک نهند بولان طهره مأمورینک ترجمه حال ورقه لرکی ولایته معرفت و وساطتله اخذ اولوب حقلرند محقر یه اولان
 معلومات و ملاحظات ولایته کرام طرفلندن ملاحظات خانه سنه هر بر و سناکدری جهر و امثالیه تصدیق اوله جقدر سکره یا ضررک
 منسوب اولدقلری دواتر نظار و ریاسته کورنریکی انلر دخی معلومات و ملاحظه لرین کذلک درج ایه یا تذکره سجل احوال
 قومسیویکی ریاسته کورنریکی جکلر و ولا کرام مستقل تحت نظارتلرند اولان مأمورین ملکیه و عدلیه ک ترجمه حال اوراقه کندورلی
 معلومات و ملاحظه لرین هر بر ایه یا هر برات طوخرین طوخری به ریاست مشار البهای ارسال ایدله جقدر
 اون التی ماده قومسیویجه تنظیم و اکال اوله جق سجل احوالک مساملات و توقیحات دائمی یوریدلک اوزره داخله نظارت
 چلیله سی نصت اداره سننده و مضابطه مستینه رقم شعبه سی تقصیص اوله جق تبدلات و وقیحات و سائر وقیحات قلم مذکور مرتبه
 بوردیلرک و بعدما بر حله تعیین قلنسان مأمورینک مأمورینلری سجل مذکور قید ایدر لیکه مأموریت امرلری اصحابه اصطا
 و ارسال قلیله جق کی حین انفصالنده اسباب انفصال و بری الذمه اولوب اولدقی مستند اولدقی اوراق تاریخی ایجه جق
 سجل مذکور قید اوله جقدر و طهره لرجه دخی پوسما لک هیج اجرا ایدله جقدر
 ق ۱۰ ربیع الاول سنه ۹۶ و قی ۱۹ شباط سنه ۹۴

محمد افند
عشق نام براقیتیه اولیده
بی ایکیوز اوتوز طهوز سنه سی اوانف کاح قصبه سنه اوله ایلمشه
قصبه نکلوه مدرس سنه برقدار عربا و فارسی اوقوشده
نیز کتایب ایدر

بی ایکیوز سنه الهی سنه برجه اولده فرقه بری باشه اولدیغی خواجه بو زمانا غلامه معاشک کایق ففاسی رعادی مجلس کتایبته تعیبه و کتایبته نینر شیخان ایتد سنه معاشی ایزر فرقه اولدیم
تتیل اولدور و طهانه برنیز جاری اولدی ایتد سنه بالاستغفا طهانه برنیز شیخان ایتد سنه یه یوز فرقه غلامه معاشک کتایبته نکلوه، خورده و طهانه الهی سنه اولدور
ایکیوز بری بره غلامه معاشک قضا فرقه بری بره حکم کتایبته نکلوه خوجان و فرقه بری ایتد
بولدیغی مانور برلده خوجان و استغفا صورتلر بر منفصل اولوب مانور مانور سنه طولا یه شهر اولدور
حکم نکلوه ریاستده باریلده موعظده موعظ الیه مقدمه و افرهیم دلاویه جلیله و ابلیخ ایله و لایمدهش را ایلها ملغا علیه مفت کتایبته موعظ ایلده احوالا حکم برنیز لایمده
اکتوشده و عدله نفع بره جلیله سنه رفی ایتد موعظده مقدمه ریاستده اعمار اللک شیخ و ایلها مانور ایتد م

